

Raili Veelmaa • Eve Värv

Ivi Madison • Meelika Maila

Matemaatika tööraamat

7. klassile

I osa

kr dl

ml kg

xiv km/h

xv

km³

100 000

Raili Veelmaa Eve Värv
Ivi Madison Meelika Maila

Matemaatika

tööraamat

7. klassile

I osa

Minu nimi on

.....

Õpin

.....

2013

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti tuleviku heaks

Hariduslike erivajadustega
õpilaste õppevara arendamine

Raili Veelmaa, Eve Värv, Ivi Madison, Meelika Maila
Matemaatika tööraamat 7. klassile. I osa. Teine trükk

Tööraamat vastab põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava lihtsustatud õppele.

Retsenseerinud *Tiit Lepmann, Eda Sempelson*

Küljendanud *Kristi Helekivi*

Kaane kujundanud *Eve Kurm*

Tehniliselt toimetanud *Andero kurm*

Illustratsioonid: *kirjastus Studium*

Raamatu väljaandmist on toetanud Euroopa Sotsiaalfond ja Eesti riik programmi “Hariduslike erivajadustega õpilaste õppevara arendamine” kaudu.

Programmi viib ellu SA Innove.

Autoriõigus: SA Innove, autorid, 2013

Kõik õigused kaitstud. Igasugune autoriõigusega kaitstud materjali ebaseaduslik paljundamine ja levitamine toob kaasa seaduses ettenähtud vastutuse.

ISBN 978-9949-524-32-7 (kogu teos)

ISBN 978-9949-524-34-1 (I osa)

ISBN 978-9949-524-36-5 (II osa)

ISBN 978-9949-524-33-4 (kogu teos: pdf)

ISBN 978-9949-524-35-8 (I osa: pdf)

ISBN 978-9949-524-37-2 (II osa: pdf)

Trükiettevalmistus: Kirjastus Studium

Riia 15 b, Tartu 51010

Tel 7343 735

www.studium.ee

Trükitud OÜ Greif trükikojas

Lohkva, Luunja vald

Tartumaa 62207

Arvud 100 000 piires

1. Loenda.

Ühekaupa 1-st 10-ni

Kümnekaupa 10-st 100-ni

Sajakaupa 100-st 1000-ni

Tuhandekaupa 1000-st 10 000-ni

2. Loe.

10 000 kümme tuhandelist ehk **kümme tuhat**

20 000 kakskümmend tuhandelist ehk **kakskümmend tuhat**

30 000 kolmkümmend tuhandelist ehk **kolmkümmend tuhat**

40 000 nelikümmend tuhandelist ehk **nelikümmend tuhat**

50 000 viiskümmend tuhandelist ehk **viiskümmend tuhat**

60 000 kuuskümmend tuhandelist ehk **kuuskümmend tuhat**

70 000 seitsekümmend tuhandelist ehk **seitsekümmend tuhat**

80 000 kaheksakümmend tuhandelist ehk **kaheksakümmend tuhat**

90 000 üheksakümmend tuhandelist ehk **üheksakümmend tuhat**

100 000 sada tuhandelist ehk **sada tuhat**

3. Loenda arvud.

Tuhandekaupa 10 000-st 20 000-ni

20 000-st 30 000-ni

90 000-st 100 000-ni

Sajakaupa 12 000-st 13 000-ni

45 000-st 46 000-ni

68 000-st 69 000-ni

Kümnekaupa 17 200-st 17 300-ni
34 800-st 34 900-ni
56 600-st 56 700-ni

Ühekaupa 42 560-st 42 570-ni
81 390-st 81 400-ni
99 990-st 100 000-ni

4. Loe järgmised arvud.

1. 10 000, 15 000, 21 000, 48 000, 99 000, 100 000
2. 11 200, 30 300, 57 610, 14 140, 12 121, 41 414
3. 17 010, 20 002, 90 090, 61 061, 83 103, 50 055
4. 19 019, 24 240, 60 306, 99 999, 11 111

5. Kirjuta numbritega järgmised arvud:

- 1) kaks **tuhat**
kümme **tuhat**
üheksateist **tuhat**
nelikümmend **tuhat**
kakskümmend viis **tuhat**
- 2) kümme **tuhat** viissada
kuusteist **tuhat** kuussada kuuskümmend
kaheksakümmend kaks **tuhat** kakssada kaheksakümmend
üksteist **tuhat** sada üksteist
seitsekümmend seitse **tuhat** seitsesada seitsekümmend seitse
- 3) üheksateist **tuhat** üheksakümmend
nelikümmend **tuhat** kaheksa
kolmkümmend **tuhat** viiskümmend
kakskümmend kuus **tuhat** kaksteist
kaheksakümmend üks **tuhat** sada kaheksa

- 4) üheksakümmend seitse **tuhat** kaheksasada
tuhat kakssada viisteist
sada kuuskümmend
sada kuuskümmend **tuhat**
kaksikümmend **tuhat** kaksikümmend
- 5) kuuskümmend **tuhat** kuus
tuhat üks
sada **tuhat**

6. Loe arvu järgud. Nimeta arv.

Kirjuta järguühikute arv vihikusse.

Tuhandete klass			Ühtede klass		
Järgud			Järgud		
Saja- tuhandised	Kümne- tuhandised	Tuhan- delised	Sajalised	Kümnelised	Ühelised
		1	4	2	5
	3	7	9	6	8
	1	5	8	3	0
	2	4	7	0	0
	6	9	0	0	0
	5	0	3	1	2
1	0	0	0	0	0
	4	6	0	0	7
	8	0	0	9	5

Kirjuta nii:

1 425 – 5 ühelist, 2 kümnelist, 4 sajalist, 1 tuhandeline

37 968 –
..... –

7. Kirjuta tabelist (vt ül 6) välja arvud, mille

1) tuhandeliste järgus on rohkem kui 5 ühikut

.....

2) kümnetuhandeliste järgus on vähem kui 5 ühikut

.....

3) üheliste järgu ühikute arv on 0

.....

4) kümneliste järgu ühikute arv jagub 3-ga

.....

**8. Kirjuta arvude 3 502, 79, 10 140, 48 000, 206,
30, 808, 99 099, 5, 710, 3 002, 4, 16,
800, 100 000, 295, 1 011, 2 700, 1, 20 004,
96 hulgast välja**

ühekohalised arvud

kahekohalised arvud

kolmekohalised arvud

neljakohalised arvud

viiekohalised arvud

kuuekohalised arvud

Kirjuta antud arvude hulgast välja arvud, mille

ühtede klassis on vähem kui kolm järku:

.....

tuhandete klassis on rohkem kui üks järk:

.....

9. Kirjuta tabelisse arvud, milles on:

- 1) 2 sajalist, 8 kümnelist, 6 ühelist;
- 2) 4 tuhandelist, 5 sajalist, 1 kümneline;
- 3) 1 kümnetuhandeline, 3 tuhandelist, 8 sajalist;
- 4) 7 kümnetuhandelist, 9 tuhandelist, 4 kümnelist, 2 ühelist;
- 5) 5 kümnetuhandelist, 1 sajaline, 8 ühelist;
- 6) 1 sajatuhandeline;
- 7) 6 kümnetuhandelist, 3 kümnelist;
- 8) 9 kümnetuhandelist, 9 ühelist;
- 9) 1 kümnetuhandeline, 2 sajalist, 5 ühelist;
- 10) 3 kümnetuhandelist, 1 sajaline.

Tuhandete klass			Ühtede klass		
Järgud			Järgud		
Saja- tuhandelised	Kümne- tuhandelised	Tuhan- delised	Sajalised	Kümnelised	Ühelised

Loe saadud arvud.

10. Nimeta arvud kasvavas järjekorras.

94-st	103-ni	9 986-st	10 001-ni
2 592-st	2 600-ni	34 597-st	34 611-ni
46 457-st	46 558-ni	27 215-st	27 227-ni
67 000-st	67 004-ni	99 990-st	100 000-ni

11. Nimeta arvud kahanevas järjekorras.

158-st	149-ni	76 202-st	76 190-ni
2 940-st	2 933-ni	80 008-st	79 999-ni
95 215-st	95 206-ni	86 111-st	86 098-ni
38 500-st	38 485-ni	100 000-st	99 987-ni

12. Kirjuta antud arvule kolm järgnevat arvu nii, et iga järgnev oleks eelmisest 2000 võrra suurem.

2 5634 563.....
8 051
30 005
46 409
69 900

13. Kirjuta antud arvule kolm eelnevat arvu nii, et uus oleks eelnevast arvust 3000 võrra väiksem.

.....6 572.....	9 572
.....	20 802
.....	52 034
.....	75 999
.....	100 000

14. Kirjuta antud arvule vahetult eelnevad või järgnevad arvud.

2 345	2 346	10 910	10 911
31 098	31 100	57 999	58 001
44 299	69 000
.....	72 000	80 000
.....	92 849	23 500

15. Kirjuta, millistest järkarvudest koosneb antud arv.

KT	T	S	K	Ü
4	7	3	2	5

KT	T	S	K	Ü
7	6	0	8	1

4	0	0	0	0
	7	0	0	0
		3	0	0
			2	0
				5

7	0	0	0	0
	6	0	0	0
		0	0	0
			8	0
				1

Kirjuta antud arvud järkarvude summana.

$47\ 325 = 40\ 000 + 7\ 000 + 300 + 20 + 5$

$76\ 081 = 70\ 000 + 6\ 000 + \dots + 80 + 1$

$98\ 603 = \dots$

$26\ 560 = \dots$

$74\ 500 = \dots$

$20\ 043 = \dots$

$81\ 008 = \dots$

$50\ 750 = \dots$

16. Kirjuta järkarvude summana.

$$46\ 592 = \overset{KT}{40\ 000} + \dots + \dots + \overset{Ü}{90} + \dots$$

$$38\ 029 = \dots + \overset{S}{8000} + \dots + \dots$$

$$53\ 307 = \dots + \dots + \overset{S}{300} + \dots$$

$$20\ 016 = \dots + \dots + \overset{K}{6} + \dots$$

$$74\ 005 = \dots$$

$$90\ 008 = \dots$$

$$60\ 030 = \dots$$

$$82\ 028 = \dots$$

17. Asenda järkarvude summa arvuga.

KT	T	S	K	Ü	KT	T	S	K	Ü
80 000	+ 3 000	+ 400	+ 20	+ 7	=	83 427			

KT	T	S		KT	T	S	K	Ü
10 000	+ 7 000	+ 900	=	17 900				

KT		S	K	Ü	KT	T	S	K	Ü
50 000	+ 600	+ 30	+ 1	=					

KT	T	K	Ü	KT	T	S	K	Ü
90 000	+ 9 000	+ 90	+ 9	=				

T	K	Ü	
4 000	+ 70	+ 3	=

70 000	+ 90	+ 2	=

60 000	+ 700	+ 50	=

30 000	+ 800	+ 4	=

20 000	+ 2 000	+ 20	=

18. Täida tabel.

	Kõige suurem	Kõige väiksem
Ühekohaline arv		
Kahekohaline arv		
Kolmekohaline arv		
Neljakohaline arv		
Viiekohaline arv		

Arvuta kõige väiksema kolmekohalise arvu ja kõige väiksema neljakohalise arvu summa.

.....

Kas tulemuseks on paaris- või paaritu arv?

Arvuta kõige suurema ühekohalise arvu ja kõige väiksema neljakohalise arvu summa.

.....

Kas tulemuseks on paaris- või paaritu arv?

19. Koosta ja kirjuta antud numbritest viis

1) neljakohalist arvu;

2) viiekohalist arvu.

2 5 7

7	5	5	2

0 1 9

Kirjuta need arvud järkarvude summana (vihikusse).

Arvude võrdlemine

20. Võrdle arve. Kirjuta lünka õige märk (>, <, =).

99	11 078	51	76 023
40 728	36	13 000	31
10	10 000	11 011	11

Iga viiekohaline arv on **suurem** kui kahekohaline arv.

319	30 711	94 700	998
52 002	522	660	66 000
90 000	999	25 600	256

Iga viiekohaline arv on kui kolmekohaline arv.

5123	15 230	80 008	8 008
4000	30 000	9 999	99 999
10 000	1 100	90 000	9 900

Iga viiekohaline arv on kui neljakohaline arv.

Kahest arvust on **suurem** see arv, milles on **rohkem** numbreid (järke).

21. Võrdle arve.

56	72 311	43 005	435
94 304	5 247	100 000	17 000
768	600	6 820	86 200
1 042	142	79 650	9 298
10 999	9 999	4 700	47 000
654	6 540	30 303	3 030

22. Võrdle arve.

KT KT
82 473 **15 064**

Kui mõlemad arvud on **viiekohalised**, siis **alustan** järkude **võrdlemist kümnetuhandelistest**.

Suurem on see arv, milles on kümnetuhandelisi rohkem.

12 436	40 027	29 280	11 053
80 402	62 418	72 003	87 109
34 555	43 505	56 065	65 056
98 999	89 999	42 100	24 100
50 600	60 500	91 798	89 987
67 100	71 600	79 506	80 002

23. Võrdle arve.

T T
83 026 **80 931**

Kui mõlemad arvud on **viiekohalised** ja mõlemas arvus on **samapalju kümnetuhandelisi**, siis **võrdlen** edasi **järgmist** (tuhandeliste) **järku**.

Suurem on see arv, milles järgmise järgu ühikute arv on suurem.

39 500	35 900	87 287	82 787
40 404	44 004	22 022	20 202
67 067	66 077	10 011	11 010
98 009	99 800	50 005	55 000
10 990	11 000	76 831	70 831
53 053	50 330	19 090	10 990

24. Võrdle arve. Nimeta järk, mille võrdlemine aitab kindlaks määrata suurema arvu.

7 608	8 608	7 490	7 904
28 516	28 497	56 014	56 039
37 216	43 200	10 742	10 191
59 007	59 070	30 036	30 030
18 429	18 249	69 801	96 801
61 061	61 610	20 900	20 999

25. Järjesta arvud.

Alusta kõige väiksemast	Alusta kõige suuremast
45	70
483	4 089
12 745	56 143
5 302	275
54	56 150
12 561	61 505
488	4 890
3 502	70 070

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

26. Järjesta arvud kasvavas järjekorras.

234, 6 040, 10 203, 81, 4 060, 20 003, 324, 4 600, 18,
23 000, 6 004, 30 200

27. Järjesta arvud kahanevas järjekorras.

708, 78, 70 800, 8 700, 7 008, 87, 870, 8 070, 70 080, 807,
78 000, 7 080

Ümardamine

Milleks on kasulik ümardada arve?

28. Ümarda arvud kümnelisteni.

Tuleta meelde arvu kümnelisteni ümardamise reegel.

$$\overset{K}{472} \approx \dots\dots\dots$$

$$\overset{K}{3\ 817} \approx \dots\dots\dots$$

$$341 \approx \dots\dots\dots$$

$$71\ 225 \approx \dots\dots\dots$$

$$5\ 423 \approx \dots\dots\dots$$

$$34\ 046 \approx \dots\dots\dots$$

$$28 \approx \dots\dots\dots$$

$$69\ 034 \approx \dots\dots\dots$$

29. Ümarda arvud sajalisteni.

Tuleta meelde arvu sajalisteni ümardamise reegel.

$$\overset{S}{223} \approx \dots\dots\dots$$

$$\overset{S}{371} \approx \dots\dots\dots$$

$$748 \approx \dots\dots\dots$$

$$3\ 786 \approx \dots\dots\dots$$

$$2\ 854 \approx \dots\dots\dots$$

$$56\ 917 \approx \dots\dots\dots$$

$$91\ 321 \approx \dots\dots\dots$$

$$85\ 002 \approx \dots\dots\dots$$

30. Ümarda arvud tuhandelisteni.

Arvude ümardamisel tuhandelisteni tee nii:

- 1) leia arvus tuhandeliste järk, märgi (T);
- 2) rakenda ümardamisreeglit eelmise (sajaliste) järgu suhtes;

$$\overset{T}{12\ 356} \approx \dots\dots\dots 12\ 000 \dots\dots\dots$$

$$\overset{T}{6\ 524} \approx \dots\dots\dots$$

$$47\ 803 \approx \dots\dots\dots$$

$$29\ 318 \approx \dots\dots\dots$$

$$2\ 074 \approx \dots\dots\dots$$

$$98\ 103 \approx \dots\dots\dots$$

$$71\ 515 \approx \dots\dots\dots$$

$$53\ 961 \approx \dots\dots\dots$$

$$60\ 097 \approx \dots\dots\dots$$

$$49\ 610 \approx \dots\dots\dots$$

31. Kirjuta andmed tabelisse. Ümarda kooride arv kümnelisteni ja lauljate arv sajalisteni.

2009. aasta suvel toimunud laulu- ja tantsupeost võttis osa 149 mudilaskoori 4556 lauljaga, 161 lastekoori 4994 lauljaga, 74 poistekoori 2160 lauljaga, 39 meeskoori 1194 lauljaga, 109 naiskoori 3285 lauljaga ja 273 segakoori 8721 lauljaga.

Koorid	Kooride arv	Kooride arv ümardamisel	Lauljate arv	Lauljate arv ümardamisel
Mudilaskoor				
Lastekoor				
Poistekoor				
Meeskoor				
Naiskoor				
Segakoor				

Võrdle. Täida lüngad.

Kõige rohkem lauljaid oli koorides. Kõige vähem lauljaid oli koorides. Poistekoore oli võrra rohkem / vähem kui meeskoore. Mudilaskoorides oli lauljaid võrra rohkem / vähem kui lastekoorides.

32. Lahenda ülesanne. Ümarda vastus sajalisteni.

Kui arvutad, siis saad teada,

- mitu meetrit paela kulus laulu- ja tantsupeost osavõtjatele käepaelte valmistamiseks.

$$10\,000 - 2 \cdot 3\,743 + 6\,301 = \dots \approx \dots \text{ m}$$

- mitu kilogrammi leiba sõid peost osavõtjad nelja päevaga lõunasöögi ajal.

$$3\,072 : 4 \cdot 8 + 2\,508 = \dots \approx \dots \text{ kg}$$

Rooma numbrid

Tavaliselt kirjutame me arve **araabia numbrite** abil.

Vahel kirjutatakse arve ka **Rooma numbritega**.

Arvud 1–10 araabia ja Rooma numbritega

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X

Rooma numbrite kirjutamisel pean meeles:

- **Kui väiksem number järgneb suuremale, siis liidan selle suuremaga.**
Näiteks: $XV = 10 + 5$
- **Kui väiksem number eelneb suuremale, siis lahutan selle suuremast arvust.**

Näiteks: $IX = 10 - 1$

33. Kirjuta puuduvad araabia või Rooma numbrid.

	12.	13.	14.		16.		18.	19.	
XI				XV		XVII			XX

34. Selgita, kuidas moodustuvad Rooma numbritega kirjutatud arvud 21–30-ni.

Araabia numbritega	Rooma numbritega	Rooma numbritega kirjutatud arvu selgitus
21	XXI	$10 + 10 + 1$
22	XXII	
23	XXIII	
24	XXIV	$10 + 10 + (5 - 1)$
25	XXV	
26	XXVI	
27	XXVII	
28	XXVIII	
29	XXIX	$10 + 10 + (10 - 1)$
30	XXX	

35. Loe Rooma numbrite abil kirjutatud arvud.

VI, XVII, XXIX, VIII, XIV, XXX, V, XII, XXVI, III,
XXV, XI, XXVIII, XXIV, XIX

36. Kirjuta arvud Rooma numbrite abil.

kakskümmend seitse	XXVII	üheksateist
kuusteist	kakskümmend kaks
kolmkümmend	seitseteist
neliteist	kakskümmend kuus
kakskümmend viis	kakskümmend neli
kaheksateist	kolmteist
kakskümmend	kakskümmend kolm
üksteist	üheksa
kakskümmend kaheksa	viisteist
seitse	kakskümmend üheksa

37. Kirjuta antud arvud Rooma või araabia numbriga.

20. =	XV =	9. =
23. =	XXII =	XIX =
XI =	XXIX =	XXX =
24. =	27. =	25. =
XIV =	16. =	28. =
XVII =	18. =	XII =
21. =	30. =	13. =
VIII =	XXVI =	XXIV =

Täisarvude liitmine ja lahutamine

100 000 piires

Kirjalik liitmine ja lahutamine 100 000 piires (üleminekuta)

Viiekohalisi arve liidan ja lahutan kirjalikult nii nagu kolme- ja neljakohalisi arve.

Näide 1.

	KT	T	S	K	Ü
	3	4	1	3	6
+	2	0	8	3	2
	5	4	9	6	8

Selleks, et liita arve 100 000 piires järguühikut ületamata:

- 1) kirjutan sama järgu ühikud kohakuti;
- 2) liidan üheliste järgu ühikud;
- 3) liidan kümneliste järgu ühikud;
- 4) liidan sajaliste järgu ühikud;
- 5) liidan tuhandeliste järgu ühikud;
- 6) liidan kümnetuhandeliste järgu ühikud.

38. Arvuta kirjalikult.

$$43\,256 + 52\,731$$

$$2\,731 + 80\,256$$

$$12\,431 + 60\,318$$

$$50\,456 + 231$$

$$75\,205 + 1\,520$$

$$84\,020 + 71$$

$$34\,056 + 21\,711 + 112$$

$$234 + 10\,560 + 4\,105$$

$$16\,502 + 61\,225 + 2\,171$$

$$6\,131 + 40\,715 + 32$$

Kirjuta saadud summad kasvavas järjekorras.

Näide 2.

	KT	T	S	K	Ü
	4	9	5	1	6
-	1	5	4	1	3
	3	4	1	0	3

Selleks, et lahutada 100 000 piires järguühikut ületamata:

- 1) kirjutan sama järgu ühikud kohakuti;
- 2) lahutan üheliste järgu ühikud;
- 3) lahutan kümneliste järgu ühikud;
- 4) lahutan sajaliste järgu ühikud;
- 5) lahutan tuhandeliste järgu ühikud;
- 6) lahutan kümnetuhandeliste järgu ühikud.

39. Arvuta kirjalikult.

$$72\,594 - 11\,303$$

$$19\,456 - 1\,404$$

$$50\,909 - 30\,605$$

$$31\,978 - 21\,877$$

$$68\,340 - 54\,120$$

$$85\,649 - 27$$

$$43\,619 - 504$$

$$27\,072 - 5\,052$$

$$61\,456 - 50\,434$$

$$34\,295 - 263$$

$$98\,375 - 80\,305$$

$$57\,613 - 7\,503$$

$$78\,697 - 24\,132 - 32\,102$$

$$64\,589 - 3\,067 - 11\,420$$

$$57\,868 - 4\,103 - 10\,640$$

$$85\,768 - 30\,412 - 23\,015$$

$$54\,876 - 351 - 1\,303$$

$$93\,985 - 1\,604 - 30\,261$$

Kirjuta saadud vahed kahanevas järjekorras.

40. Koosta avaldis ja arvuta.

1. Esimene liidetav on 46 214, teine liidetav on 3 002. Leia summa.
2. Leia summa, kui esimene liidetav on 35 ja teine liidetav on 67 854.
3. Vähendatav on 58 260, vähendaja on 7 030. Leia vahe.
4. Lahuta arvust 90 734 arv 603.
5. Arvule 46 153 liida arv 3 516.
6. Millega võrdub arvude 68 614 ja 31 025 summa?
7. Lisa arvule 85 006 arv 3 982.

41. Koosta avaldis ja arvuta.

Suurenda igat arvu **20 315** võrra: 34 051; 5 370; 69 482; 57 614; 243.

Vähenda igat arvu **13 402** võrra: 57 487; 46 512; 23 609; 84 735; 65 824.

42. Arvuta.

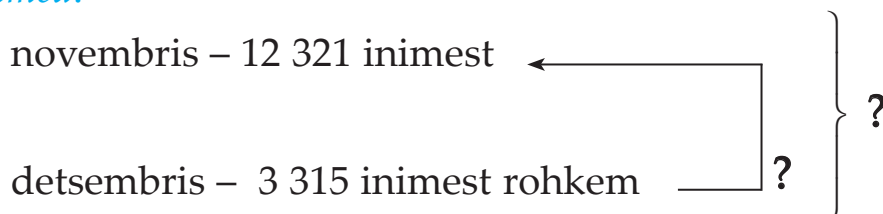
Esimene liidetav	32 653	2 147	40 830	725
Teine liidetav	4 206	75 710	139	81 064
Summa				

Vähendatav	64 749	83 054	27 247	90 909
Vähendaja	32 045	2 002	107	90 009
Vahe				

43. Lahenda ülesanne.

Novembris külastas teatrietendusi 12 321 inimest. Detsembris käis teatris 3 315 inimest rohkem kui novembris. Mitu inimest külastas teatrietendusi kahe kuu jooksul?

Andmed:

Lahendus:

1) detsembris: $12\,321 + 3\,315 =$ inimest

2) kahe kuuga:

Vastus:

44. Koosta skeemi järgi ülesanne ja lahenda.

Sõiduauto *Kia Ceed* – 15 200 eurot ←

Sõiduauto *Kia Rio* – 2 100 eurot odavam _____

} ?

Lahendus:

1)

2)

Vastus:

45. Arvuta. Võrdle tulemusi.

21 318 + 2 631 9 203 + 20 795

51 020 + 13 707 88 560 – 24 350

56 927 – 5 604 21 313 + 30 010

48 703 – 10 603 59 340 – 21 240

46. Arvuta. Kontrolli tulemust.

Liitmisülesannet kontrollin tehte abil.

50 310	Kontroll:	80 797
+ 30 487	→	- 30 487
-----		-----
80 797	

Lahutamisülesannet kontrollin tehte abil.

79 546	Kontroll:	33 104
- 46 442	→	+ 46 442
-----		-----
33 104	

$$262 + 38\,007$$

$$40\,596 + 4\,302$$

$$84 + 68\,715$$

$$8\,053 + 80\,835$$

$$39\,446 - 1\,123$$

$$54\,564 - 52\,431$$

$$70\,897 - 622$$

$$25\,382 - 4\,352$$

$$31\,475 - 10\,255$$

$$317 + 75\,432$$

$$69\,621 - 3\,401$$

$$84\,530 + 354$$

47. Lahenda ülesanne.

Linnufarmis saadi esimesel päeval 15 256 muna.

Teisel päeval saadi 1 235 muna vähem kui esimesel päeval.

Kolmandal päeval saadi 946 muna rohkem kui teisel päeval.

Mitu muna saadi farmis kolmandal päeval?

48. Leia puuduv liidetav. Kontrolli.

Näide 1.

Millisele arvule tuleb liita arv 30, et summa oleks 100?

$$\overset{70}{x} + 30 = 100$$

Lahendus: $100 - 30 = 70$

$$x = 70$$

Kontroll: $70 + 30 = 100$

Näide 2.

Milline arv tuleb liita arvule 40, et summa oleks 90?

$$40 + \overset{50}{x} = 90$$

Lahendus: $90 - 40 = 50$

$$x = 50$$

Kontroll: $40 + 50 = 90$

$$x + 8\,043 = 9\,445$$

$$x + 17\,402 = 29\,616$$

$$x + 61\,140 = 74\,251$$

$$x + 34\,362 = 35\,792$$

$$x + 12\,540 = 75\,794$$

$$x + 30\,256 = 32\,468$$

$$75\,034 + x = 89\,658$$

$$52\,603 + x = 92\,745$$

$$4\,817 + x = 16\,838$$

$$20\,725 + x = 25\,926$$

$$41\,826 + x = 55\,877$$

$$25\,108 + x = 85\,328$$

49. Koosta ülesanne. Arvuta ja kontrolli.

Esimene liidetav	x	51 408	314	x
Teine liidetav	3 260	x	x	62 627
Summa	94 379	72 548	40 354	67 729

50. Koosta ülesanne. Arvuta ja kontrolli.

1. Esimene liidetav on 74 285. Teine liidetav on tundmatu.
Summa on 86 986. Leia teine liidetav.
2. Esimene liidetav on tundmatu. Teine liidetav on 64 212.
Summa on 74 315. Leia esimene liidetav.
3. Teine liidetav on 67 905. Esimene liidetav on tundmatu.
Summa on 97 965. Leia esimene liidetav.
4. Esimene liidetav on 32 654. Summa on 64 685. Leia teine liidetav.
5. Missugune arv tuleb liita arvuga 17 612, et saada arv 27 972.
6. Missuguse arvu võrra tuleb suurendada arvu 46 214, et saada 99 999.

51. Lahenda ülesanne, kasuta tundmatut tehtekomponenti.

Elektriliini ehitamiseks kulus esimesel nädalal 12 635 m juhet.
Kokku kulus kahe nädalaga elektriliini ehitamiseks 23 885 m juhet.
Mitu meetrit juhet kulus teisel nädalal?

Andmed:

1. nädalal 12 635 m

2. nädalal x m

kokku 23 885 m

Lahendus:

$$12\,635 + x = 23\,885$$

$$23\,885 - 12\,635 = \dots\dots\dots$$

$$x = \dots\dots\dots$$

Vastus:

52. Lahenda ülesanne, kasuta tundmatut tehtekomponenti.

Lasteaedade ja koolide remontimiseks eraldas linnavalitsus kokku 95 500 €. Augustis kulus sellest rahast 32 400 €. Mitu eurot kulutasid ehitajad lasteaedade ja koolide remontimiseks juulis?

Andmed:

Lahendus:

juulis
augustis
<hr/>	
kokku

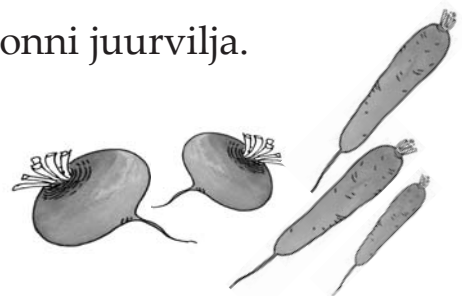
Vastus:

53. Lahenda ülesanne, kasuta tundmatut tehtekomponenti.

Ehitusmaterjalide kauplustes müüdi esmaspäeval kaupa kokku 87 849 euro eest. Enne lõunat müüdi kaupa 30 634 euro eest. Mitme euro eest müüdi kaupluses kaupa pärast lõunat?

54. Lahenda ülesanne, kasuta tundmatut tehtekomponenti.

Juurviljahoidlasse veeti sügisel kokku 26 375 tonni juurvilja. Punapeete oli hoidlas 10 152 tonni, ülejäänud olid porgandid. Mitu tonni porgandeid oli hoidlas?

55. Lahenda ülesanne, kasuta tundmatut tehtekomponenti.

Konservitehas valmistas kahte liiki lihakonserve, kokku 15 895 karpi. Mitu karpi veiseliha konservi valmistati tehases, kui 11 250 karpi neist olid sealihakonservid?

56. Leia puuduv vähendatav või vähendaja. Kontrolli.

Näide 1.

Milline arv tuleb lahutada arvust 60, et saada arv 20?

$$60 - \overset{40}{x} = 20$$

Lahendus: $60 - 20 = 40$

$$x = 40$$

Kontroll: $60 - 40 = 20$

Näide 2.

Millisest arvust tuleb lahutada arv 30, et saada arv 40?

$$\overset{70}{x} - 30 = 40$$

Lahendus: $40 + 30 = 70$

$$x = 70$$

Kontroll: $70 - 30 = 40$

$$94\,428 - x = 316$$

$$57\,369 - x = 34\,255$$

$$86\,157 - x = 3\,142$$

$$49\,532 - x = 22\,511$$

$$75\,411 - x = 32\,301$$

$$69\,928 - x = 60\,715$$

$$x - 412 = 52\,286$$

$$x - 5\,230 = 34\,769$$

$$x - 32\,405 = 42\,424$$

$$x - 16\,471 = 52\,123$$

$$x - 6\,415 = 91\,014$$

$$x - 12\,305 = 25\,472$$

57. Koosta ülesanne. Arvuta ja kontrolli.

Vähendatav	x	37 526	96 974	x
Vähendaja	34 012	x	x	49 792
Vahe	52 911	4 105	863	50 207

58. Koosta ülesanne. Arvuta ja kontrolli.

- Vähendatav on tundmatu, vähendaja on 14 736. Vahe on 12 051. Leia vähendatav.
- Vähendatav on 63 565. Vähendaja on tundmatu. Vahe on 2 333. Leia vähendaja.
- Vahe on 37 472. Vähendaja on 20 316. Leia vähendatav.
- Vähendatav on 59 874. Vahe on 59 762. Leia vähendaja.

5. Leia vähendatav kui vähendaja on 47 216 ja vahe on 253.
6. Leia vähendaja kui vähendatav on 86 493 ja vahe on 52 361.

59. Lahenda ülesanne, kasuta tundmatut tehtekomponenti.

Piimatööstuses toodeti esmaspäeval 22 455 pakki võid, ülejäänud võipakid toodeti teisipäeval.

Kokku toodeti piimatööstuses kahe päevaga 42 678 pakki võid. Mitu pakki võid toodeti teisipäeval?

60. Lahenda ülesanne, kasuta tundmatut tehtekomponenti.

Piimatööstuse lattu viidi ühel päeval 45 675 pakki jogurtit.

Pärast lõunat toodi lattu 21 225 pakki jogurtit.

Ülejäänud pakid toodi lattu enne lõunat.

Mitu pakki jogurtit toodi lattu enne lõunat?

61. Arvuta ja kontrolli.

$$34\,275 + x = 65\,278$$

$$x + 24\,160 = 35\,285$$

$$x - 17\,504 = 42\,395$$

$$85\,786 - x = 50\,731$$

$$47\,656 - x = 5\,210$$

$$x - 20\,234 = 12\,543$$

$$31\,022 + x = 38\,734$$

$$x + 62\,003 = 75\,577$$

62. Koosta ülesanne. Arvuta ja kontrolli.

1. Esimene liidetav on 30 256. Summa on 32 468. Leia teine liidetav.
2. Summa on 85 328. Teine liidetav on 25 108. Leia esimene liidetav.
3. Vähendatav on 67 584. Vahe on 37 250. Leia vähendaja.
4. Vahe on 14 051. Vähendaja on 41 826. Leia vähendatav.
5. Teine liidetav on 28 022. Summa on 39 742. Leia esimene liidetav.
6. Vähendaja on 41 202. Vahe on 42 563. Leia vähendatav.
7. Leia esimene liidetav, kui teine liidetav on 3 501 ja summa on 35611.
8. Leia vähendatav kui vahe on 11 436 ja vähendaja on 8 230.

63. Koosta avaldis. Kirjuta avaldis tabelisse. Arvuta.

a	b	a + b	a - b
24 531	12 021		
53 642	30 341		
76 354	3 243		
45 825	41 012		

64. Määra tehete järjekord. Arvuta.

$$\begin{array}{ll} 78\,576 - 24\,130 + 32\,345 & 30\,011 + (14\,356 + 20\,412) \\ (43\,253 + 41\,526) - 70\,536 & 42\,245 + (87\,564 - 53\,213) \\ 60\,510 - (67\,641 - 7\,131) & 69\,719 - 8\,304 + 27\,543 \\ 90\,426 + 450 - 50\,804 & (27\,968 - 24\,536) + 21\,056 \end{array}$$

$$(1\,402 + 78\,056) - (31\,204 + 21\,134)$$

$$(5\,412 + 31\,053) + (62\,138 - 30\,006)$$

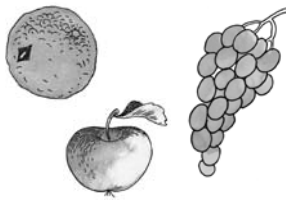
65. Koosta avaldis ja arvuta.

1. Suurenda igat arvu **2 053** võrra: **63 816; 35 403; 54 932; 10 715.**
2. Vähenda igat arvu **13 240** võrra: **86 761; 67 254; 48 980; 53 472.**

66. Koosta avaldis. Arvuta.

1. Lahuta arvust 28 979 arvude 10 426 ja 7 403 summa.
2. Lahuta arvude 37 269 ja 20 720 summast 679.
3. Liida arvude 93 746 ja 70 214 vahele 1 304.
4. Lahuta arvude 86 849 ja 312 vahest 50 216.
5. Liida arvule 21 123 arvude 10 642 ja 3 124 summa.
6. Lahuta arvust 86 375 arvude 76 759 ja 544 vahe.
7. Suurenda arvude 56 978 ja 3 462 vahet 12 470 võrra.
8. Vähenda arvu 36 753 arvude 27 469 ja 17 026 vahe võrra.

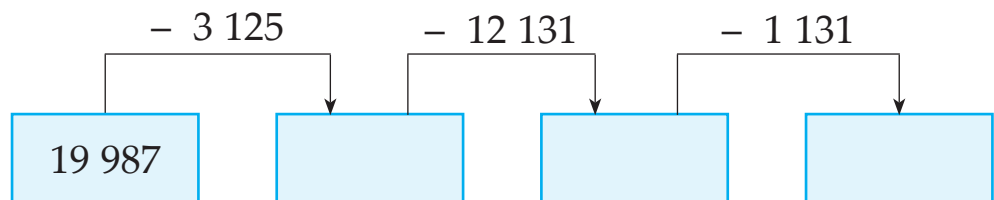
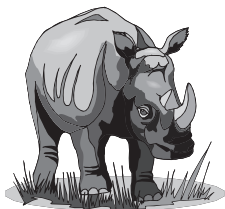
67. Koosta skeemi järgi ülesanne. Lahenda ülesanne.

1) apelsine	20 210 kg	←	_____	?	} ?	
õunu	1 235 kg	rohkem	_____	?		
viinamarju	13 240 kg					

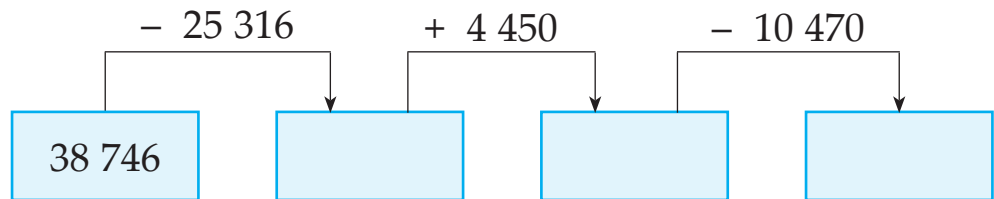
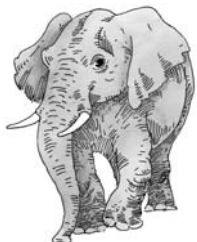
2) banaane	15 042 kg	←	_____	?	} ?	
mandariine	4 535 kg	rohkem	_____	?		
sidruneid	13 230 kg	vähem	_____	?		

68. Arvuta.

- Mitu kilogrammi kaalub ninasarvik?

- Mitu kilogrammi kaalub India elevant?

69. Lahenda ülesanne. Kasuta tundmatut tehtekomponenti.

Uude koolimajja osteti mööblit kokku 59 860 euro eest.

Laudade ja toolide ostmiseks kulutati 25 540 eurot. Ülejäänud raha kulus kappide ostmiseks. Mitu eurot kulus kappide ostmiseks?

Andmed:

Lahendus:

lauad ja toolid

kapid

kokku

Vastus:

Kirjalik liitmine 100 000 piires (üleminekuga) ühe- ja mitme järgu ületamisega

Näide:

			1		
	5	4	6	7	3
+	2	4	1	5	3
	7	8	8	2	6

Selleks, et liita arve sajatuhande piires järguühiku ületamisega

- 1) kirjutatakse sama järgu ühikud kohakuti;
- 2) liitmine alustatakse ühelistest;
- 3) kui liidetava järgu ühikute summa on suurem kui kümme, kirjutatakse üheliste arv liidetava järgu alla;
- 4) kümnelise kirjutatakse meespeetava arvuna järgmise järgu kohale;
- 5) järgmise järgu liitmisel arvestatakse täiendavat kümnelist.

70. Arvuta summa.

$$27\,814 + 71\,036 =$$

$$54\,064 + 3\,719 =$$

$$7\,254 + 21\,328 =$$

$$69\,456 + 183 =$$

$$30\,728 + 42\,302 =$$

$$9\,756 + 27\,348 =$$

$$34\,215 + 16\,523 =$$

$$1\,917 + 24\,834 =$$

$$2\,094 + 18\,315 =$$

$$64\,185 + 13\,905 =$$

$$437 + 57\,463 =$$

$$48\,634 + 7\,076 =$$

Kirjuta summad välja kahanevas järjekorras.

71. Arvuta.

Esimene liidetav	28 463	39 627	5 635	43 712
Teine liidetav	7 054	12 346	35 049	368
Summa				

Kirjuta summad välja järkarvude summana.

72. Koosta avaldis ja arvuta.

1. Liida arvule 23 231 arvude 4 245 ja 31 254 summa.
2. Liida arvude 42 568 ja 16 822 summale arv 25 465.
3. Arvude 42 653 ja 3 027 summale liida arv 5 225.
4. Arvude 3 426 ja 17 609 summale liida arvude 31 ja 5 740 summa.
5. Suurenda arvude 83 477 ja 462 summat arvu 6 041 võrra.
6. Suurenda arvu 2 728 arvude 31 818 ja 11 504 võrra.

73. Koosta avaldis ja arvuta. Kirjuta vastus tabelisse.

+	61 807	52 028	3 463
25 643			
8 506			
30 391			

Ümarda

- esimese tulba vastused kümnelisteni,
- teise tulba vastused sajalisteni ja
- kolmanda tulba vastused tuhandeliteni.

Kirjuta ümardatud vastused vihikusse.

74. Koosta ja lahenda ülesanne.

- 1) kummipaad 4 850 eurot ←
- mootorpaat 13 710 eurot kallim ? ←
- kaater 22 635 eurot kallim ?

2) söögitoamööbel 6 480 eurot ← } ?
 kööginööbel 4 965 eurot kallim } ?

75. Arvuta ja võrdle tulemusi (<, >, =).

3 481 + 57 246	60 800	97 315	42 603 + 54 712
21 435 + 7 640	29 750	26 804	1 256 + 27 348
938 + 21 643	2 258	100 000	614 + 99 328
72 428 + 762	73 000	73 750	70 803 + 2 947

76. Arvuta.

3 256 + 2 731	12 431 + 60 318	75 205 + 1 520
2 731 + 3 256	60 318 + 12 431	1 520 + 75 205

Võrdle liidetavate järjekorda igas tulbas. Võrdle summasid.

Kas summa muutus liidetavate järjekorra muutmisel?

Sõnasta **liitmise vahetuvusseadus**:

Liidetavate järjekorra muutmisel summa *muutub / ei muutu*.

77. Arvuta. Kasuta kontrollimisel liitmise vahetuvusseadust.

318 + 54 201	84 025 + 935	1 707 + 17 212
8 403 + 10 795	5 483 + 20 716	15 464 + 36
69 456 + 183	18 305 + 2 087	9 276 + 81 532

78. Arvuta summa.

24 143	505	26 120	305
+ 420	+ 28 001	+ 316	+ 67 284
7 365	76	1 124	7 202
.....

Liitmise vahetuvusseadust võib kasutada ka kolme liidetava liitmisel lihtsustava võttena.

Kirjuta liidetavad kahanevas järjekorras.

24 143			
+ 7 365	+	+	+
420			

79. Arvuta. Kasuta liitmise lihtsustamiseks liitmise vahetuvusseadust.

75 003 + 24 112 + 785		80 256 + 303 + 5 750	
643 + 48 115 + 8 007		2 405 + 17 293 + 40 102	
+	+	+	+

5 041 + 27 065 + 223		54 310 + 408 + 5 282	
28 563 + 403 + 7 034		3 426 + 56 906 + 31	
+	+	+	+

Kirjalik lahutamine 100 000 piires (üleminekuga) ühe- ja mitme järgu ületamisega, sh. erijuhud

Näide:

	.			.	
	7	0	5	8	3
-	5	1	3	1	5
	1	9	2	6	8

Selleks, et lahutada arve sajatuhande piires järgu ületamisega:

- 1) kirjutan sama järgu ühikud kohakuti;
- 2) lahutamist alustan ühelistest;
- 3) kui vähendatava vastavas järgus on vähem ühikuid kui vähendajas, siis võtan järgmisest järgust ühe kümnelise;
- 4) et seda meeles pidada, panen järgmise järgu kohale punkti;
- 5) järgmise järgu lahutamisel arvestan puuduvat kümnelist.

80. Arvuta.

$14\ 921 - 10\ 815 =$

$67\ 546 - 67\ 546 =$

$58\ 926 - 43\ 568 =$

$74\ 715 - 723 =$

$20\ 823 - 5\ 472 =$

$69\ 116 - 34\ 815 =$

$79\ 416 - 7\ 984 =$

$11\ 256 - 647 =$

$94\ 253 - 83\ 617 =$

$78\ 717 - 8\ 259 =$

$65\ 034 - 60\ 624 =$

$27\ 096 - 4\ 938 =$

Kirjuta vahed välja kasvavas järjekorras.

81. Arvuta.

Vähendatav	10 000	100 000	100 000	91 000
Vähendaja	7 265	32 481	8 069	374
Vahe				

Kirjuta vahed välja järkarvude summana.

82. Koosta avaldis ja arvuta.

1. Lahuta arvust 74 565 arv 20 312.
2. Lahuta arvude 30 805 ja 9 423 vahest arv 20 612.
3. Lahuta arvust 40 759 arvude 17 023 ja 10 463 vahe.
4. Vähenda arvude 31 795 ja 8 060 vahet 9 428 võrra.
5. Vähenda arvu 80 000 arvude 75 620 ja 42 705 vahe võrra.
6. Vähenda arvu 55 741 21 694 võrra.
7. Arvude 76 821 ja 5 693 vahest lahuta arv 24 063.
8. Arvude 67 928 ja 8 030 vahest lahuta arvude 47 056 ja 15 247 vahe.

83. Koosta avaldis ja arvuta. Vastus kirjuta tabelisse.

–	12 438	9 561	32 346
40 752			
61 575			
50 000			

Kirjuta saadud tulemuste hulgast välja paaritud arvud.

84. Lahenda ülesanne.

Piimatööstus ostis jogurti valmistamiseks 19 685 kg maasikaid. Vaarikaid osteti 5 740 kg vähem kui maasikaid. Mustikaid varuti 7 805 kg vähem kui maasikaid. Mitu kg vaarikaid ja mustikaid ostis piimatööstus erinevate jogurtite valmistamiseks?

85. Lahenda ülesanne.

Ajalehte *Postimees* trükiti 2009 a I poolaastal 57 600 eksemplari. Ajalehte *Õhtuleht* trükiti samal ajal 1 500 eksemplari vähem kui *Postimeest*. Ajalehte *Eesti Päevaleht* trükiti 23 200 eksemplari vähem kui *Õhtulehte*. Kui suur oli *Õhtulehe* ja *Eesti Päevalehe* tiraaž I poolaastal?

Andmed:

Postimees

Õhtuleht

Eesti Päevaleht

86. Koosta lahutamisülesanded ja arvuta.

Kumb arv igas arvupaaris tuleb valida vähendatavaks? Miks?

810 ja 72 438	7 062 ja 90 138	32 ja 32 000
56 200 ja 3 142	52 032 ja 9 679	84 022 ja 8 403
2 463 ja 60 527	486 ja 48 503	50 475 ja 19 052

87. Arvuta.

Kui palju on üks arv teisest suurem (väiksem)?

73 311 ja 20 506	34 560 ja 708	4 028 ja 31 412
6 931 ja 72 286	7 204 ja 52 648	26 215 ja 41 946
25 ja 45 308	100 000 ja 99 223	30 000 ja 3 000

Näide:

73 311 – 20 506 =
.....

Arv 73 311 on arvust 20 506 võrra suurem.

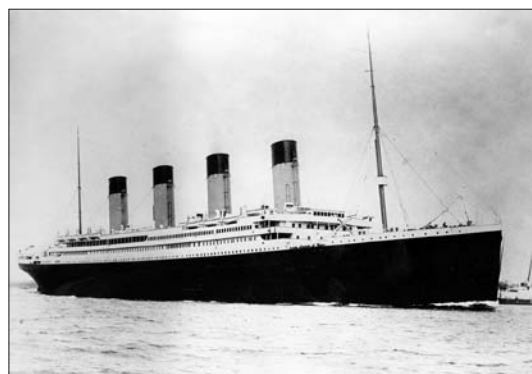
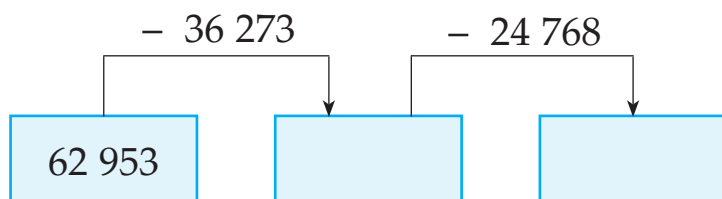
88. Koosta avaldis. Arvuta.

a	b	c	a - b	b - c
62 475	36 248	13 654		
80 693	23 257	7 186		
71 084	40 215	30 543		

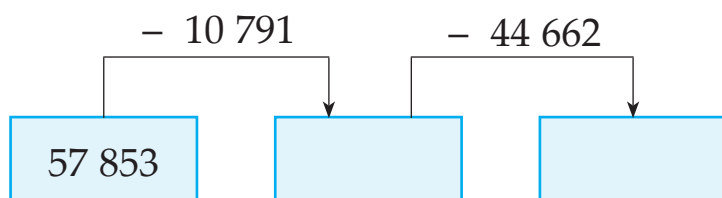
m	n	s	m - n - s
100 000	66 009	29 017	
86 428	34 019	2 161	
70 540	29	3 401	

89. Arvuta.

- Mis aastal ehitati reisilaev *Titanic*?

- Mitu kohta reisijatele oli sellel reisilaeval?

Kirjalik liitmine ja lahutamine 100 000 piires mitme järgu ületamisega, sh. erijuhud

90. Arvuta. Kontrolli.

61 203 + 22 317	42 953 – 13 783	70 808 + 2 942
35 428 – 13 009	28 014 + 34 257	31 446 – 21 098
60 903 + 34 560	26 548 – 976	3 711 + 50 329
84 762 – 3 034	709 + 36 412	54 000 – 20 785
1 903 + 47 436	81 702 – 3 034	614 + 99 328
34 208 – 793	9 756 + 27 348	90 000 – 7 423

91. Kirjuta lünka vajalik tehtemärk. Põhjenda. Kontrolli.

63 274 8 024 = 71 298	39 816 9 074 = 30 742
47 011 21 612 = 68 623	65 906 3 094 = 69 000
100 000 34 042 = 65 958	31 619 24 402 = 56 021
28 307 28 307 = 0	76 102 4 236 = 71 866

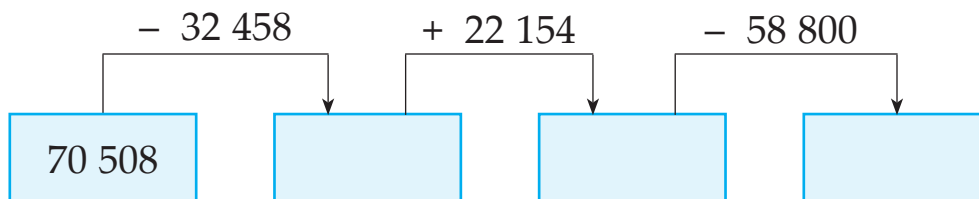
92. Koosta avaldis. Arvuta.

a	b	c	a + b	a – c
63 429	15 637	25 046		
50 406	9 614	48 256		
71 939	22 061	24 859		
46 082	15 708	1 375		

Kirjuta vastused välja järkarvude summana.

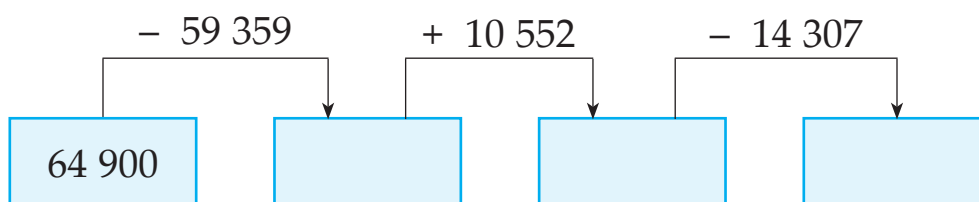
93. Arvuta.

- Mis aastal valmis Tallinna raekoda?

Arvuta, kui vanaks sai Tallinna raekoda sel aastal.

- Mis aastal valmis Tartu raekoda?

Võrdle, kumb raekoda valmis varem.

Arvuta, mitu aastat varem.

Tallinna raekoda

Tartu raekoda

94. Leia tundmatu arv. Kontrolli.

$$24\,645 + x = 30\,728$$

$$x - 47\,004 = 52\,946$$

$$x + 67\,905 = 98\,000$$

$$100\,000 - x = 24\,753$$

$$6\,140 + x = 70\,027$$

$$x + 64\,215 = 87\,302$$

$$9\,402 + x = 61\,078$$

$$x - 6\,405 = 74\,075$$

$$69\,080 + x = 86\,916$$

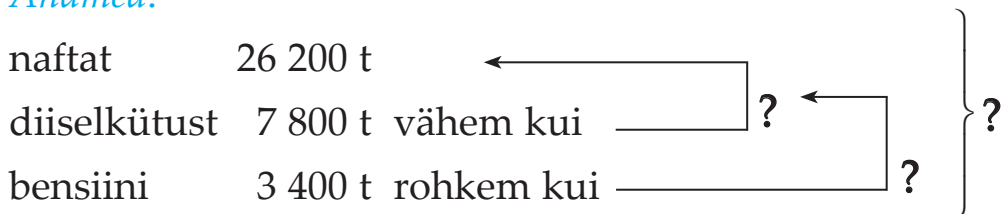
$$34\,203 - x = 4\,007$$

95. Lahenda ülesanne.

Kütusehoidlas oli 26 200 tonni naftat, diiselmütust oli 7 800 tonni vähem kui naftat ja bensiini oli 3 400 tonni rohkem kui diiselmütust.

Mitu tonni kütust oli hoidlas?

Andmed:

Lahendusplaan:

1.?
2.?
3.?

Lahendus:

1.	26 200 t	2.		3.	
	– 7 800 t				
<hr/>					
.....					

Vastus:

96. Arvuta. Kirjuta lünka sobiv märk (<, =, >).

14 378 + 35 267	5 000	81 032	32 093 + 48 039
18 100 – 15 430	26 700	77 390	56 470 – 49 080
67 405 – 66 975	3 400	40 514	22 485 + 18 029
6 346 + 92 805	99 161	49 394	94 676 – 45 327

97. Lahenda ülesanne. Koosta ülesande lahendusplaan.

Kütusetanklast müüdi ühe nädalaga 14 050 liitrit bensiini 95E,

bensiini 98E müüdi 1 495 liitrit vähem kui bensiini 95E.

Diiselmootorit müüdi 1 840 liitrit vähem kui bensiini 95E.

Mitu liitrit mootorit müüdi tanklast sellel nädalal?

Andmed:

bensiini 95E	} ?
bensiini 98E	
diiselmootorit	

Lahendusplaan:

1.?

2.?

3.?

Lahendus:

1.

2.

3.

Vastus:

98. Koosta avaldis. Arvuta. Kontrolli.

1. Esimene liidetav on 37 516. Summa on 88 000. Leia teine liidetav.

2. Vähendaja on 34 092. Vahe on 52 911. Leia vähendatav.

3. Leia esimene liidetav, kui teine liidetav on 21 065 ja summa on 57 914.

4. Leia vähendaja, kui vähendatav on 96 014 ja vahe on 81 863.

5. Summa on 96 000. Teine liidetav on 35 040. Leia esimene liidetav.

6. Vahe on 49 315. Vähendatav on 69 360. Leia vähendaja.

99. Määra tehete järjekord. Arvuta.

$$\begin{array}{rcl} 67\,003 - (12\,536 + 32\,947) & & (36\,106 - 28\,094) + 67\,608 \\ 6\,568 + (72\,507 + 11\,549) & & 24\,069 + (47\,007 - 12\,675) \end{array}$$

$$\begin{array}{r} (2\,104 + 78\,056) - (31\,904 + 6\,243) \\ 5\,614 + 29\,367 + 307 - 16\,169 \\ 1\,042 + 34\,056 + (100\,000 - 96\,079) \end{array}$$

100. Koosta avaldis. Arvuta.

1. Lahuta arvust 28 632 arvude 10 729 ja 8 403 summa.
2. Liida arvude 90 000 ja 70 214 vahele 1 804.
3. Arvude 37 402 ja 23 780 summast lahuta arv 679.
4. Arvude 86 047 ja 312 vahest lahuta arv 58 216.
5. Arvule 27 246 liida arvude 17 648 ja 3 124 summa.
6. Arvust 80 000 lahuta arvude 76 700 ja 199 vahe.
7. Arvude 34 526 ja 6 375 summast lahuta arvude 61 480 ja 32 369 vahe.
8. Arvude 31 564 ja 17 274 vahele liida arvude 25 405 ja 31 610 summa.

101. Lahenda ülesanne. Koosta lahendusplaan.

Tolliametnikud pidasid juunis kinni 12 530 euro eest salakaupa, juulis 1 870 euro eest rohkem kui juunis. Augustis peeti salakaupa kinni 1 345 euro eest vähem kui juulis. Mitme euro eest peeti salakaupa kinni suvekuudel?

102. Lahenda ülesanne.

Kaug sõiduautojuht Joonas sõitis eelmisel kuul läbi 14 480 kilomeetrit. Sergei aga 5 207 kilomeetrit vähem kui Joonas, Andrei 9 858 kilomeetrit vähem kui Joonas. Mitu kilomeetrit sõitsid need autojuhid eelmisel kuul kokku?

Korrutamine ja jagamine

10, 100 ja 1000-ga

103. Arvuta.

Näide:

$$10 \cdot 28 = 280$$

Arvu korrutamisel 10-ga (suurendamisel 10 korda), lisan arvu lõppu ühe nulli.

$10 \cdot 12$

$10 \cdot 236$

$10 \cdot 5\,749$

$10 \cdot 8\,500$

$10 \cdot 35$

$10 \cdot 680$

$10 \cdot 4\,230$

$10 \cdot 10\,000$

Võrdle teist tegurit ja korrutist.

104. Suurenda arve 10 korda.

27, 318, 405, 760, 900, 1 268, 4 503, 7 021, 9 600, 10 000

105. Arvuta.

Näide:

$$390 : 10 = 39$$

Arvu jagamisel 10-ga (vähendamisel 10 korda), jätan arvu lõpust ühe nulli ära.

$60 : 10$

$230 : 10$

$7\,160 : 10$

$14\,730 : 10$

$40 : 10$

$570 : 10$

$8\,520 : 10$

$100\,000 : 10$

Võrdle jagatavat ja jagatist.

106. Vähenda arve 10 korda.

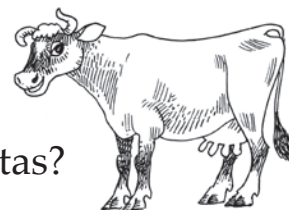
90, 130, 500, 480, 2 790, 5 080, 3 100, 64 000, 25 700,
80 210, 100 000

107. Lahenda ülesanne.

1. Raamatupoodi toodi 280 raamatut. Igas pakis oli 10 raamatut.
Mitu raamatupakki toodi kauplusesse?

2. Talumes sai aastas 10 lüpsilehmalt 57 360 kg piima.

Mitu kg piima sai talumes keskmiselt igalt lehmalt aastas?

108. Arvuta. Kirjuta vastus tabelisse.

Arv	Suurenda 10 korda	Vähenda 10 korda
3 270		
680		
5 090		
1 400		
10 000		

109. Arvuta.

Näide:

$$100 \cdot 78 = 7\,800$$

Arvu **korrutamisel 100-ga** (suurendamisel 100 korda), **lisan** arvu lõppu **kaks nulli**.

110. Arvuta. Kirjuta vastus tabelisse.

Arv	Suurenda 10 korda	Suurenda 100 korda
7		
24		
100		
749		
1 000		

111. Arvuta.

Näide:

$$6 \cancel{200} : \cancel{100} = 62$$

Arvu jagamisel 100-ga (vähendamisel 100 korda), jätan arvu lõpust kaks nulli ära.

Võrdle jagatavat ja jagatist.

$400 : 100$

$5\ 000 : 100$

$29\ 000 : 100$

$90\ 000 : 100$

$800 : 100$

$3\ 100 : 100$

$67\ 400 : 100$

$100\ 000 : 100$

Võrdle teist tegurit ja korrutist.

$100 \cdot 5$

$100 \cdot 21$

$100 \cdot 573$

$100 \cdot 100$

$100 \cdot 6$

$100 \cdot 90$

$100 \cdot 410$

$100 \cdot 1\ 000$

112. Vähenda arve 100 korda.

100, 300, 1 000, 6 000, 5 200, 10 000, 47 000, 18 900,
70 500, 100 000

113. Kirjuta antud arvudega neli võrdust.

1 300

100

13

$..... \cdot =$

$..... \cdot =$

$..... : =$

$..... : =$

571

57 100

100

$..... \cdot =$

$..... \cdot =$

$..... : =$

$..... : =$

114. Lahenda ülesanne.

Ühes karbis on 100 kirjaklambrit.

Mitu kirjaklambrit on kokku kümnes niisuguses karbis?

115. Arvuta.

Näide:

$$1 \text{ 000} \cdot 54 = 54 \text{ 000}$$

Arvu **korrutamisel 1 000-ga** (suurendamisel 1 000 korda), **lisan** arvu lõppu **kolm nulli**.

$$1 \text{ 000} \cdot 2$$

$$1 \text{ 000} \cdot 38$$

$$1 \text{ 000} \cdot 40$$

$$1 \text{ 000} \cdot 6$$

$$1 \text{ 000} \cdot 17$$

$$1 \text{ 000} \cdot 10$$

$$1 \text{ 000} \cdot 5$$

$$1 \text{ 000} \cdot 29$$

$$1 \text{ 000} \cdot 100$$

Võrdle teist tegurit ja korrutist.

116. Suurenda arve 1 000 korda.

3, 10, 16, 20, 45, 63, 71, 80, 92, 100

117. Arvuta.

Näide:

$$27 \text{ 000} : 1 \text{ 000} = 27$$

Arvu **jagamisel 1 000-ga** (vähendamisel 1 000 korda), **jätan** arvu lõpust **kolm nulli ära**.

$$8 \text{ 000} : 1 \text{ 000}$$

$$46 \text{ 000} : 1 \text{ 000}$$

$$30 \text{ 000} : 1 \text{ 000}$$

$$4 \text{ 000} : 1 \text{ 000}$$

$$11 \text{ 000} : 1 \text{ 000}$$

$$10 \text{ 000} : 1 \text{ 000}$$

$$9 \text{ 000} : 1 \text{ 000}$$

$$52 \text{ 000} : 1 \text{ 000}$$

$$100 \text{ 000} : 1 \text{ 000}$$

Võrdle jagatavat ja jagatist.

118. Vähenda arve 1 000 korda.

7 000, 10 000, 13 000, 28 000, 60 000, 94 000, 100 000

119. Arvuta.

Kui 1 kanamuna kaalub 60 grammi, siis
10 muna kaaluvad grammi,

100 muna kaaluvad grammi

1 000 muna kaaluvad grammi.

120. Arvuta.

$10 \cdot 58$	$1\ 000 \cdot 16$	$10 \cdot 20$	$39 \cdot 1\ 000$
$100 \cdot 58$	$100 \cdot 16$	$1\ 000 \cdot 20$	$39 \cdot 10$
$1\ 000 \cdot 58$	$10 \cdot 16$	$100 \cdot 20$	$39 \cdot 100$

Võrdle korrutisi igas tulbas. Miks on korrutised erinevad?

121. Leia jagatis. Kontrolli korrutamisega.

$700 : 100$	$3\ 800 : 10$	$19\ 000 : 1\ 000$	$10\ 000 : 1\ 000$
$500 : 10$	$2\ 400 : 100$	$63\ 000 : 10$	$10\ 000 : 100$

122. Kirjuta lünka sobiv arv.

$6 \cdot \dots = 6\ 000$	$82\ 000 : \dots = 8\ 200$
$350 \cdot \dots = 35\ 000$	$4\ 000 : \dots = 4$
$179 \cdot \dots = 1\ 790$	$33\ 000 : \dots = 330$
$68 \cdot \dots = 68\ 000$	$5\ 070 : \dots = 507$
$2\ 400 \cdot \dots = 24\ 000$	$90\ 600 : \dots = 9\ 060$
$100 \cdot \dots = 1\ 000$	$100\ 000 : \dots = 100$

123. Määra tehete järjekord. Arvuta.

$100 \cdot (41\ 387 - 41\ 358)$	$(8\ 375 + 235) : 10$
$(26\ 053 - 25\ 846) \cdot 100$	$(31\ 427 + 2\ 573) : 100$
$(45\ 071 + 44\ 929) : 1\ 000$	$10 \cdot (703 + 8\ 197)$

$$91 \cdot 1\ 000 - 43\ 000 : 10$$

$$265 \cdot 100 + 87\ 900 : 100$$

$$83\ 300 : 100 + 259 \cdot 9$$

124. Lahenda ülesanded.

1. Kana munes aastas 213 muna.

Mitu muna võib saada aastas 10 niisuguselt kanalt?

2. 100 inimese toiduks kulus aastas 28 300 kg leiba.

Mitu kg leiba kulus keskmiselt aastas 1 inimese toiduks?

3. Talumees jättis seemneks 100 kotti kartuleid.

Mitu kg kartuleid jäi seemneks, kui igas kotis oli 47 kg kartuleid?

4. Puukoolis istutati 36 000 kuuseistikut 36 ritta.

Mitu kuusetaime istutati igasse ritta?

125. Suurenda igat arvu 10, 100, 1 000 korda.

14, 20, 35, 47, 50, 68, 72, 89, 90, 94, 99

126. Vähenda igat arvu 10, 100, 1 000 korda.

17 000, 26 000, 30 000, 41 000, 52 000, 78 000, 100 000

127. Kirjuta lünka puuduv arv.

384 = S K Ü 5 279 = T S K Ü

384 = K Ü 5 279 = S K Ü

384 = Ü 5 279 = K Ü

5 279 = Ü

574 = K Ü

574 = S Ü

9 357 = K Ü

9 357 = S Ü

18 201 = K Ü

18 201 = S Ü

128. Kirjuta lünka puuduv arv.

$$384 : 10 = 38 \text{ jääk } 4$$

$$\begin{array}{r} 30 \\ \hline 84 \\ 80 \\ \hline 4 \end{array}$$

$$\overset{K}{38} \overline{)4} : 10 = 38 \text{ jääk } 4$$

Arvus on 38 kümnelist ja veel 4 ühelist.

$$\text{Kontroll: } 38 \cdot 10 + 4 = 384$$

$$716 : 100 = 7 \text{ jääk } 16$$

$$\begin{array}{r} 700 \\ \hline 16 \end{array}$$

$$\overset{S}{71} \overline{)6} : 100 = 7 \text{ jääk } \dots\dots$$

Arvus on sajalist ja veel ühelist.

$$\text{Kontroll: } \dots\dots \cdot 100 + \dots\dots = \dots\dots$$

$$5983 : 1000 = 5 \text{ jääk } 983$$

$$\begin{array}{r} 5000 \\ \hline 983 \end{array}$$

$$\overset{T}{5} \overline{)983} : 1000 = \dots\dots \text{ jääk } \dots\dots$$

Arvus on tuhandelist ja
veel ühelist.

$$\text{Kontroll: } \dots\dots \cdot 1000 + \dots\dots = \dots\dots$$

Arvu jagamisel 10, 100, 1 000-ga teen kindlaks, kui palju kümnelisi, sajalisi, tuhandelisi on selles arvus ning jäagiks kirjutan madalamad järgühikud.

$$\text{Näide: } 73 : 10 = 7 \text{ jääk } 3$$

$$425 : 100 = 4 \text{ jääk } 25$$

$$6\,189 : 1\,000 = 6 \text{ jääk } 189$$

129. Leia jagatis ja jääk. Kontrolli.

$$519 : 10$$

$$2\,371 : 100$$

$$61\,902 : 1\,000$$

$$43\,183 : 1\,000$$

$$468 : 100$$

$$4\,925 : 10$$

$$53\,470 : 100$$

$$17\,205 : 100$$

$$207 : 100$$

$$7\,608 : 1\,000$$

$$20\,611 : 10$$

$$80\,069 : 10$$

130. Arvuta. Võrdle iga tulba ülesannete tulemusi.

$$15\,279 : 10$$

$$60\,438 : 10$$

$$92\,007 : 10$$

$$15\,279 : 100$$

$$60\,438 : 100$$

$$92\,007 : 100$$

$$15\,279 : 1\,000$$

$$60\,438 : 1\,000$$

$$92\,007 : 1\,000$$

131. Lahenda ülesanne.

Tantsustuudio juhendajal oli T-särkide ostmiseks 103 eurot. Mitu särki ta saab osta, kui üks T-särk maksab 10 eurot? Mitu eurot jääb üle?

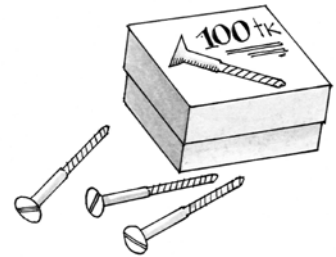
132. Lahenda ülesanne.

Ühel hommikul koguti kanalas kokku 3 574 muna. Munad pakiti 10 kaupa karpidesse. Mitu karp on vaja munade pakkimiseks? Mitu muna jääb üle?

133. Lahenda ülesanne.

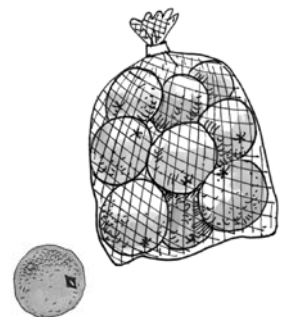
Ühes karbis on 100 kruvi.

1. Mitu karp on vaja 678 kruvi pakkimiseks?
Mitu kruvi jääb üle?
2. Mitu karp on vaja 2 573 kruvi pakkimiseks?
Mitu kruvi jääb üle?
3. Mitu karp on vaja 14 105 kruvi pakkimiseks?
Mitu kruvi jääb üle?
4. Mitu karp on vaja 30 096 kruvi pakkimiseks?
Mitu kruvi jääb üle?

Ühes võrgus on 10 apelsini.

1. Mitu võrku on vaja 241 apelsini pakkimiseks?
Mitu apelsini jääb üle?
2. Mitu võrku on vaja 1075 apelsini pakkimiseks?
Mitu apelsini jääb üle?
3. Mitu võrku on vaja 2 630 apelsini pakkimiseks?
Mitu apelsini jääb üle?

134. Lahenda ülesanne.

Heategevusüritusel koguti 1 073 ühe-eurost münti.

Pangas vahetati see raha 100-euroste paberrahade vastu.

Mitu 100-eurost paberraha saadi?

Mitu ühe-eurost münti jäi üle?

Nimega arvud

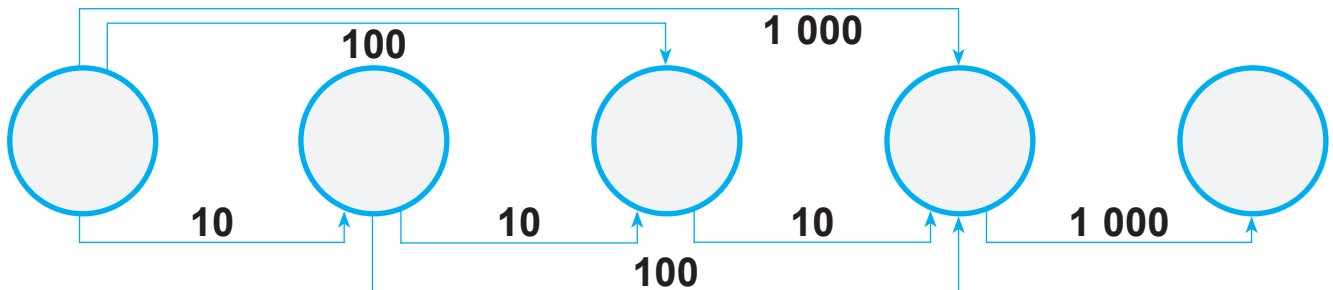
135. Loe arve. Paiguta arvud tabelisse.

530 m 7 t 128 kg 41 090 6 h 10 min 318 km
9 ts 25 kg 20 603 4 dm 57 cm 8 mm 1 min 30 s
2 a 9 k 77 077 905 g 1 010 6 040 € 50 s

Nimega arvud		Nimeta arvud
Ühenimelised	Mitmenimelised	

Pikkusühikute teisendamine

Kirjuta ringi sisse pikkusühikud alustades kõige väiksemast.

136. Täida lüngad.

Sentimeeter on korda suurem kui millimeeter.

Detsimeeter on korda suurem kui sentimeeter.

Meeter on korda suurem kui detsimeeter.

Meeter on korda suurem kui sentimeeter.

Meeter on korda suurem kui millimeeter.

Kilomeeter on korda suurem kui meeter.

Nimega arvu **teisendan väiksemateks** ühikuteks **korrutamistehte** abil.

137. Teisenda väiksemateks ühikuteks.

$$1 \text{ cm} = \dots\dots\dots \text{ mm}$$

$$4 \text{ cm} = \dots\dots \text{ mm}$$

$$23 \text{ cm} = \dots\dots \text{ mm}$$

$$705 \text{ cm} = \dots\dots \text{ mm}$$

$$8\ 169 \text{ cm} = \dots\dots \text{ mm}$$

$$4\ 027 \text{ cm} = \dots\dots \text{ mm}$$

$$1 \text{ dm} = \dots\dots\dots \text{ cm}$$

$$6 \text{ dm} = \dots\dots \text{ cm}$$

$$45 \text{ dm} = \dots\dots \text{ cm}$$

$$270 \text{ dm} = \dots\dots \text{ cm}$$

$$3\ 801 \text{ dm} = \dots\dots \text{ cm}$$

$$9\ 206 \text{ dm} = \dots\dots \text{ cm}$$

$$1 \text{ m} = \dots\dots\dots \text{ dm}$$

$$9 \text{ m} = \dots\dots \text{ dm}$$

$$78 \text{ m} = \dots\dots \text{ dm}$$

$$134 \text{ m} = \dots\dots \text{ dm}$$

$$2\ 056 \text{ m} = \dots\dots \text{ dm}$$

$$7\ 107 \text{ m} = \dots\dots \text{ dm}$$

$$1 \text{ m} = \dots\dots\dots \text{ cm}$$

$$2 \text{ m} = \dots\dots \text{ cm}$$

$$36 \text{ m} = \dots\dots \text{ cm}$$

$$108 \text{ m} = \dots\dots \text{ cm}$$

$$1 \text{ km} = \dots\dots\dots \text{ m}$$

$$5 \text{ km} = \dots\dots \text{ m}$$

$$91 \text{ km} = \dots\dots \text{ m}$$

$$60 \text{ km} = \dots\dots \text{ m}$$

$$1 \text{ m} = \dots\dots\dots \text{ mm}$$

$$3 \text{ m} = \dots\dots \text{ mm}$$

$$47 \text{ m} = \dots\dots \text{ mm}$$

$$50 \text{ m} = \dots\dots \text{ mm}$$

138. Täida lüngad.

Millimeeter on korda väiksem kui sentimeeter.

Sentimeeter on korda väiksem kui detsimeeter.

Detsimeeter on korda väiksem kui meeter.

Sentimeeter on korda väiksem kui meeter.

Millimeeter on korda väiksem kui meeter.

Meeter on korda väiksem kui kilomeeter.

Nimega arvu teisendan suuremateks ühikuteks jagamistehte abil.

139. Teisenda suuremateks ühikuteks.

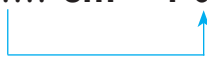
10 mm = 1 cm

^K
 50 mm = cm mm

204 mm = cm mm

1 368 mm = cm mm

70 095 mm = cm mm

..... cm = 1 dm

80 cm = dm cm

631 cm = dm cm

4 205 cm = dm cm

79 083 cm = dm cm

..... dm = 1 m

40 dm = m dm

697 dm = m dm

3 102 dm = m dm

58 070 dm = m dm

100 cm = 1 m

^S
 250 cm = m cm

108 cm = m cm

4 360 cm = m cm

70 901 cm = m cm

..... mm = 1 dm

921 mm = dm mm

340 mm = dm mm

8 605 mm = dm mm

70 020 mm = dm mm

29 500 mm = dm mm

1 000 m = 1 km

^T
 3 500 m = km m

6 010 m = km m

12 007 m = km m

48 059 m = km m

60 020 m = km m

140. Teisenda mitmenimeline arv ühenimeliseks.

Iga mitmenimelist arvu saab teisendada ühenimeliseks arvuks (teisendada väiksemateks ühikuteks).

Millise tehte abil saab nimega arve teisendada väiksemateks ühikuteks?

Näide: $18 \text{ dm } 9 \text{ cm} = 18 \cdot 10 + 9 = 189 \text{ cm}$

$$43 \text{ m } 27 \text{ cm} = 43 \cdot 100 + 27 = \dots\dots \text{ cm}$$

$$56 \text{ km } 60 \text{ m} = 56 \cdot 1\,000 + 60 = \dots\dots \text{ m}$$

$8 \text{ km } 190 \text{ m} = \dots\dots \text{ m}$

$24 \text{ m } 15 \text{ cm} = \dots\dots \text{ cm}$

$60 \text{ dm } 47 \text{ mm} = \dots\dots \text{ mm}$

$9 \text{ m } 80 \text{ mm} = \dots\dots \text{ mm}$

$23 \text{ m } 5 \text{ dm} = \dots\dots \text{ dm}$

$10 \text{ m } 3 \text{ cm} = \dots\dots \text{ cm}$

$1 \text{ m } 8 \text{ cm} = \dots\dots \text{ cm}$

$6 \text{ dm } 7 \text{ mm} = \dots\dots \text{ mm}$

$4 \text{ km } 4 \text{ m} = \dots\dots \text{ m}$

$102 \text{ m } 21 \text{ cm} = \dots\dots \text{ cm}$

$7 \text{ cm } 3 \text{ mm} = \dots\dots \text{ mm}$

$61 \text{ dm } 4 \text{ mm} = \dots\dots \text{ mm}$

$20 \text{ km } 12 \text{ m} = \dots\dots \text{ m}$

$5 \text{ m } 87 \text{ mm} = \dots\dots \text{ mm}$

$56 \text{ m } 9 \text{ cm} = \dots\dots \text{ cm}$

$38 \text{ km } 65 \text{ m} = \dots\dots \text{ m}$

$80 \text{ dm } 7 \text{ cm} = \dots\dots \text{ cm}$

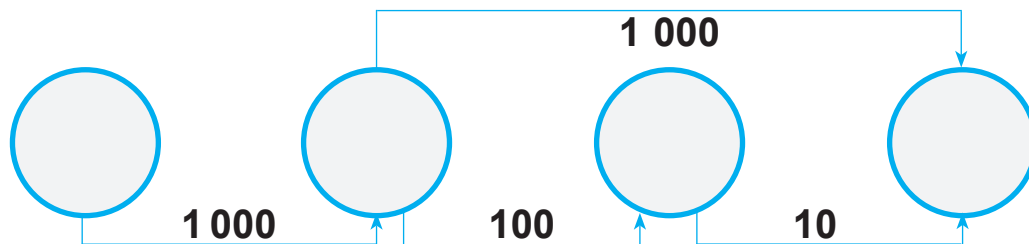
$94 \text{ dm } 2 \text{ mm} = \dots\dots \text{ mm}$

$13 \text{ m } 4 \text{ mm} = \dots\dots \text{ mm}$

$20 \text{ m } 7 \text{ cm} = \dots\dots \text{ cm}$

Massiühikute teisendamine

Kirjuta ringi sisse massiühikud alustades kõige väiksemast.

Kilogramm on korda suurem kui gramm.

Tsentner on korda suurem kui kilogramm.

Tonn on korda suurem kui tsentner.

Tonn on korda suurem kui kilogramm.

141. Teisenda väiksemateks ühikuteks.

Nimega arvu teisendan **väiksemateks** ühikuteks tehte abil.

$$1 \text{ kg} = \dots\dots\dots \text{ g}$$

· 1 000

$$1 \text{ t} = \dots\dots\dots \text{ kg}$$

· 1 000

$$1 \text{ ts} = \dots\dots\dots \text{ kg}$$

· 100

$$5 \text{ kg} = \dots\dots\dots \text{ g}$$

$$4 \text{ t} = \dots\dots\dots \text{ kg}$$

$$2 \text{ ts} = \dots\dots\dots \text{ kg}$$

$$60 \text{ kg} = \dots\dots\dots \text{ g}$$

$$20 \text{ t} = \dots\dots\dots \text{ kg}$$

$$30 \text{ ts} = \dots\dots\dots \text{ kg}$$

$$73 \text{ kg} = \dots\dots\dots \text{ g}$$

$$98 \text{ t} = \dots\dots\dots \text{ kg}$$

$$86 \text{ ts} = \dots\dots\dots \text{ kg}$$

$$100 \text{ kg} = \dots\dots\dots \text{ g}$$

$$56 \text{ t} = \dots\dots\dots \text{ kg}$$

$$140 \text{ ts} = \dots\dots\dots \text{ kg}$$

142. Teisenda suuremateks ühikuteks.

Gramm on korda väiksem kui kilogramm.

Kilogramm on korda väiksem kui tsentner.

Tsentner on korda väiksem kui tonn.

Kilogramm on korda väiksem kui tonn.

Nimega arvu teisendan **suuremateks** ühikuteks tehte abil.

$$1\ 000\ \text{g} = 1\ \text{kg}$$

$$: 1\ 000 \uparrow$$

$$3\ 000\ \text{g} = \dots\dots\dots \text{kg} \dots\dots\dots \text{g}$$

$$17\ 000\ \text{g} = \dots\dots\dots \text{kg} \dots\dots\dots \text{g}$$

$$4\ 560\ \text{g} = \dots\dots\dots \text{kg} \dots\dots\dots \text{g}$$

$$58\ 209\ \text{g} = \dots\dots\dots \text{kg} \dots\dots\dots \text{g}$$

$$\dots\dots\dots \text{kg} = 1\ \text{ts}$$

$$: \dots\dots\dots \uparrow$$

$$800\ \text{kg} = \dots\dots\dots \text{ts} \dots\dots\dots \text{kg}$$

$$2\ 500\ \text{kg} = \dots\dots\dots \text{ts} \dots\dots\dots \text{kg}$$

$$960\ \text{kg} = \dots\dots\dots \text{ts} \dots\dots\dots \text{kg}$$

$$3\ 407\ \text{kg} = \dots\dots\dots \text{ts} \dots\dots\dots \text{kg}$$

$$\dots\dots\dots \text{kg} = 1\ \text{t}$$

$$: \dots\dots\dots \uparrow$$

$$2\ 000\ \text{kg} = \dots\dots\dots \text{t} \dots\dots\dots \text{kg}$$

$$73\ 000\ \text{kg} = \dots\dots\dots \text{t} \dots\dots\dots \text{kg}$$

$$50\ 455\ \text{kg} = \dots\dots\dots \text{t} \dots\dots\dots \text{kg}$$

$$67\ 081\ \text{kg} = \dots\dots\dots \text{t} \dots\dots\dots \text{kg}$$

$$\dots\dots\dots \text{ts} = 1\ \text{t}$$

$$: \dots\dots\dots \uparrow$$

$$40\ \text{ts} = \dots\dots\dots \text{t} \dots\dots\dots \text{ts}$$

$$190\ \text{ts} = \dots\dots\dots \text{t} \dots\dots\dots \text{ts}$$

$$8\ 068\ \text{ts} = \dots\dots\dots \text{t} \dots\dots\dots \text{ts}$$

$$27\ 305\ \text{ts} = \dots\dots\dots \text{t} \dots\dots\dots \text{ts}$$

143. Teisenda mitmenimeline arv ühenimeliseks.

Nimega arvu teisendan väiksemateks ühikuteks tehte abil.

Näide: $3\ \text{t}\ 6\ \text{ts} = 3 \cdot 10 + 6 = \dots\dots\dots \text{ts}$

$$\cdot 10 \uparrow$$

$$2\ \text{ts}\ 17\ \text{kg} = 2 \cdot \dots\dots\dots + \dots\dots\dots = \dots\dots\dots \text{kg}$$

$$\cdot 100 \uparrow$$

$$5\ \text{kg}\ 845\ \text{g} = 5 \cdot \dots\dots\dots + \dots\dots\dots = \dots\dots\dots \text{g}$$

$$\cdot 1000 \uparrow$$

$$4\ \text{t}\ 419\ \text{kg} = \dots\dots\dots \text{kg}$$

$$2\ \text{ts}\ 36\ \text{kg} = \dots\dots\dots \text{kg}$$

$$31\ \text{t}\ 26\ \text{kg} = \dots\dots\dots \text{kg}$$

$$10\ \text{ts}\ 8\ \text{kg} = \dots\dots\dots \text{kg}$$

$$8\ \text{kg}\ 10\ \text{g} = \dots\dots\dots \text{g}$$

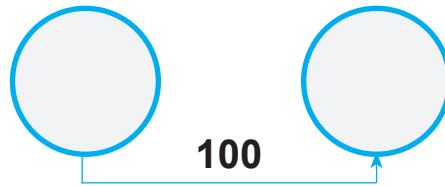
$$7\ \text{t}\ 4\ \text{ts} = \dots\dots\dots \text{ts}$$

$$70\ \text{kg}\ 70\ \text{g} = \dots\dots\dots \text{g}$$

$$15\ \text{t}\ 60\ \text{kg} = \dots\dots\dots \text{kg}$$

Rahaühikute teisendamine

Kirjuta ringi sisse rahaühikud, alusta väiksemast.

Täida lüngad.

Euro on korda kui sent.

Sent on korda kui euro.

suurem

väiksem

144. Teisenda.

Nimega arvu teisendan **väiksemaks** ühikuks tehte abil.

$$1 \text{ €} = \dots\dots\dots \text{ s}$$

$3 \text{ €} = \dots\dots\dots \text{ s}$

$20 \text{ €} = \dots\dots\dots \text{ s}$

$200 \text{ €} = \dots\dots\dots \text{ s}$

$8 \text{ €} = \dots\dots\dots \text{ s}$

$16 \text{ €} = \dots\dots\dots \text{ s}$

$450 \text{ €} = \dots\dots\dots \text{ s}$

$5 \text{ €} = \dots\dots\dots \text{ s}$

$79 \text{ €} = \dots\dots\dots \text{ s}$

$806 \text{ €} = \dots\dots\dots \text{ s}$

$7 \text{ €} = \dots\dots\dots \text{ s}$

$34 \text{ €} = \dots\dots\dots \text{ s}$

$1\ 000 \text{ €} = \dots\dots\dots \text{ s}$

145. Teisenda.

Nimega arvu teisendan **suuremaks** ühikuks tehte abil.

$$100 \text{ s} = \dots\dots\dots \text{ €}$$

$200 \text{ s} = \dots\dots\dots \text{ €} \dots\dots\dots \text{ s}$

$5\ 000 \text{ s} = \dots\dots\dots \text{ €} \dots\dots\dots \text{ s}$

$950 \text{ s} = \dots\dots\dots \text{ €} \dots\dots\dots \text{ s}$

$36\ 000 \text{ s} = \dots\dots\dots \text{ €} \dots\dots\dots \text{ s}$

$705 \text{ s} = \dots\dots\dots \text{ €} \dots\dots\dots \text{ s}$

$20\ 900 \text{ s} = \dots\dots\dots \text{ €} \dots\dots\dots \text{ s}$

$4\ 000 \text{ s} = \dots\dots\dots \text{ €} \dots\dots\dots \text{ s}$

$78\ 010 \text{ s} = \dots\dots\dots \text{ €} \dots\dots\dots \text{ s}$

146. Teisenda mitmenimeline arv ühenimeliseks.

Nimega arvu teisendan väiksemaks ühikuks tehte abil.

Näide: $8 \text{ € } 55 \text{ s} = 8 \cdot \dots + \dots = \dots \text{ s}$

17 € 55 s = s	100 € 35 s = s
26 € 30 s = s	420 € 20 s = s
40 € 85 s = s	603 € 95 s = s
30 € 5 s = s	900 € 5 s = s

147. Teisenda ühenimeliseks arvuks.

Näide: $2 \text{ kg } 425 \text{ g} = 2 \cdot 1000 + 425 = \dots \text{ g}$

44 kr 15 s	28 cm 3 mm	16 ts 8 kg	60 t 690 kg
18 ts 35 kg	27 m 37 cm	8 km 65 m	30 € 10 s
5 kg 760 g	6 dm 19 mm	20 € 5 s	12 km 2 m
3 m 105 mm	45 ts 40 kg	64 m 4 cm	70 kg 98 g

148. Teisenda mitmenimeliseks arvuks.

Näide: $2 \overset{\text{s}}{425} \text{ cm} = 24 \text{ m } \dots \text{ cm}$

286 s = € s	34 082 s = € s
675 cm = m cm	16 793 cm = m cm
461 kg = ts kg	28 451 kg = ts kg
3 114 g = kg g	50 360 g = kg g
7 216 kg = t kg	42 770 kg = t kg
4 950 m = km m	60 095 m = km m
5 670 dm = m dm	13 802 cm = m cm

Mahuühikud

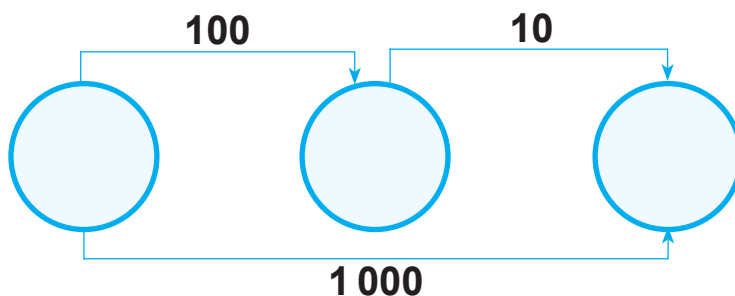
Mahuühikutega mõõdetakse vedeliku kogust ja anuma mahtu.

Mahuühikud on: **ml** – milliliiter

dl – detsiliiter

l – liiter

Kirjuta sobivad mahuühikud, alusta väiksemast:

Täida lüngad.

Detsiliiter on korda suurem kui milliliiter.

Liiter on korda suurem kui detsiliiter.

Liiter on korda suurem kui milliliiter.

Milliliiter on korda väiksem kui detsiliiter.

Detsiliiter on korda väiksem kui liiter.

Milliliiter on korda väiksem kui liiter.

1 l = dl

..... dl = 500 ml

..... dl = 200 ml

1 l = ml

149. Teisenda ühenimeliseks arvuks.

Näide: 5 dl 6 ml = $5 \cdot 100 + 6 = \dots\dots\dots$ ml

2 dl 50 ml = $\dots\dots\dots$ ml	3 l 480 ml = $\dots\dots\dots$ ml	20 l 7 dl = $\dots\dots\dots$ dl
7 dl 6 ml = $\dots\dots\dots$ ml	4 l 29 ml = $\dots\dots\dots$ ml	18 l 3 dl = $\dots\dots\dots$ dl
10 dl 38 ml = $\dots\dots\dots$ ml	6 l 5 ml = $\dots\dots\dots$ m	5 l 4 dl = $\dots\dots\dots$ dl

150. Teisenda mitmenimeliseks arvuks.

$\dots\dots\dots$ ml = 1 dl

684 ml = $\dots\dots\dots$ dl $\dots\dots\dots$ ml

310 ml = $\dots\dots\dots$ dl $\dots\dots\dots$ ml

2 579 ml = $\dots\dots\dots$ dl $\dots\dots\dots$ ml

14 680 ml = $\dots\dots\dots$ dl $\dots\dots\dots$ ml

$\dots\dots\dots$ ml = 1 l

1 352 ml = $\dots\dots\dots$ l $\dots\dots\dots$ ml

17 090 ml = $\dots\dots\dots$ l $\dots\dots\dots$ ml

40 605 ml = $\dots\dots\dots$ l $\dots\dots\dots$ ml

85 003 ml = $\dots\dots\dots$ l $\dots\dots\dots$ ml

$\dots\dots\dots$ dl = 1 l

87 dl = $\dots\dots\dots$ l $\dots\dots\dots$ dl

303 dl = $\dots\dots\dots$ l $\dots\dots\dots$ dl

5 024 dl = $\dots\dots\dots$ l $\dots\dots\dots$ dl

151. Lahenda ülesanne.

1. Pakis on 250 ml koort. Mitu dl koort saab valada sellest pakist?

Kui palju koort jääb üle?

2. Pakis on 2 liitrit mahla. Mitu dl mahla saab valada sellest pakist?

Klaasi mahub 2 dl mahla. Mitu klaastäit mahla saab valada sellest pakist?

Nimega arvude liitmine

Näide: 4 km 258 m + 8 km 637 m = km m

Teisendan: 4 km 258 m = 4 258 m

8 km 637 m = 8 637 m

Liidan:

$$\begin{array}{r} \overset{1}{2}58 \text{ m} \\ + 8 \text{ } 637 \text{ m} \\ \hline 12 \text{ } 895 \text{ m} \end{array}$$

Teisendan: 12 895 m = 12 km 895 m

Mitmenimelisi arve liidan nii:

- 1) teisendan liidetavad ühenimelisteks arvudeks;
- 2) kirjutan liidetavad üksteise alla, nii et samad järgud on kohakuti;
- 3) liidan kirjalikult nii nagu tavaliselt;
- 4) teisendan summa tagasi mitmenimeliseks arvuks.

152. Liida.

3 kg 100 g + 9 kg 500 g

64 kg 410 g + 16 kg 739 g

29 kg 354 g + 34 kg 310 g

37 kg 395 g + 9 kg 235 g

2 km 700 m + 63 km 500 m

26 km 530 m + 48 km 270 m

54 km 315 m + 23 km 685 m

65 km 864 m + 15 km 106 m

153. Liida.

23 m 60 cm + 43 m 40 cm

397 m 63 cm + 102 m 54 cm

208 m 28 cm + 325 m 7 cm

470 m 35 cm + 31 m 6 cm

49 cm 5 mm + 615 cm 2 mm

304 cm 9 mm + 84 cm 6 mm

530 cm 4 mm + 270 cm 5 mm

262 cm 7 mm + 138 cm 3 mm

154. Lahenda ülesanne.

Talumees sai ühelt põllult 34 t 450 kg rukist, teiselt põllult 18 t 800 kg rohkem kui esimeselt. Kolmandalt põllult 980 kg rohkem kui teiselt põllult. Kui palju rukist sai talumees teiselt põllult? Kui palju kolmandalt põllult?

Andmed:

ühelt põllult	34 t 450 kg	←	_____	?
teiselt põllult			
kolmandalt põllult			

Lahendusplaan:

1) teiselt põllult?

Lahendus:

1. 34 450 kg

..... kg

..... kg

2) kolmandalt põllult?

2. kg

..... kg

..... kg

Vastus:

155. Liida.

63 m 75 cm + 92 m 84 cm

51 km 530 m + 8 km 607 m

40 € 80 s + 79 € 5 s

26 m 103 mm + 4 m 82 mm

121 € 20 s + 379 €

30 t 9 ts + 129 t 6 ts

19 kg 785 g + 636 g

56 t 920 kg + 18 t

734 ts 67 kg + 95 kg

849 m 90 cm + 41 m 1 cm

95 dm 6 cm + 27 dm 4 cm

5 l 7 dl + 2 l 6 dl

156. Lahenda ülesanne.

Sektsioonkapi laius on 42 cm,
kapi pikkus on 3 m 23 cm pikem kui laius ja
kõrgus 1 m 98 cm pikem kui laius.
Mis on selle sektsioonkapi mõõtmed?

Andmed:

laius

pikkus

kõrgus

157. Lahenda ülesanne.

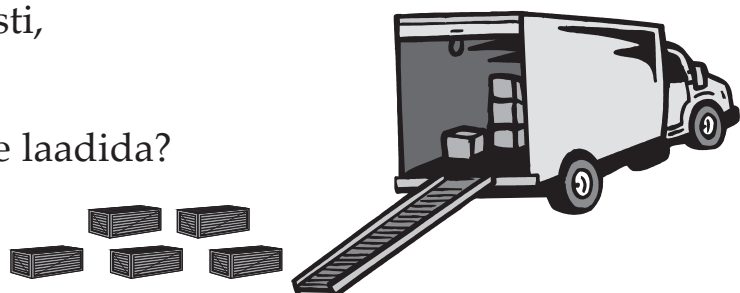
Heidile osteti sünnipäevaks kaks kringlit. Rosinatega kringel kaalus 2 kg 80 g, šokolaadiga kringel oli 90 g raskem kui rosinatega kringel. Kui palju kaalusid need kringlid kokku?

158. Lahenda ülesanne.

Möödunud aasta sügisel arstlikul läbivaatlusel oli Karli pikkus 1 m 52 cm ja kehakaal 47 kg 130 g. Sellel sügisel oli Karl 6 cm pikem ja 2 kg 50 g raskem. Kui suur oli Karli pikkus ja kaal sel sügisel?

159. Lahenda ülesanne.

Autokoorma raskuseks on lubatud 3 t 200 kg.
Autosse on juba laaditud 1 t 700 kg raskune koorem.
Veel oleks vaja laadida 5 kasti,
iga kast raskusega 300 kg.
Kas võib kõik kastid autosse laadida?

Nimega arvude lahutamine

Näide: $392 \text{ € } 45 \text{ s} - 65 \text{ € } 19 \text{ s} = \dots\dots\dots \text{ € } \dots\dots\dots \text{ s}$

Teisendan: $392 \text{ € } 45 \text{ s} = 39\,245 \text{ s}$

$65 \text{ € } 19 \text{ s} = 6\,519 \text{ s}$

Lahutan:

$$\begin{array}{r} 39\,245 \text{ s} \\ - 6\,519 \text{ s} \\ \hline 32\,726 \text{ s} \end{array}$$

Teisendan: $32\,726 \text{ s} = 327 \text{ € } 26 \text{ s}$

Nimega arve lahutan nii:

- 1) teisendan vähendatava ja vähendaja ühenimelisteks arvudeks;
- 2) kirjutan arvud teineteise alla nii, et järgud on kohakuti;
- 3) edasi lahutan kirjalikult nii nagu tavaliselt;
- 4) saadud tulemuse teisendan tagasi mitmenimeliseks arvuks.

160. Lahuta.

$154 \text{ ts } 46 \text{ kg} - 128 \text{ ts } 23 \text{ kg}$

$83 \text{ t } 981 \text{ kg} - 12 \text{ t } 847 \text{ kg}$

$8\,265 \text{ t } 9 \text{ ts} - 2\,539 \text{ t } 5 \text{ ts}$

$493 \text{ € } 65 \text{ s} - 76 \text{ € } 5 \text{ s}$

$329 \text{ m } 46 \text{ cm} - 175 \text{ m } 39 \text{ cm}$

$5\,107 \text{ m } 7 \text{ dm} - 468 \text{ m } 5 \text{ dm}$

$430 \text{ dm } 50 \text{ mm} - 269 \text{ mm}$

$862 \text{ dm } 84 \text{ mm} - 28 \text{ mm}$

161. Lahenda ülesanne.

Lapsed korjasid $81 \text{ kg } 600 \text{ g}$ marju. Sellest $37 \text{ kg } 500 \text{ g}$ olid mustsõstrad. Punaseid sõstraid korjati $13 \text{ kg } 500 \text{ g}$ vähem kui mustsõstraid. Ülejäänud olid karusmarjad. Kui palju korjati karusmarju?

162. Lahuta.

Näide: $1 \text{ m} - 7 \text{ cm} = \dots\dots\dots \text{ cm}$

Teisendan (väiksemateks ühikuteks): $1 \text{ m} = 100 \text{ cm}$

Lahutan: $100 \text{ cm} - 7 \text{ cm} = 93 \text{ cm}$

$1 \text{ €} - 45 \text{ s}$

$1 \text{ kg} - 670 \text{ g}$

$1 \text{ m} - 6 \text{ cm}$

$1 \text{ m} - 21 \text{ cm}$

$1 \text{ t} - 180 \text{ kg}$

$1 \text{ km} - 32 \text{ m}$

$1 \text{ km} - 360 \text{ m}$

$1 \text{ m} - 490 \text{ mm}$

$1 \text{ kg} - 75 \text{ g}$

$1 \text{ t} - 7 \text{ ts}$

$1 \text{ ts} - 52 \text{ kg}$

$1 \text{ t} - 8 \text{ kg}$

163. Lahenda ülesanded.

1. Ema valas 1 l piimapakist ära 2 dl piima pannkoogitaigna valmistamiseks. Kui palju piima jäi pakki alles?
2. Matil oli bussipeatusest koduni 1 km. Kui palju oli Matil veel käia, kui ta oli sellest teest läbinud 90 meetrit?
3. Tädi Anu ostis poest 1 kg viinereid. Juustu ostis ta poole vähem. Kui palju ostis tädi Anu juustu?
4. Veikol oli 1 euro. Ta ostis 80 senti eest šokolaadi. Kui palju raha jäi Veikol järele?

164. Lahuta.

$72 \text{ €} - 83 \text{ s} = \dots\dots\dots \text{ s}$

$1\,053 \text{ m} - 4 \text{ dm} = \dots\dots\dots \text{ dm}$

$46 \text{ m} - 25 \text{ cm} = \dots\dots\dots \text{ cm}$

$6\,708 \text{ cm} - 9 \text{ mm} = \dots\dots\dots \text{ mm}$

$31 \text{ km} - 194 \text{ m} = \dots\dots\dots \text{ m}$

$302 \text{ ts} - 32 \text{ kg} = \dots\dots\dots \text{ kg}$

$8 \text{ kg} - 280 \text{ g} = \dots\dots\dots \text{ g}$

$91 \text{ m} - 65 \text{ mm} = \dots\dots\dots \text{ mm}$

$26 \text{ km} - 807 \text{ m} = \dots\dots\dots \text{ m}$

$82 \text{ t} - 95 \text{ kg} = \dots\dots\dots \text{ kg}$

165. Lahenda ülesanne.

1. Laos oli 3 t nisujahu. Hommikul viidi sellest 910 kg kauplusesse.
Kui palju jahu jäi lattu?
2. Põrandalaua pikkus oli 2 m. Sellest lõigati ära 17 cm.
Kui pikk on nüüd põrandalaud?
3. Jaanil oli 50 €. Kui palju raha jäi tal alles, kui ta ostis kilekaaned, mis maksid 50 s?
4. Kastis oli 5 kg viinamarju. 90 g marjadest olid riknenud ja need korjati välja. Kui palju viinamarju jäi kasti?
5. Pakis oli 2 liitrit mahla. Kui palju mahla jäi pakki, kui Anu valas pakist 8 dl mahla jäätisekokteili sisse?

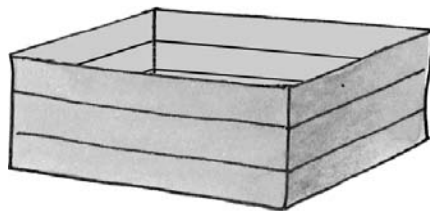
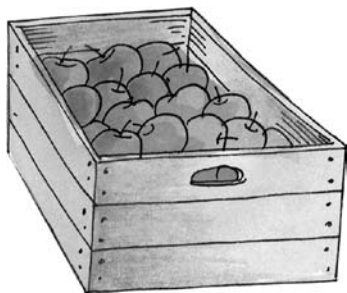
166. Lahuta.

563 dm 1 cm – 402 dm 3 cm	4 132 t 7 ts – 2 045 t 8 ts
728 m 46 cm – 340 m 51 cm	850 € 5 s – 74 € 50 s
5 239 cm 3 mm – 3 784 cm 9 mm	607 ts 8 kg – 52 ts 6 kg
6 004 m 2 dm – 5 231 m 6 dm	40 km 2m – 23 km 9m
57 m 58 mm – 24 m 970 mm	56 t 58 kg – 46 t 59 kg
832 dm 7 mm – 591 dm 76 mm	74 kg 22 g – 18 kg 106 g

167. Lahenda ülesanne.

Majandusjuhataja ostis remonditööde tegemiseks ehitusmaterjalide kauplusest seinavärvi, laevärvi ja pahtlisegu. Ta maksis seinavärvi eest 872 € 35 s. Laevärvi eest maksis ta 348 € 70 s vähem kui seinavärvi eest ja pahtlisegu eest maksis 285 € 85 s vähem kui laevärvi eest. Kui palju kulutas majandusjuhataja laevärvi ja pahtlisegu ostmiseks?

168. Lahenda ülesanne. Kirjuta vastus tabelisse.

Õuntega kasti kaal	Tühja kasti kaal	Õunte kaal
8 kg	955 g	
9 kg 230 g		7 kg 683 g
7 kg 865 g		6 kg 987 g
8 kg 975 g	1 kg 40 g	

169. Lahuta.

$$54 \text{ m } 5 \text{ cm} - 32 \text{ m } 9 \text{ cm}$$

$$29 \text{ dm} - 16 \text{ dm } 9 \text{ mm}$$

$$807 \text{ ts } 3 \text{ kg} - 54 \text{ ts } 17 \text{ kg}$$

$$17 \text{ km} - 8 \text{ km } 640 \text{ m}$$

$$65 \text{ m } 23 \text{ mm} - 49 \text{ mm}$$

$$34 \text{ t} - 6 \text{ t } 78 \text{ kg}$$

$$842 \text{ €} - 729 \text{ € } 75 \text{ s}$$

$$726 \text{ € } 10 \text{ s} - 184 \text{ € } 35 \text{ s}$$

$$62 \text{ km } 40 \text{ m} - 27 \text{ km } 920 \text{ m}$$

$$512 \text{ ts} - 509 \text{ ts } 84 \text{ kg}$$

$$47 \text{ kg } 35 \text{ g} - 65 \text{ g}$$

$$8 \text{ 300 t} - 475 \text{ t } 6 \text{ ts}$$

170. Koosta skeemi järgi ülesanne. Lahenda ülesanne.

maasikamoos

5 kg 350 g

vaarikamoos

680 g vähem kui _____ ?

õunamoos

530 g vähem kui _____ ?

} ? kg suhkrut

Nimega arvude liitmine ja lahutamine

171. Arvuta. Kontrolli.

$$24 \text{ km } 9 \text{ m} + 56 \text{ km } 4 \text{ m}$$

$$562 \text{ €} - 191 \text{ € } 45 \text{ s}$$

$$87 \text{ t } 7 \text{ kg} + 4 \text{ t } 9 \text{ kg}$$

$$41 \text{ kg} - 24 \text{ kg } 780 \text{ g}$$

$$128 \text{ m} - 15 \text{ m } 84 \text{ cm}$$

$$280 \text{ t } 7 \text{ ts} + 326 \text{ t } 9 \text{ ts}$$

$$431 \text{ ts } 2 \text{ kg} - 210 \text{ ts } 43 \text{ kg}$$

$$75 \text{ km} + 64 \text{ m}$$

$$126 \text{ m } 8 \text{ cm} + 134 \text{ m } 5 \text{ cm}$$

$$39 \text{ t } 208 \text{ kg} - 7 \text{ t } 56 \text{ kg}$$

$$461 \text{ € } 5 \text{ s} + 9 \text{ € } 5 \text{ s}$$

$$350 \text{ dm} - 89 \text{ dm } 25 \text{ mm}$$

$$649 \text{ m } 7 \text{ dm} + 18 \text{ m } 6 \text{ dm}$$

$$32 \text{ kg } 50 \text{ g} - 500 \text{ g}$$

172. Lahenda ülesanne.

Marjakasvatustalu kasvatas põldudel maasikaid, vaarikaid ja mustikaid. Maasikaid koguti 5 t 325 kg. Vaarikaid korjati 740 kg rohkem kui maasikaid ning mustikaid korjati 6 t 840 kg vähem kui maasikaid ja vaarikaid kokku. Kui palju mustikaid korjati selles marjakasvatus talus?

173. Lahenda ülesanne.

Talumees parandas karjamaa ümber olevat karjaaeda. Esimesel päeval parandas ta 1 km 28 m aeda. Teisel päeval 79 m aeda rohkem kui esimesel päeval. Kolmandal päeval 863 m vähem kui esimesel ja teisel päeval kokku. Mitu meetrit karjaaeda parandas talumees kolmandal päeval?

174. Leia tundmatu arv. Kontrolli.

$$x + 4 \text{ ts } 47 \text{ kg} = 22 \text{ ts } 56 \text{ kg}$$

$$11 \text{ t } 60 \text{ kg} + x = 20 \text{ t } 110 \text{ kg}$$

$$x - 17 \text{ km } 68 \text{ m} = 35 \text{ km } 6 \text{ m}$$

$$9 \text{ dm } 8 \text{ cm} - x = 6 \text{ dm } 7 \text{ cm}$$

$$17 \text{ € } 5 \text{ s} + x = 21 \text{ € } 40 \text{ s}$$

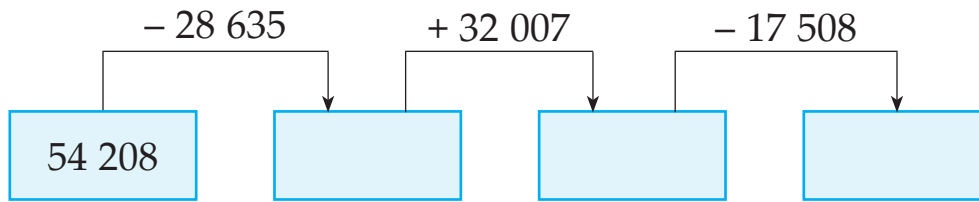
$$x + 8 \text{ m } 11 \text{ cm} = 24 \text{ m } 32 \text{ cm}$$

$$x - 9 \text{ € } 10 \text{ s} = 48 \text{ € } 55 \text{ s}$$

$$33 \text{ cm } 7 \text{ mm} - x = 6 \text{ cm } 7 \text{ mm}$$

175. Kui arvutad, siis saad teada,

- mitu liitrit vett kulutab üks inimene keskmiselt aastas.

176. Leia tundmatu arv. Kontrolli.

$$108 \text{ € } 75 \text{ s} + x = 216 \text{ €}$$

$$x + 940 \text{ m} = 36 \text{ km } 110 \text{ m}$$

$$13 \text{ t } 704 \text{ kg} - x = 964 \text{ kg}$$

$$x - 309 \text{ g} = 8 \text{ kg } 697 \text{ g}$$

$$x + 12 \text{ kg } 300 \text{ g} = 40 \text{ kg}$$

$$57 \text{ cm } 8 \text{ mm} + x = 59 \text{ cm}$$

$$x - 64 \text{ m } 18 \text{ cm} = 28 \text{ cm}$$

$$42 \text{ m} - x = 42 \text{ cm}$$

177. Lahenda ülesanne, kasuta tundmatut tehtekomponenti.

Puukoolis saadi kahe kuuga istikute müügist kokku 970 eurot.

Esimesel kuul saadi istikute müügist 508 € 60 s.

Ülejäänud raha saadi istikute müügist teisel kuul.

Kui palju raha saadi teisel kuul istikute müügist?

178. Arvuta, kasuta liitmise lihtsustavat võtet.

$$13 \text{ km } 720 \text{ m} + 52 \text{ km } 640 \text{ m} + 18 \text{ km } 280 \text{ m}$$

$$422 \text{ € } 35 \text{ s} + 193 \text{ € } 65 \text{ s} + 176 \text{ € } 70 \text{ s} + 24 \text{ € } 30 \text{ s}$$

$$60 \text{ t } 830 \text{ kg} + 4 \text{ t } 40 \text{ kg} + 6 \text{ t } 960 \text{ kg} + 17 \text{ t } 70 \text{ kg}$$

179. Lahenda ülesanne.

Õmblusfirmas kulus kardinade õmblemiseks ühel nädalal 268 m 50 cm

riiet, teisel nädalal kulus 354 m 60 cm riiet, kolmandal nädalal kulus

287 m 40 cm riiet ja neljandal nädalal 346 m 50 cm riiet.

Kui palju riiet kulus kardinade õmblemiseks nelja nädalaga?

Täisarvude korrutamine ja jagamine ühekohalise arvuga 100 000 piires

Täisarvu korrutamine ühekohalise arvuga (üleminekuta)

Näited:

$$4\ 213 = 4\ 000 + 200 + 10 + 3$$

$$\begin{aligned} 4\ 213 \cdot 2 &= 4\ 000 \cdot 2 + 200 \cdot 2 + 10 \cdot 2 + 3 \cdot 2 = \\ &= 8\ 000 + 400 + 20 + 6 = 8\ 426 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 3 \cdot 32\ 132 &= 3 \cdot 30\ 000 + 3 \cdot 2\ 000 + 3 \cdot 100 + 3 \cdot 30 + 3 \cdot 2 = \\ &= 90\ 000 + 6\ 000 + 300 + 90 + 6 = 96\ 396 \end{aligned}$$

180. Arvuta.

$3 \cdot 23$

$2 \cdot 124$

$3 \cdot 1\ 212$

$1\ 134 \cdot 2$

$4 \cdot 12$

$4 \cdot 212$

$2 \cdot 2\ 442$

$2\ 131 \cdot 3$

$2 \cdot 44$

$2 \cdot 324$

$3 \cdot 3\ 211$

$1\ 122 \cdot 4$

$2 \cdot 34$

$3 \cdot 211$

$4 \cdot 1\ 221$

$2\ 443 \cdot 2$

181. Koosta avaldis ja arvuta.

1. Suurenda 2 korda arvu 444.
2. Tegurid on 3 121 ja 3. Leia korrutis.
3. Leia korrutis, kui tegurid on 4 ja 122.
4. Suurenda 2 korda arvu 42 413.
5. Tegurid on 3 ja 23 113. Leia korrutis.
6. Leia korrutis, kui tegurid on 2 221 ja 4.
7. Tegurid on 2 ja 24 312. Leia korrutis.
8. Suurenda 3 korda arvu 2113.

182. Lahenda ülesanne.

Postkontoris sorteeriti aastavahetusel 4 332 kirja, aga jõulude ajal oli kirju 2 korda rohkem. Mitu kirja saabus sellesse postkontorisse jõulupühadel ja aastavahetusel kokku?

183. Lahenda ülesanne.

Ühes vahetuses lendab kaks pilooti. Üks nendest on lennanud 12 342 km ja teine 2 korda rohkem. Mitu kilomeetrit on lennanud selle vahetuse piloodid?

184. Koosta avaldis. Arvuta.

Esimene tegur	2	3	4	11 213	43 242	122
Teine tegur	4 341	21 313	21 112	3	2	4
Korrutis						

185. Suurenda arvu nõutud arv korda.

Arv	Suurenda 2 korda	Arv	Suurenda 3 korda
12 432		32 132	
34 214		11 322	
33 422		13 321	
41 241		23 113	
24 434		21 331	

186. Lahenda ülesanne.

Klaasivabrikust saadeti konservitehasesse erineva suurusega purke. Kolmeliitriseid purke oli 2 133, liitriseid purke 3 korda rohkem ja pooleliitriseid 12 564 purki. Mitu purki sai konservitehas?

Täisarvu jagamine ühekohalise arvuga (üleminekuta)

Näide:

$$\begin{aligned}8\ 246 : 2 &= 8\ 000 : 2 + 200 : 2 + 40 : 2 + 6 : 2 = \\ &= 4\ 000 + 100 + 20 + 3 = 4\ 123\end{aligned}$$

187. Arvuta.

86 : 2	442 : 2	6 933 : 3	26 842 : 2
48 : 4	628 : 2	2 684 : 2	69 639 : 3
93 : 3	336 : 3	4 884 : 4	86 424 : 2
69 : 3	848 : 4	9 396 : 3	88 488 : 4
24 : 2	969 : 3	8 264 : 2	36 939 : 3

188. Lahenda ülesanne.

Õmblusvabrikus õmmeldi aastas 22 468 puuvillast kleiti.

Siidist kleite õmmeldi kaks korda vähem, kui puuvillaseid kleite.

Sametist kleite õmmeldi 8 452 võrra vähem kui siidkleite.

Mitu kleiti õmmeldi vabrikus aasta jooksul?

189. Koosta avaldis. Arvuta.

Jagatav	8 468	36 933	8 448	68 426	44 848	69 366
Jagaja	2	3	4	2	4	3
Jagatis						

Täisarvu korrutamine ühekohalise arvuga (üleminekuga)

Näide 1.

ST	KT	T	S	K	Ü
	1	1	1	2	
	2	6	4	5	8
.					3
	7	9	3	7	4

Selleks, et korrutada täisarvu ühekohalise arvuga

- 1) alustan korrutamist üheliste järgust;
- 2) korrutise üheliste arvu kirjutan üheliste järgu alla;
- 3) kümneliste arvu kirjutan meelespeetava arvuna järgmise järgu kohale;
- 4) liidan meelespeetava arvu järgmise järgu arvude korrutisele.

190. Arvuta.

$5 \cdot 8\,473$	$8\,127 \cdot 6$	$3 \cdot 24\,569$	$6 \cdot 13\,566$
$8 \cdot 6\,354$	$9\,263 \cdot 7$	$2 \cdot 47\,214$	$5 \cdot 17\,995$
$4 \cdot 5\,261$	$7\,455 \cdot 9$	$4 \cdot 21\,857$	$3 \cdot 32\,416$
$7 \cdot 6\,874$	$5\,287 \cdot 6$	$8 \cdot 12\,341$	$7 \cdot 12\,687$
$9 \cdot 5\,246$	$6\,472 \cdot 8$	$5 \cdot 18\,873$	$2 \cdot 49\,659$

191. Koosta avaldis. Arvuta.

Esimene tegur	5	9	6	7 241	23 128	3 714
Teine tegur	4 238	7 961	6 944	8	4	7
Korrutis						

192. Lahenda ülesanne.

Aiast korjati 376 kg kirsse. Õunu korjati 7 korda rohkem kui kirsse ja pirne 2 korda rohkem kui kirsse. Mitu kilogrammi puuvilju korjati aiast kokku?

193. Suurenda arvu nõutud arv korda.

Arv	Suurenda 3 korda	Suurenda 5 korda	Suurenda 7 korda
9 751			
11 984			
13 124			
12 563			
11 638			

194. Koosta avaldis ja arvuta.

1. Suurenda 4 korda arvu 7 529.
2. Tegurid on 43 612 ja 2. Leia korrutis.
3. Leia korrutis, kui tegurid on 6 ja 8 553.
4. Suurenda arvu 6 877 kolm korda.
5. Tegurid on 5 ja 4 897. Leia korrutis.
6. Arvu 4621 suurendati 7 korda. Leia nende arvude korrutis.

195. Lahenda ülesanne.

Talunik kasvatas nisu kolmel erineval põllul. Ühelt põllult koristati ta 4 485 ts nisu, teiselt põllult aga kolm korda rohkem. Kolmandalt põllult sai ta nii palju kui kahelt esimeselt kokku. Kui suur oli taluniku nisusaak?

196. Lahenda ülesanne.

Piimakombinaadi juustutsehhis toodeti aastas 7 215 tonni Hollandi juustu ja 12 175 tonni Eesti juustu. Pärast uue tehnoloogia kasutuselevõtmist suurenes juustutoodang kolmekordseks. Mitu tonni juustu valmistas nüüd tehas aastas?

197. Lahenda ülesanne.

Noored loodusesõbrad koristasid metsaaluseid ja maanteed ääri prahist puhtaks. Ühes maakonnas korjas 428 noort, igapäev keskmiselt 5 kg prahit ja teises maakonnas korjas 3 657 noort, igapäev 4 kg prahit. Kummas maakonnas koguti kõige rohkem prahit? Kui palju prahit koristati kahes maakonnas kokku?

198. Lahenda ülesanne.

Uue teelõigu ehitamiseks veeti 168 koormat kruusa, igas koormas 8 tonni ja 217 koormat kruusa, igapäev 9 tonni. Mitu tonni kruusa oli vaja selle teelõigu ehitamiseks?

199. Lahenda ülesanne.

Puhkusereisist osavõtjad viibisid hotellis 5 ööpäeva. Hotellikoha eest tuli ööpäevas maksta 540 eurot. Mitu eurot maksis üks puhkaja hotellis viibitud aja eest? Mitu eurot maksis reisil hotellis viibimise eest neljaliikmeline perekond?

Täisarvu jagamine ühekohalise arvuga (üleminekuga, erijuhtudeta)

Näide:

	6	7	5	7	6	:	8	=	8	4	4	7		
	-	6	4											
			3	5										
		-	3	2										
				3	7									
			-	3	2									
					5	6								
				-	5	6								

Selleks, et **jagada täisarvu ühekohalise arvuga**:

- 1) alustan jagamist kõige kõrgemast järgust;
- 2) kui kõige kõrgem järk on väiksem kui jagaja, alustan jagamist siis, kui järkudest moodustuv arv on jagajast suurem või sellega võrdne;
- 3) jagan esimese jagatava arvu ja kirjutan saadud arvu jagatisse;
- 4) korrutan selle arvu jagajaga, et saaksin teada, mis arvu ma tegelikult jagasin;
- 5) lahutan, et saaksin teada, mitu ühikut jäi veel jagada (jääk peab olema väiksem kui jagaja);
- 6) toon järgmise järgu alla;
- 7) jätkan jagamist samamoodi kuni lõpuni.

200. Arvuta ja kontrolli pöördtehtega.

$$73\,265 : 5$$

$$31\,866 : 6$$

$$37\,615 : 5$$

$$13\,890 : 6$$

$$44\,884 : 7$$

$$30\,699 : 9$$

$$23\,568 : 8$$

$$86\,274 : 2$$

$$69\,735 : 5$$

201. Koosta avaldis. Arvuta.

Arv	Vähenda 3 korda	Vähenda 4 korda	Vähenda 6 korda
17 472			
56 556			
94 692			

202. Lahenda ülesanne.

Lennuk lendas vahemaandumiseni 4 tundi ning seejärel sama kiirusega veel 5 tundi, kuni jõudis sihtpunkti. Kogu vahemaa oli 7623 km.

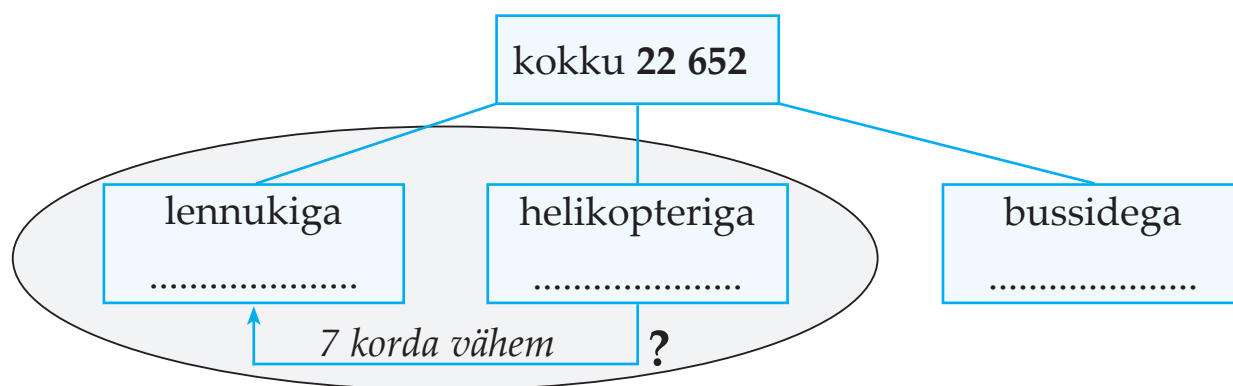
Mitu kilomeetrit lendas lennuk enne vahemaandumist?

Mitu kilomeetrit sõitis lennuk ühes tunnis?

203. Lahenda ülesanne.

Mägedes toimunud maavärina piirkonnast päästeti kokku 22 652 inimest. Lennukiga viidi ära 15 792 inimest ning helikopteriga sellest seitse korda vähem. Ülejäänud inimesed viidi ära bussidega.

Mitu inimest evakueeriti bussidega?

204. Lahenda ülesanne.

Kaks postimüügi kataloogi pakuvad suve lõpul soodsalt järelmaksuga murutraktoreid. Esimese traktori hind on 6150 eurot, esialgne sissemaks 3000 eurot ja järelmaks 9 kuud. Teise traktori hind on 5040 eurot, sissemaks 2000 eurot ja maksta tuleb 8 kuud. Kumma traktori puhul tuleb ühes kuus raha rohkem maksta?

Täisarvu jagamine ühekohalise arvuga (üleminekuga, erijuhtudega)

205. Arvuta.

$65\,754 : 9$

$65\,849 : 7$

$81\,054 : 9$

$21\,434 : 7$

$45\,180 : 9$

$20\,200 : 4$

$26\,030 : 5$

$10\,521 : 7$

$49\,140 : 7$

$19\,224 : 6$

$32\,040 : 8$

$41\,832 : 6$

206. Arvuta ja võrdle.

$67\,962 : 6 \quad \dots\dots\dots 78\,815 : 5$

$48\,144 : 4 \quad \dots\dots\dots 78\,072 : 6$

$68\,024 : 4 \quad \dots\dots\dots 61\,716 : 3$

$81\,236 : 4 \quad \dots\dots\dots 14\,045 : 5$

$44\,424 : 6 \quad \dots\dots\dots 38\,772 : 9$

$41\,648 : 8 \quad \dots\dots\dots 45\,521 : 7$

207. Koosta avaldis ja arvuta.

1. Vähenda arvu 6 240 viis korda.
2. Jaota arv 15 240 kuueks võrdseks osaks.
3. Leia arvude 58 880 ja 8 jagatis.
4. Leia jagatis, kui jagatav on 7 245 ja jagaja 7.
5. Jagatav on 73 359, jagaja 9. Leia jagatis.

208. Lahenda ülesanne.

Kolm sõpra käisid suvel Soomes tööl. Mati teenis 3042 eurot, Margus temast 6 korda vähem. Mark sai suvise töö eest 3 korda vähem kui teised kokku. Kas kolme peale teenitud raha eest on sõpradel võimalik osta 4300 eurot maksev mootoriga kummipaad?

209. Lahenda ülesanne. Täida tabel.

Reisibüroo otsustas turismimessil müüa soodushindadega erinevaid reise kokku 35 000 euro eest. Müüdi 6 reisi Iisraeli, mis maksid kokku 10 248 eurot ja 9 reisi Kuubasse kogumaksumusega 24 507 eurot. Arvuta ühe reisi hind mõlemasse riiki. Mitme euro võrra erinesid hinnad? Kas on võimalik müüa ka 4 Lapimaa reisi, kui üks reis sinna maksab 99 eurot?

Kogus	Toode	Maksumus kokku	Ühe toote hind
	Iisrael	10 248 €	
	Kuuba		
	Lapimaa		99 €

210. Lahenda ülesanne.

Aiand müüs kevadel 17 000 lill-, hiina- ja hapenduskapsataime. Lillkapsaid oli 4 530. Hiina kapsa taimi oli 3 korda vähem kui lillkapsataimi. Ülejäänud olid hapenduskapsataimed. Mitu hapenduskapsataime müüdi?

211. Lahenda ülesanne.

Laulu- ja tantsupeost osavõtjatele valmistati ühesugused T-särgid. Punaseid särke valmistati 9 460, kollaseid sellest 5 korda vähem. Rohelisi särke telliti 4 korda vähem kui kollaseid. Mitu särki telliti?

Korrutamine ja jagamine ühekohalise arvuga (kinnistamine)

212. Arvuta. Kontrolli pöördtehtega.

$4\,423 \cdot 5$	$87\,358 : 2$	$71\,241 \cdot 8$	$15\,834 : 7$
$7\,961 \cdot 9$	$36\,822 : 3$	$13\,128 \cdot 4$	$93\,425 : 5$
$6\,944 \cdot 6$	$89\,752 : 4$	$21\,612 \cdot 3$	$67\,576 : 8$

213. Koosta avaldis ja arvuta.

1. Suurenda 3 korda arvu 4 726.
2. Vähenda arvu 24 425 viis korda.
3. Jagatav on 74 216, jagaja on 4. Leia jagatis.
4. Üks tegur on 4 ja teine tegur on 21 418. Leia korrutis.
5. Leia arvude 3 ja 25 619 korrutis.

214. Arvuta.

$4789 \cdot 5 + 3\,976$	$(27\,819 + 36\,117) : 3$	$41\,000 - 3\,528 \cdot 7$
$1089 \cdot 3 + 3\,452$	$8\,524 : 4 + 28\,046 \cdot 2$	$64\,754 : 2 - 7\,077$
$(40\,096 - 32\,808) : 8$	$1\,569 : 3 + 18\,349$	$3 \cdot 584 + 4 \cdot 689$

215. Arvuta ja võrdle.

$4 \cdot 63$	$5 \cdot 63$	$(17 + 6) \cdot 9$	$(17 + 8) \cdot 9$
$12 \cdot 8$	$12 \cdot 9$	$(21 - 8) \cdot 7$	$(21 - 11) \cdot 7$
$57 \cdot 8$	$53 \cdot 6$	$6 \cdot (23 + 5)$	$(23 + 5) \cdot 6$
$258 : 3$	$344 : 4$	$2 \cdot 18 + 34$	$2\,496 : 8 - 232$
$4 \cdot 3839$	$14\,999$	$98\,755 : 5 + 123$	$9942 \cdot 2$

Tundmatu tehtekomponendi leidmine

Näide 1.

Millise arvuga tuleb korrutada 8, et saada 72?

$$8 \cdot x = 72$$

Lahendus: $x = 72 : 8$

$$x = 9$$

Kontroll: $8 \cdot 9 = 72$

Näide 2.

Milline arv tuleb jagada arvuga 5, et saada 9?

$$x : 5 = 9$$

Lahendus: $x = 9 \cdot 5$

$$x = 45$$

Kontroll: $45 : 5 = 9$

Näide 3.

Millise arvuga tuleb korrutada 7, et saada 56?

$$x \cdot 7 = 56$$

Lahendus: $x = 56 : 7$

$$x = 8$$

Kontroll: $8 \cdot 7 = 56$

216. Arvuta. Kontrolli pöördtehtega.

$$8 \cdot x = 45\,544$$

$$x : 3 = 7\,092$$

$$x : 4 = 17\,843$$

$$x : 5 = 2\,349$$

$$4 \cdot x = 3\,548$$

$$x \cdot 2 = 13\,476$$

$$x : 6 = 9\,483$$

$$x \cdot 9 = 76\,743$$

$$7 \cdot x = 89\,957$$

217. Lahenda ülesanne. Kasuta tundmatut tehtekomponenti.

Kaubajaama saabus 6 raudteevagunit väetisega. Kokku oli nendes vagunites 97 500 kg väetist. Mitu kilogrammi väetist oli igas vagunis? Väetis veetakse edasi võrdselt kahte lattu. Mitu kilogrammi väetist viiakse mõlemasse lattu?

218. Lahenda ülesanne. Kasuta tundmatut tehtekomponenti.

Tehasest tuli saata kauplustesse 26 000 meetrit kilet. 17 855 meetrit oli juba saadetud. Ülejäänud kile jagati võrdselt viie aianduskaupluse vahel. Mitu meetrit kilet sai iga aianduskauplus?

219. Arvuta. Kontrolli pöördtehtega.

$$x : 9 = 9\,720$$

$$x \cdot 6 = 50\,352$$

$$x : 8 = 12\,072$$

$$x : 7 = 7\,245$$

$$x : 3 = 27\,006$$

$$5 \cdot x = 47\,630$$

$$x \cdot 4 = 21\,236$$

$$4 \cdot x = 19\,740$$

$$x \cdot 3 = 24\,279$$

$$5 \cdot x = 85\,280$$

$$x \cdot 2 = 38\,573$$

$$x \cdot 6 = 16\,245$$

220. Koosta ülesanne. Kasuta tundmatut tehtekomponenti. Arvuta.

1. Missuguse arvuga tuleb korrutada arvu 8, et saada 84 544?
2. Missugust arvu tuleb suurendada 7 korda, et saada 25 606?
3. Mitu korda tuleb suurendada arvu 9, et saada 67 149?
4. Missuguse arvu jagamisel 6-ga on tulemuseks 8 473?
5. Missuguse arvu vähendamisel 4 korda saadakse arv 23 529?
6. Mõtlesin arvu. Kui seda jagasin 4-ga, sain 2 438.
Mis arvu ma mõtlesin?
7. Mõtlesin arvu ja korrutasin selle 5-ga, sain arvu 90 335.
Mis arvu ma mõtlesin?

Nimega arvu korrutamine ühekohalise arvuga

Näide: $5 \cdot 7 \text{ kg } 325 \text{ g} = 36 \text{ kg } 625 \text{ g}$

Teisendan: $7 \text{ kg } 325 \text{ g} = 7\,325 \text{ g}$

Korrutan:

KT	T	S	K	Ü	
	1	1	2		
	7	3	2	5	g
.				5	
3	6	6	2	5	g

Teisendan: $36\,625 \text{ g} = 36 \text{ kg } 625 \text{ g}$

Selleks, et **korrutada mitmenimelisi arve ühekohalise arvuga:**

- 1) teisendan mitmenimelise arvu ühenimeliseks;
- 2) korrutamist alustan ühelistest;
- 3) teisendan vastuse nii suureks ühikuks kui võimalik.

221. Arvuta ja kontrolli.

$3 \cdot 2 \text{ kg } 321 \text{ g}$

$9 \text{ € } 25 \text{ s} \cdot 5$

$6 \cdot 6 \text{ ts } 12 \text{ kg}$

$4 \cdot 5 \text{ t } 62 \text{ kg}$

$6 \text{ dm } 7 \text{ mm} \cdot 9$

$7 \cdot 3 \text{ kg } 45 \text{ g}$

$7 \cdot 4 \text{ € } 7 \text{ s}$

$8 \cdot 5 \text{ km } 54 \text{ m}$

$8 \cdot 15 \text{ ts } 8 \text{ kg}$

$5 \text{ km } 342 \text{ m} \cdot 3$

$4 \text{ t } 540 \text{ kg} \cdot 3$

$6 \cdot 5 \text{ € } 65 \text{ s}$

222. Lahenda ülesanne.

Kangas oli 45 m riidet. Sellest lõigati 6 lina jaoks osa ära. Ühe lina pikkuseks arvestati 1 m 80 cm. Kui palju riidet jäi kangasse alles?

223. Lahenda ülesanne.

Ema ostis 6 m kardinaariiet hinnaga 30 € 70 s meeter ja veel samapalju kardinaariiet hinnaga 25 € 80 s. Kui palju maksis ema kardinaariide eest kokku?

224. Arvuta.

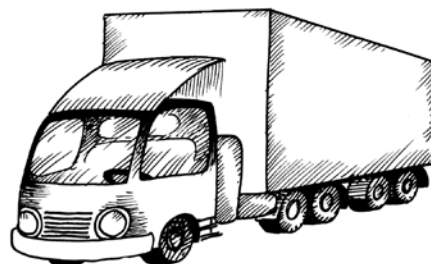
- 1) $(45 \text{ t } 987 \text{ kg} - 16 \text{ t } 890 \text{ kg}) \cdot 3$
- 2) $(12 \text{ € } 60 \text{ s} + 25 \text{ € } 80 \text{ s}) \cdot 6$
- 3) $(62 \text{ km } 450 \text{ m} - 53 \text{ km } 315 \text{ m}) \cdot 5$
- 4) $(8 \text{ km} + 7 \text{ km } 11 \text{ m}) \cdot 7$
- 5) $(8 \text{ t } 980 \text{ kg} - 5 \text{ t } 375 \text{ kg}) \cdot 4$
- 6) $6 \cdot (3 \text{ km } 870 \text{ m} + 4 \text{ km } 180 \text{ m})$
- 7) $2 \cdot (5 \text{ km } 180 \text{ m} - 3 \text{ km } 670 \text{ m})$
- 8) $7 \cdot (95 \text{ ts } 15 \text{ kg} + 85 \text{ kg})$
- 9) $8 \cdot (48 \text{ € } 80 \text{ s} - 15 \text{ € } 15 \text{ s})$
- 10) $9 \cdot (60 \text{ €} + 15 \text{ € } 90 \text{ s})$

225. Täida tabel.

Kauba nimetus	1 kg hind	Kogus	Hind
Sink	8 € 70 s	3 kg	
Keeduvorst	5 € 80 s	6 kg	
Suitsuvorst	6 € 30 s	5 kg	
Juust	7 € 40 s	7 kg	
		Kokku	

226. Lahenda ülesanne.

Hulgilaost viidi kauplusse 9 kasti kirsse, igas kastis 12 kg 500 g, 8 kasti maasikaid, igas kastis 8 kg 600 g. Kui palju kaupa viidi kauplusse?

Nimega arvu jagamine ühekohalise arvuga

Näide: $71 \text{ m } 50 \text{ cm} : 2 = 35 \text{ m } 75 \text{ cm}$

Teisendan: $71 \text{ m } 50 \text{ cm} = 7150 \text{ cm}$

Jagan:

	7	1	5	0	cm	:	2	=	3	5	7	5	cm
-	6												
	1	1											
-	1	0											
		1	5										
	-	1	4										
			1	0									
		-	1	0									

Teisendan: $3575 \text{ cm} = 35 \text{ m } 75 \text{ cm}$

Selleks, et jagada mitmenimelisi arve ühekohalise arvuga:

- 1) teisendan mitmenimelise arvu ühenimeliseks;
- 2) alustan jagamist kõige kõrgemast järgust;
- 3) kui kõige kõrgem järk on väiksem kui jagaja, alustan jagamist siis, kui järkudest moodustuv arv on jagajast suurem või sellega võrdne;
- 4) jagan esimese jagatava arvu ja kirjutan saadud arvu jagatisse;
- 5) korrutan selle arvu jagajaga, et saaksin teada, mis arvu ma jagasin;
- 6) lahutan, et saaksin teada, mitu ühikut jäi veel jagada (jääk peab olema väiksem kui jagaja);
- 7) toon järgmise järgu alla;
- 8) jätkan jagamist samamoodi kuni lõpuni;
- 9) teisendan vastuse nii suureks ühikuks kui võimalik.

227. Arvuta.

$7 \text{ kg } 612 \text{ g} : 4$

$8 \text{ t } 523 \text{ kg} : 9$

$84 \text{ € } 6 \text{ s} : 9$

$9 \text{ km } 730 \text{ m} : 5$

$18 \text{ m } 5 \text{ cm} : 5$

$2 \text{ km } 7 \text{ m} : 9$

$3 \text{ kg } 130 \text{ g} : 5$

$6 \text{ t } 108 \text{ kg} : 4$

$7 \text{ km } 116 \text{ m} : 4$

$3 \text{ ts } 36 \text{ kg} : 6$

$316 \text{ € } 8 \text{ s} : 8$

$6 \text{ km } 32 \text{ m} : 8$

$8 \text{ kg } 4 \text{ g} : 3$

$7 \text{ t } 5 \text{ kg} : 5$

$17 \text{ ts } 8 \text{ kg} : 4$

$125 \text{ € } 37 \text{ s} : 9$

$5 \text{ t } 43 \text{ kg} : 3$

$3 \text{ kg } 34 \text{ g} : 8$

228. Lahenda ülesanne.

Aiandis korjati sügisel 2 tonni õunu. Pirne korjati 4 korda vähem kui õunu. Ploome korjati 5 korda vähem kui õunu.

Kui palju puuvilja saadi aiast?

229. Lahenda ülesanne.

Seitsmesse ühesuurusesse tünni soolati kokku 1 t 8 kg kapsaid ja kaheksasse tünni 1 t 304 kg kurke. Kui palju kaalub üks kapsatünn vähem kui üks kurgitünn?

230. Täida tabel.

Jõusaalivahendid	Hind kokku	Kogus	Ühe toote hind
Jooksurada	15 892 €	4	
Sõudeergomeeter	9 030 €	7	
Treeningpink	3 820 kr	5	
Treeningkeskus	11 100 €	2	

Nimega arvu korrutamise ja jagamise ühekohalise arvuga

231. Arvuta.

1) $5 \cdot (20 \text{ km } 40 \text{ m} + 18 \text{ km } 160 \text{ m})$	8) $(75 \text{ km } 290 \text{ m} - 59 \text{ km } 501 \text{ m}) : 3$
2) $(100 \text{ kg} - 58 \text{ kg } 976 \text{ g}) : 4$	9) $3 \cdot (7 \text{ € } 30 \text{ s} + 2 \text{ € } 80 \text{ s})$
3) $(85 \text{ kg } 195 \text{ g} - 63 \text{ kg } 222 \text{ g}) : 7$	10) $(10 \text{ t} + 74 \text{ t } 968 \text{ kg}) : 8$
4) $(16 \text{ t } 787 \text{ kg} + 24 \text{ t } 195 \text{ kg}) : 2$	11) $(100 \text{ km} - 58 \text{ km } 976 \text{ m}) : 8$
5) $7 \cdot (85 \text{ ts } 13 \text{ kg} - 63 \text{ ts } 88 \text{ kg})$	12) $(75 \text{ km } 290 \text{ m} - 59 \text{ km } 501 \text{ m}) \cdot 3$
6) $4 \cdot (20 \text{ km } 40 \text{ m} - 18 \text{ km } 160 \text{ m})$	13) $(23 \text{ m } 87 \text{ cm} + 35 \text{ m } 17 \text{ cm}) : 3$
7) $(84 \text{ m } 83 \text{ cm} - 27 \text{ m } 64 \text{ cm}) : 7$	14) $5 \cdot (170 \text{ l } 3 \text{ dl} - 2 \text{ l } 4 \text{ dl})$

232. Lahenda ülesanne.

Matkajad sõitsid 76 km jalgratastega. Jalgsi läbisid nad 4 korda lühema maa kui jalgratastega. Kui pika maa läbisid matkajad sellel matkal?

233. Lahenda ülesanne.

Kail on kolm maasikapeenart. Esimeselt peenralt sai ta 8 kg 300 g maasikaid, teiselt kaks korda rohkem kui esimeselt ja kolmandalt peenralt 10 kg 250 g. Kui palju maasikaid sai Kai kolmelt peenralt kokku?

234. Lahenda ülesanne.

Andres käis taksoga sõbra juures. Takso ühe kilomeetri sõidu eest tuleb maksta 1 € 5 s, ootetund maksab 8 €. Kõigepealt sõitis ta 6 km, pärast 3 km. Mitu eurot maksab sõit, kui vahepeal ootas takso Andrest pool tundi?

235. Lahenda ülesanne.

Kodunduse klassi tahetakse osta ühte blenderit ja nelja mikserit.

Blender maksab 115 € 50 s.

Mikser on kolm korda odavam kui blender.

Kas 350 eurost jätkub ostude sooritamiseks?

236. Lahenda ülesanne.

Tööõpetuse klassi osteti uusi õppevahendeid.

Täida tabel ja arvuta, mitu eurot kulus kokku.

Käsitöötarbed	Hind	Kogus	Hind kokku
Triikraud	56 € 40 s	6	
Tikkimisraam		9	42 € 30 s
Heegelnõelte komplekt	15 € 50 s	7	
Triikimislaud		6	257 € 40 s
Hoiukarp	14 € 10 s	9	
		Kokku	

237. Lahenda ülesanne.

Seitsmenda klassi õpilased matkasid esimesel päeval 12 km 400 m, teisel päeval 6 km 200 m rohkem.

Kuuenda klassi õpilased läbisid esimesel päeval 19 km 800 m, teisel päeval 3 km vähem.

Kumb klass läbis teisel päeval pikema maa?

Aritmeetiline keskmine

Näide:

Neli apelsini kaalusid 336 g, 310 g, 228 g ja 294 g.

Kui palju kaalus keskmiselt üks apelsin?

Liidan: $336 \text{ g} + 310 \text{ g} + 288 \text{ g} + 294 \text{ g} = 1\,228 \text{ g}$

Jagan: $1\,228 \text{ g} : 4 = 307 \text{ g}$

Vastus: Üks apelsin kaalus keskmiselt 307 grammi.

Selleks, et **leida aritmeetilist keskmist**

- 1) liidan antud arvud;
- 2) jagan saadud summa liidetavate arvuga.

238. Lahenda ülesanne.

Perekond Ranniku 4-liikmeline võistkond võttis osa Pühajärvel toimuvast püügivõistlusest "Kuldkala". Nende püütud ahvenate pikkused olid 32 cm, 17 cm, 26 cm, 30 cm, 15 cm, 28 cm, 19 cm ja 25 cm. Arvuta ahvenate keskmine pikkus? Mitu kala oli keskmisest pikemad?

239. Lahenda ülesanne.

Ühe nädala jooksul olid keskmised õhutemperatuurid järgmised:
 8° , 10° , 9° , 13° , 12° , 11° , 14° .

Mitu kraadi oli nädala keskmine temperatuur?

240. Lahenda ülesanne.

Kauplus „Motohoov“ pakkus soodsate hindadega mootorrattaid. Kolm eelmisest hooajast järele jäänud mudelit maksid nüüd 21 500 €, 26 900 € ja 33 500 €. Arvuta mootorrattaste keskmine hind.

241. Lahenda ülesanne.

Ema Raili sai ajakirja tellimuse eest kingiks sammulugeja.

Ta kandis iga päev käidud sammude arvu tabelisse.

Leia keskmiselt päevas läbitud sammude arv.

Päev	1.	2.	3.	4.	5.
Sammude arv	4062	5800	6700	5568	6780

242. Lahenda ülesanne.

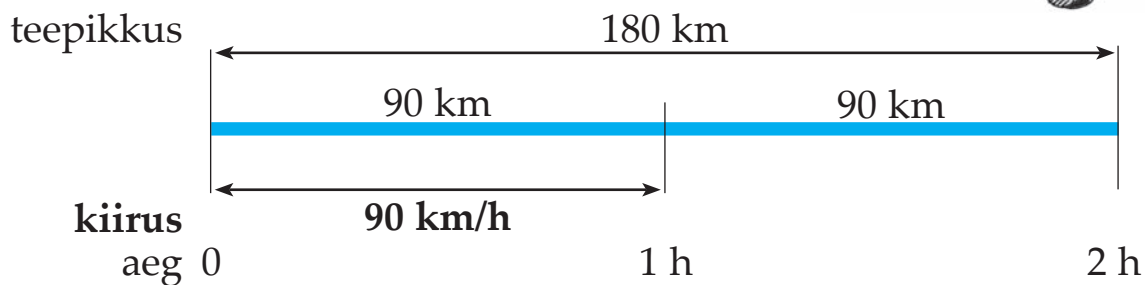
Sportlik pereisa Kalev võttis 2009. a osa Tartu neliküritusest.

Üritus	Toimumise aeg	Pikkus	Aeg
Tartu Maraton	15. veebruar	63 km	5 h 15 min
Tartu Jooksumaraton	10. mai	23 km	2 h 15 min
Tartu Rattaralli	31. mai	125 km	4 h 10 min
Tartu Rattamaraton	20. september	89 km	3 h 20 min
	Kokku		

1. Kirjuta tabelisse nelikürituse jooksul läbitud kilomeetrite arv ja selle läbimiseks kulunud aeg kokku.
2. Arvuta ühe võistluse jooksul keskmiselt läbitud kilomeetrite arv.
3. Kui palju maksis keskmiselt ühest võistlusest osavõtt, kui neljast võistlusest osavõtmiseks tuli maksta kokku 120 eurot?

Kiirus, aeg ja teepikkus

Sõiduauto läbis 2 tunniga 180 km. Iga tunniga läbis auto ühesuguse vahemaa. Mitu kilomeetrit läbis auto 1 tunniga?

Kiirus näitab kui pikk tee läbitakse ühe ajaühikuga (1 sekundiga, 1 minutiga, 1 tunniga).

Kiiruse märkimiseks kasutatakse lühendeid:

m/s – meetrit sekundis

km/min – kilomeetrit minutis

km/h – kilomeetrit tunnis

243. Loe laused. Selgita, mida need laused tähendavad.

1. Jalakäija kiirus on 5 km/h.

2. Kiirjooksja kiirus on 10 m/s

3. Reisilennuki kiirus on 250 m/s.

4. Mesilase kiirus on 22 km/h.

5. Helikopteri kiirus on 6 km/min.

6. Jalgratta kiirus on 18 km/h.

7. Sõiduauto kiirus maanteel on 90 km/h.

244. Lahenda ülesanne. Täida tabel.

Valge toonekure kiirus on 40 km/h.

Kui pika maa lendab

valge toonekurg 1 tunniga

(2 tunniga, 3 tunniga, 10 tunniga)?

Kiirus	Aeg	Teepikkus
40 km/h	1 tund km
40 km/h	2 tundi km
40 km/h tundi km
40 km/h tundi km

245. Lahenda ülesanne. Täida tabel.

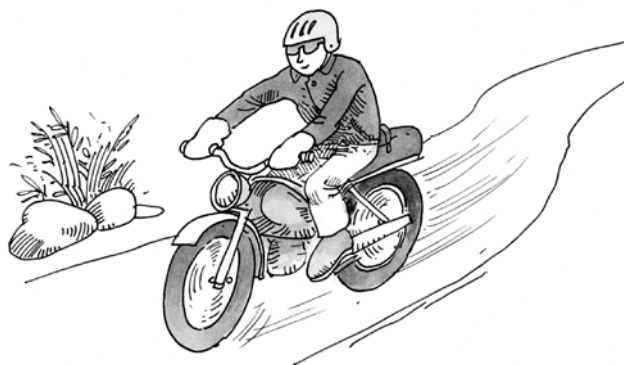
Mootorratas sõitis 1 tunniga 60 kilomeetrit.

Kui suur oli mootorratta kiirus?

Kui pika maa sõitis mootorratas 1 tunniga

(2 tunniga, 3 tunniga, 4 tunniga, 5 tunniga)

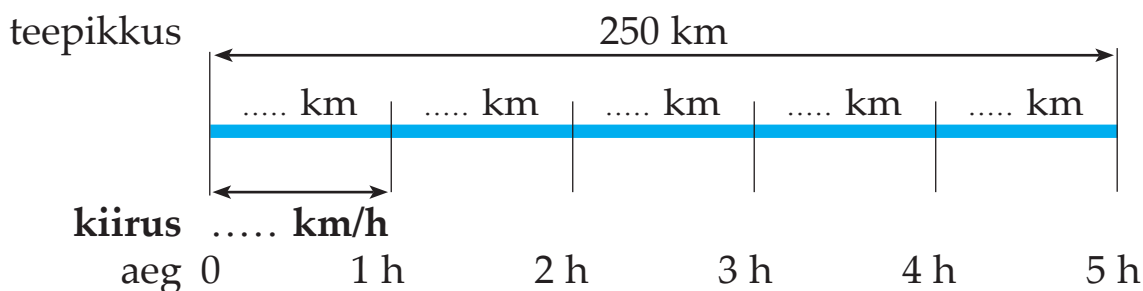
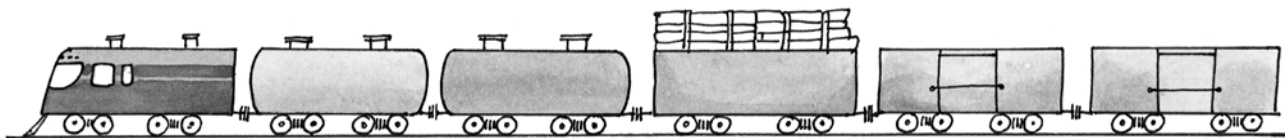
ühtlase kiirusega sõites?

Kiirus	Aeg	Teepikkus
..... km/h	1 tund	60 km
..... km/h	2 tundi km
..... km/h	3 tundi km
..... km/h	4 tundi km
..... km/h	5 tundi km

246. Lahenda ülesanne. Täienda joonist.

Kaubarong sõitis 5 tunniga 250 km pikkuse tee. Kui suur oli kaubarongi kiirus? Kui pika tee läbis kaubarong 1 tunniga (2 tunniga, 3 tunniga, 4 tunniga) ühtlase kiirusega sõites?

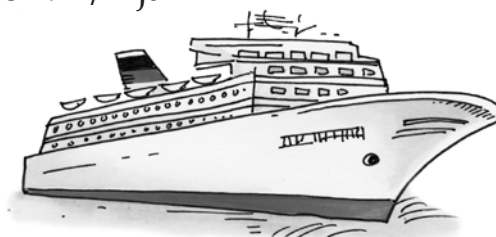

Täida tabel.

Kiirus	Aeg	Teepikkus
..... km/h	1 tund km
..... km/h	2 tundi km
..... km/h	3 tundi km
..... km/h	4 tundi km
..... km/h	5 tundi	250 km

247. Lahenda ülesanne.

Reisilaev sõitis esimesed 6 tundi kiirusega 58 km/h ja järgmised 5 tundi kiirusega 62 km/h. Kui pika tee läbis reisilaev 11 tunniga?

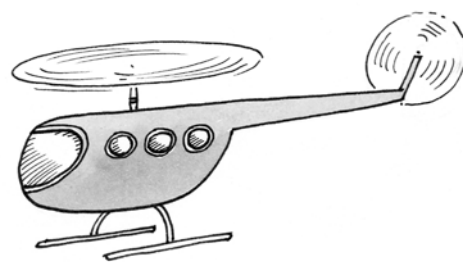
248. Lahenda ülesanne. Täida tabel.

Helikopter lendab kiirusega 320 km/h.

Kui pika maa läbib helikopter 1 tunniga?

Kui pika maa läbib helikopter poole tunniga?

Kui pika maa läbib helikopter veerand tunniga?

Kiirus	Aeg	Teepikkus
320 km/h	1 tund km
320 km/h	½ tundi km
..... km/h tundi km

249. Koosta skeem. Lahenda ülesanne.

Asulast väljusid üheaegselt jalgrattur ja jalakäija.

Jalakäija liikus kiirusega 4 km/h, jalgrattur aga 4 korda kiiremini.

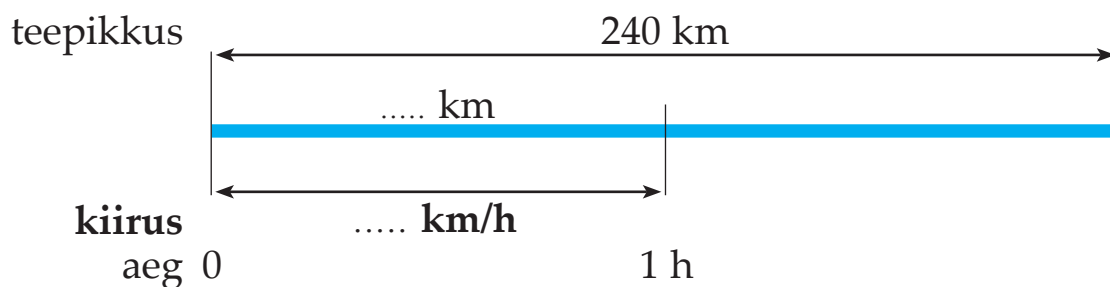
Kui suur oli jalgratturi kiirus?

Kui kaugel asulast olid jalgrattur ja jalakäija 3 tunni pärast?

250. Lahenda ülesanne. Täienda joonist.

Elektrirong sõidab kiirusega 80 km/h.

Kui palju aega kulub rongil 240 km läbimiseks?

Täisarvude korrutamine täiskümnete, -sadade ja -tuhandetega

Näited:

	2	3			2	3				2	3							2	0								
.		4		.		4	0		.		4	0	0		.		4	0	0	0		.		4	0	0	0
	9	2			9	2	0			9	2	0	0			9	2	0	0	0			8	0	0	0	0

Selleks, et **korrutada täisarve täiskümnete, -sadade ja -tuhandetega**

- 1) jätan nullid tähele panemata;
- 2) saadud korrutisele lisan lõppu nii mitu nulli, kui mitu nulli on mõlema teguri lõpus kokku.

251. Arvuta.

$4 \cdot 50$

$54 \cdot 20$

$703 \cdot 50$

$1\,258 \cdot 60$

$7 \cdot 30$

$72 \cdot 40$

$814 \cdot 20$

$3\,122 \cdot 30$

$5 \cdot 40$

$31 \cdot 50$

$625 \cdot 90$

$2\,388 \cdot 40$

252. Lahenda ülesanne.

Kooli raamatukogus on 995 erinevat raamatut. Maakonna raamatukogus on raamatuid 30 korda rohkem. Mitu raamatut on maakonna raamatukogus? Mitu raamatut on maakonna raamatukogus rohkem kui kooli raamatukogus?

253. Lahenda ülesanne.

Loomaaias arvestatakse ühele elevandile päevas 24 kg leiba, 3 kg saia, 16 kg porgandit ja 50 kg heina. Kui palju peab arvestama neid toiduaineid ühele elevandile kuus, kui kuus on 30 päeva?

254. Korruta.

$5 \cdot 700$	$47 \cdot 500$	$247 \cdot 300$	$47 \cdot 2\,000$
$9 \cdot 200$	$114 \cdot 800$	$249 \cdot 400$	$24 \cdot 3\,000$
$3 \cdot 400$	$243 \cdot 400$	$473 \cdot 200$	$18 \cdot 4\,000$
$12 \cdot 500$	$298 \cdot 300$	$189 \cdot 400$	$43 \cdot 2\,000$
$13 \cdot 600$	$244 \cdot 200$	$311 \cdot 300$	$33 \cdot 3\,000$

255. Lahenda ülesanne. Täida tabel.

Kirjatarvete kauplus tellis hulgiost lastekodule alljärgnevaid kirjatarbeid.

Nimetus	Hind	Kogus	Maksumus eurodes ja sentides
Vihik	30 s	800 tk	
Kaustik	90 s	600 tk	
Plokk	87 s	300 tk	
Pliiats	28 s	500 tk	
Pastapliiats	46 s	700 tk	
Kustutuskumm	24 s	300 tk	
Liimipulk	65 s	400 tk	
		Kokku	

256. Koosta avaldis ja arvuta.

- Vähenda arvude 89 ja 200 korrutist 8 040 võrra.
- Suurenda arvude 47 ja 300 korrutist 34 205 võrra.
- Lahuta arvust 100 000 arvude 21 ja 800 korrutis.
- Liida arvuga 56 300 arvude 40 ja 211 korrutis.
- Lahuta arvude 3 344 ja 20 korrutisest arvude 1 960 ja 4 jagatis.

Täisarvude jagamine täiskümnete, -sadade ja -tuhandetega

Näide:

7 5 : 5 = 1 5	7 5 0 : 5 0 = 1 5
- 5	- 5
<hr/> 2 5	<hr/> 2 5
- 2 5	- 2 5
<hr/> 0	<hr/> 0
7 5 0 0 : 5 0 = 1 5 0	7 5 0 0 0 : 5 0 0 0 = 1 5
- 5	- 5
<hr/> 2 5	<hr/> 2 5
- 2 5	- 2 5
<hr/> 0	<hr/> 0

Selleks, et jagada täisarve täiskümnete, -sadade ja -tuhandetega jätan jagatava ja jagaja lõpust ära võrdse arvu nulle.

257. Arvuta.

$8\ 240 : 20$

$58\ 800 : 700$

$96\ 000 : 800$

$7\ 110 : 30$

$61\ 200 : 900$

$57\ 000 : 30$

$6\ 050 : 50$

$62\ 400 : 800$

$74\ 000 : 200$

$19\ 560 : 60$

$38\ 400 : 400$

$31\ 600 : 50$

258. Leia puuduv tegur. Kontrolli lahendust.

$x \cdot 20 = 21\ 400$

$400 \cdot x = 28\ 800$

$x \cdot 500 = 74\ 000$

$30 \cdot x = 47\ 100$

$x \cdot 600 = 10\ 800$

$900 \cdot x = 15\ 300$

259. Kirjuta avaldis ja arvuta.

1. Suurenda arvude 52 200 ja 900 jagatist 40 korda.
2. Vähenda arvude 76 800 ja 80 jagatist 40 korda.
3. Vähenda arvude 80 ja 215 korrutist 400 korda.
4. Suurenda arvu 30 arvude 12 ja 200 korrutise võrra.

260. Koosta ülesanne. Kasuta tundmatut tehtekomponenti. Arvuta.

1. Millist arvu tuleb korrutada 300-ga, et saada 81 000?
2. Millist arvu tuleb jagada 300-ga, et saada 27?
3. Millise arvuga tuleb korrutada arvu 200, et saada 17 400?
4. Millise arvuga tuleb korrutada arvu 20, et saada 18 300?
5. Millist arvu tuleb korrutada 900-ga, et saada 21 600?

261. Leia tundmatu. Kontrolli.

$$x \cdot 40 = 76\,360$$

$$30 \cdot x = 31\,920$$

$$x : 500 = 104$$

$$80 \cdot x = 80\,000$$

$$x \cdot 200 = 56\,400$$

$$x \cdot 700 = 56\,700$$

$$x \cdot 90 = 10\,620$$

$$x : 400 = 76$$

$$600 \cdot x = 63\,600$$

$$x : 50 = 1\,472$$

$$500 \cdot x = 100\,000$$

$$x : 40 = 24$$

262. Lahenda ülesanne.

Kanafarmis pakiti kastidesse kokku 10 800 muna, igasse kasti 600 muna. Mitu kasti oli selleks tarvis? Mitu kasti läheks tarvis siis, kui igasse kasti pakkida 400 muna?

263. Lahenda ülesanne.

Ühe lina õmblemiseks kulub 2 m 15 cm riidet ja padjapüüri jaoks 90 cm riidet. Hotell vajab 300 lina ja 400 padjapüüri. Mitu meetrit riidet on selleks vaja?

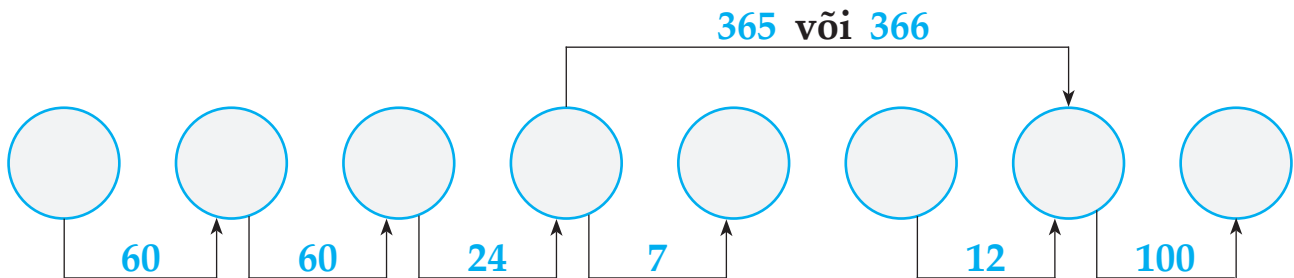
264. Lahenda ülesanne.

Laevale laaditi 50-kilogrammiste kottidega 28 700 kg kõrgema sordi jahu ning 36 200 kg esimese sordi jahu. Mitu kotti jahu laaditi laevale?

Aja arvutamine

Ajaühikud

Kirjuta ringi sisse ajaühikud, alusta kõige väiksemast.

265. Teisenda väiksemateks ühikuteks.

Suurema ühiku teisendan väiksemateks ühikuteks

..... tehte abil.

1 min = s

1 h = min

1 ööp = h

2 min = s

3 h = min

2 ööp = h

5 min = s

7 h = min

4 ööp = h

8 min = s

4 h = min

6 ööp = h

10 min = s

20 h = min

10 ööp = h

1 näd = ööp

1 a = k

1 saj = a

2 näd = ööp

2 a = k

2 saj = a

6 näd = ööp

8 a = k

9 saj = a

20 näd = ööp

40 a = k

30 saj = a

15 näd = ööp

9 a = k

21 saj = a

266. Teisenda suuremateks ühikuteks.

Väiksema ühiku teisendan suuremaks ühikuks

..... tehte abil.

$180 \text{ s} = \dots \text{ min} \quad 120 \text{ min} = \dots \text{ h} \quad 72 \text{ h} = \dots \text{ ööp}$

$240 \text{ s} = \dots \text{ min} \quad 300 \text{ min} = \dots \text{ h} \quad 96 \text{ h} = \dots \text{ ööp}$

$360 \text{ s} = \dots \text{ min} \quad 480 \text{ min} = \dots \text{ h} \quad 120 \text{ h} = \dots \text{ ööp}$

$600 \text{ s} = \dots \text{ min} \quad 720 \text{ min} = \dots \text{ h} \quad 240 \text{ h} = \dots \text{ ööp}$

$21 \text{ ööp} = \dots \text{ näd} \quad 36 \text{ k} = \dots \text{ a} \quad 500 \text{ a} = \dots \text{ saj}$

$28 \text{ ööp} = \dots \text{ näd} \quad 60 \text{ k} = \dots \text{ a} \quad 1000 \text{ a} = \dots \text{ saj}$

$49 \text{ ööp} = \dots \text{ näd} \quad 84 \text{ k} = \dots \text{ a} \quad 1600 \text{ a} = \dots \text{ saj}$

$70 \text{ ööp} = \dots \text{ näd} \quad 120 \text{ k} = \dots \text{ a} \quad 2100 \text{ a} = \dots \text{ saj}$

267. Teisenda mitmenimeline arv ühenimeliseks.

Mitmenimelise arvu teisendan väiksemaks ühikuks

..... tehte abil.

$$1 \text{ h } 25 \text{ min} = 1 \cdot \dots + \dots = \dots \text{ min}$$

$\begin{array}{|c|} \hline \cdot 60 \\ \hline \end{array}$

$1 \text{ min } 10 \text{ s} = \dots \text{ s}$

$14 \text{ min } 30 \text{ s} = \dots \text{ s}$

$5 \text{ h } 35 \text{ min} = \dots \text{ min}$

$10 \text{ h } 48 \text{ min} = \dots \text{ min}$

$17 \text{ näd } 6 \text{ ööp} = \dots \text{ ööp}$

$15 \text{ näd } 6 \text{ ööp} = \dots \text{ ööp}$

$8 \text{ a } 9 \text{ k} = \dots \text{ k}$

$21 \text{ saj } 10 \text{ a} = \dots \text{ a}$

$4 \text{ ööp } 12 \text{ h} = \dots \text{ h}$

268. Teisenda ühenimeline arv mitmenimeliseks arvuks.

Nimega arvu teisendan suuremateks ühikuteks
(mitmenimeliseks arvuks) tehte abil.

Näide:

$$347 \text{ min} = \dots\dots \text{ h } \dots\dots \text{ min}$$

| : 60 | ↑

Arvutan nii:

$$347 : 60 = 5 \text{ jääk } 47$$

$$\begin{array}{r} 300 \\ \hline 47 \end{array}$$

$132 \text{ min} = \dots\dots \text{ h } \dots\dots \text{ min}$

$98 \text{ k} = \dots\dots \text{ a } \dots\dots \text{ k}$

$37 \text{ ööp} = \dots\dots \text{ näd } \dots\dots \text{ ööp}$

$284 \text{ s} = \dots\dots \text{ min } \dots\dots \text{ s}$

$609 \text{ a} = \dots\dots \text{ saj } \dots\dots \text{ a}$

$167 \text{ ööp} = \dots\dots \text{ näd } \dots\dots \text{ ööp}$

$1\,275 \text{ s} = \dots\dots \text{ min } \dots\dots \text{ s}$

$499 \text{ min} = \dots\dots \text{ h } \dots\dots \text{ min}$

269. Lahenda ülesanne.

1. Maailma esimene kosmonaut Juri Gagarin lendas kosmoselaeval "Vostok 1" ühe tiiru ümber Maa 1 tunni ja 48 minutiga. Mitu minutit kestis see kosmoselend?
2. Suvise pööripäeva ajal on meil päeva pikkus 1120 minutit. Kui pikk on see päev tundides ja minutites?
3. Anne õde Anu on 10 aastat ja 5 kuud vana. Kui suur on Anu vanus kuudes?
4. Ekspressbuss sõidab Tartust Tallinnasse 2 tundi ja 20 minutit. Mitu minutit kestab see sõit?
5. Talvine koolivaheaeg kestab 18 päeva. Mitu nädalat ja ööpäeva see on?

Tehted aega väljendavate arvudega

Aega väljendavate arvude liitmine

270. Liida. Teisenda tulemus suuremaks ühikuks.

Näide 1. $48 \text{ min} + 12 \text{ min} = 60 \text{ min} = 1 \text{ h}$

$35 \text{ s} + 25 \text{ s}$

$10 \text{ h} + 14 \text{ h}$

$72 \text{ a} + 28 \text{ a}$

$29 \text{ min} + 31 \text{ min}$

$15 \text{ k} + 9 \text{ k}$

$17 \text{ ööp} + 18 \text{ ööp}$

$26 \text{ k} + 34 \text{ k}$

$65 \text{ min} + 55 \text{ min}$

$53 \text{ h} + 19 \text{ h}$

$84 \text{ s} + 96 \text{ s}$

Näide 2. $13 \text{ h} + 20 \text{ h} = 32 \text{ h} = 1 \text{ ööp} 8 \text{ h}$

$39 \text{ s} + 52 \text{ s}$

$46 \text{ min} + 17 \text{ min}$

$98 \text{ a} + 23 \text{ a}$

$17 \text{ h} + 9 \text{ h}$

$54 \text{ ööp} + 18 \text{ ööp}$

$284 \text{ a} + 36 \text{ a}$

$57 \text{ min} + 69 \text{ min}$

$85 \text{ s} + 97 \text{ s}$

$49 \text{ ööp} + 30 \text{ ööp}$

$53 \text{ h} + 19 \text{ h}$

271. Lahenda ülesanne.

Anul kulub kodust kooli minekuks 45 minutit.

Lauril kulub kooli minekuks 25 minutit rohkem.

Kui palju aega kulub Lauril kooli minekuks?

272. Lahenda ülesanne.

Jaanalinnul kulub munast poegade välja haudumiseks keskmiselt 43 päeva.

Pingviinil kooruvad munast pojad keskmiselt 12 päeva hiljem.

Mitu nädalat ja päeva kulub pingviinil munast poegade välja haudumiseks?

273. Lahenda ülesanne.

Inglismaal ilmus esimene postmark 1840. aastal.

Soomes ilmus esimene postmark 16 aastat hiljem kui Inglismaal ja Venemaal 2 aastat hiljem kui Soomes.

Mis aastal ilmusid esimesed postmargid Soomes ja Venemaal?

274. Lahenda ülesanne.

Vanaema on 49 aastane.

Vanaisa on 3 aastat vanem.

Kui vana on vanaisa?

Mis aastal on vanaema ja vanaisa sündinud?

275. Arvuta summa.

Esimene liidetav	15 h	42 s	54 a	24 min	29 k
Teine liidetav	17 h	37 s	82 a	57 min	19 k
Summa					

276. Liida.

Näited:

$$\begin{array}{r} 12 \text{ h} \\ + \quad 37 \text{ min} \\ \hline 12 \text{ h } 37 \text{ min} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 5 \text{ min } 28 \text{ s} \\ + \quad 14 \text{ s} \\ \hline 5 \text{ min } 42 \text{ s} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 6 \text{ ööp } 9 \text{ h} \\ + \quad 15 \text{ h} \\ \hline 6 \text{ ööp } 24 \text{ h} = \\ 7 \text{ ööp} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 17 \text{ a } 6 \text{ k} \\ + \quad 10 \text{ k} \\ \hline 17 \text{ a } 16 \text{ k} = \\ 18 \text{ a } 4 \text{ k} \end{array}$$

$28 \text{ min} + 28 \text{ s}$

$30 \text{ a} + 11 \text{ k}$

$16 \text{ ööp} + 14 \text{ h}$

$27 \text{ min} + 15 \text{ h}$

$6 \text{ näd} + 12 \text{ ööp}$

$10 \text{ k} + 64 \text{ a}$

$19 \text{ h } 13 \text{ min} + 56 \text{ min}$

$7 \text{ ööp} + 6 \text{ ööp } 18 \text{ h}$

$40 \text{ s} + 9 \text{ min } 43 \text{ s}$

$15 \text{ min } 33 \text{ s} + 17 \text{ s}$

$21 \text{ h } 32 \text{ min} + 24 \text{ min}$

$31 \text{ ööp } 8 \text{ h} + 13 \text{ h}$

$42 \text{ min} + 9 \text{ h } 16 \text{ min}$

$8 \text{ k} + 13 \text{ a } 3 \text{ k}$

$14 \text{ ööp } 10 \text{ h} + 7 \text{ h}$

$21 \text{ h} + 6 \text{ ööp } 3 \text{ h}$

$8 \text{ a } 10 \text{ k} + 2 \text{ k}$

$15 \text{ h} + 9 \text{ h } 24 \text{ min}$

277. Lahenda ülesanne.

Riinal lõppesid tunnid koolis kell 13.45.

Martinil lõppesid tunnid 2 tundi hiljem.

Mis kell lõppesid Martinil koolitunnid?

Lahendus: 13 h 45 min 2 h =

Vastus:

278. Lahenda ülesanne.

Mikk on 3 ja pool aastat vana.

Ott on 11 kuud vanem.

Kui vana on Ott?

279. Lahenda ülesanne.

Buss nr 5 väljub Kooli peatusest kell 16.55.

Buss nr 20 väljub samast peatusest 8 minuti pärast.

Mis kell väljub buss nr 20 Kooli peatusest?

280. Liida.

Näited:

$$\begin{array}{r} 2 \text{ a } 5 \text{ k} \\ + 4 \text{ a } 6 \text{ k} \\ \hline 6 \text{ a } 11 \text{ k} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 3 \text{ h } 28 \text{ min} \\ + 7 \text{ h } 32 \text{ min} \\ \hline 10 \text{ h } 60 \text{ min} = \\ 11 \text{ h} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 15 \text{ min } 46 \text{ s} \\ + 24 \text{ min } 34 \text{ s} \\ \hline 39 \text{ min } 80 \text{ s} = \\ 40 \text{ min } 20 \text{ s} \end{array}$$

$$7 \text{ a } 8 \text{ k} + 5 \text{ a } 3 \text{ k}$$

$$12 \text{ a } 5 \text{ k} + 6 \text{ a } 7 \text{ k}$$

$$30 \text{ a } 10 \text{ k} + 3 \text{ a } 9 \text{ k}$$

$$18 \text{ a } 6 \text{ k} + 4 \text{ a } 8 \text{ k}$$

$$5 \text{ ööp } 10 \text{ h} + 4 \text{ ööp } 13 \text{ h}$$

$$8 \text{ ööp } 15 \text{ h} + 7 \text{ ööp } 9 \text{ h}$$

$$16 \text{ ööp } 23 \text{ h} + 13 \text{ ööp } 14 \text{ h}$$

$$21 \text{ ööp } 8 \text{ h} + 3 \text{ ööp } 17 \text{ h}$$

$$3 \text{ h } 15 \text{ min} + 2 \text{ h } 4 \text{ min}$$

$$16 \text{ h } 27 \text{ min} + 14 \text{ h } 33 \text{ min}$$

$$9 \text{ h } 8 \text{ min} + 20 \text{ h } 55 \text{ min}$$

$$15 \text{ h } 42 \text{ min} + 7 \text{ h } 24 \text{ min}$$

$$1 \text{ min } 17 \text{ s} + 19 \text{ min } 36 \text{ s}$$

$$22 \text{ min } 45 \text{ s} + 27 \text{ min } 15 \text{ s}$$

$$38 \text{ min } 23 \text{ s} + 16 \text{ min } 48 \text{ s}$$

$$5 \text{ min } 39 \text{ s} + 43 \text{ min } 21 \text{ s}$$

281. Lahenda ülesanne.

Korvpalli trenn algab kell 16.45.
Trenn kestab 1 tund ja 30 minutit.
Mis kell lõpeb korvpalli trenn?

Lahendus: 16 h 45 min h min = h min

Vastus: Korvpalli trenn lõppeb kell

282. Lahenda ülesanne.

Kanal 2 programmis algab film *Komissar Rex* kell pool kaks päeval.
Film kestab 55 minutit. Mis kell film lõppeb?

283. Lahenda ülesanne.

Suusataja startis kell 11.28. Ta läbis raja 1 tunni ja 42 minutiga.
Mis kell jõudis suusataja finišisse?

284. Koosta ülesanne. Lahenda.

Sündmuse algus	Sündmuse kestvus	Sündmuse lõpp
8.15	45 min	?
16.48	4 h 27 min	?
22.39	1 h 16 min	?

Aega väljendavate arvude lahutamine

285. Lahuta peast.

59 min – 28 min

30 ööp – 16 ööp

65 a – 15 a

21 h – 13 h

46 s – 29 s

24 h – 8 h

47 ööp – 19 ööp

95 min – 59 min

100 a – 9 a

286. Lahuta. Kontrolli vastust liitmise abil.

7 h 52 min – 20 min

3 min 27 s – 13 s

14 h 27 min – 11 h

28 min 46 s – 28 min

23 h 36 min – 5 h 34 min

49 min 35 s – 47 min 18 s

16 h 50 min – 9 h 45 min

50 min 12 s – 21 min 6 s

8 ööp 22 h – 8 h

17 a 11 k – 8 k

15 ööp 18 h – 7 ööp

50 a 9 k – 9 a

21 ööp 20 h – 3 ööp 9 h

34 a 10 k – 26 a 4 k

34 ööp 14 h – 25 ööp 6 h

81 a 8 k – 12 a 5 k

287. Lahenda ülesanne.

Talvisel pööripäeval tõusis päike kell 9.10.

Suvisel pööripäeval tõuseb päike 5 tundi ja 6 minutit varem.

Mis kell tõuseb päike suvisel pööripäeval?

288. Lahenda ülesanne.

Ema vanus on 23 a ja 11 k.

Tütär on emast 19 a ja 8 k noorem.

Kui vana on tütar?

289. Lahenda ülesanne.

Teatrietendus algab kell 18.30. Teatrietendus lõpeb kell 19.45.
Kui kaua kestab etendus?

Lahendus: 19 h 45 min – 18 h 30 min = h min

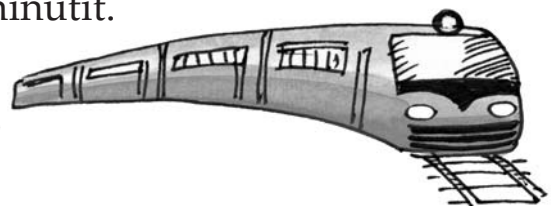
Vastus: Teatrietendus kestab

290. Lahenda ülesanne.

Reedel algavad koolis tunnid kell veerand üheksa ja lõppevad kell 12.50. Kui kaua kestavad reedel koolitunnid?

291. Lahenda ülesanne.

Rong väljub Pärnust hommikul 7 läbi 17 minutit.
Tallinnasse jõuab see rong kell 9.54.
Kui kaua sõidab rong Pärnust Tallinnasse?

292. Lahenda ülesanne.

Viking Line reisilaev väljub Tallinnast kell kaheksa hommikul ja saabub Helsingisse pool kaksteist päeval.
Kui kaua kestab laevareis Tallinnast Helsingisse?

293. Lahenda ülesanne.

Lennuk lendab Tallinnast Rootsi pealinna Stockholmi 2 tunni ja 5 minutiga. Laeval kulub samasse sihtkohta jõudmiseks 13 tundi ja 30 minutit. Kui palju aega hoiab kokku reisija, kes sõidab lennukiga?

294. Koosta ülesanne. Lahenda.

Sündmuse algus	Sündmuse kestvus	Sündmuse lõpp
10.20	?	10.55
19.32	?	20.49
15.06	?	23.13

295. Lahuta.

Näited:

$$\begin{array}{r} 1 \text{ h} \quad \overset{60}{} \\ - \quad 34 \text{ min} \\ \hline 26 \text{ min} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 6 \text{ ööp} \quad \overset{24}{} \\ - \quad 5 \text{ h} \\ \hline 5 \text{ ööp } 19 \text{ h} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 20 \text{ a} \quad \overset{12}{} \\ - \quad 8 \text{ k} \\ \hline 19 \text{ a } 4 \text{ k} \end{array}$$

1 h – 28 min

1 min – 7 s

1 ööp – 13 h

1 saj – 56 a

3 h – 36 min

6 min – 51 s

4 ööp – 7 h

7 a – 10 k

20 h – 20 min

44 min – 4 s

18 ööp – 10 h

21 saj – 90 a

296. Lahenda ülesanne.

Inimene magab keskmiselt 8 tundi ööpäevas. Ülejäänud aja ööpäevast on ta ärkvel. Mitu tundi ööpäevast on inimene ärkvel?

297. Lahenda ülesanne.

Riina kulutas õhtul koduste õppeülesannete täitmisele 2 tundi. Tiinal kulus aega ülesannete täitmiseks 16 minutit vähem. Kui kaua aega kulus Tiinal koduste ülesannete täitmiseks?

298. Lahenda ülesanne.

Kergejõustiku võistlusel 5000 m jooksus teise koha saanud võistlejal kulus rajal aega täpselt 15 minutit. Võistluse võitja jõudis finišisse 18 s varem. Kui suur oli jooksu võiduaeg?

299. Lahenda ülesanne.

Auto sõitis Tartust Võrru 55 minutit ja jõudis Võrru kell 17.00. Mis kell alustas auto sõitu Tartust?

Lahendus: 17 h – 55 min =

Vastus:

300. Lahenda ülesanne.

Esimene tund koolis lõppeb kell üheksa. Mis kell algab esimene tund, kui õppetunni pikkus on 45 minutit?

301. Lahenda ülesanne.

Jalgpallitrenn algab õhtul kell viis. Reinul kulub kodust trenni minekuks 1 tund ja 15 minutit. Mis kell lahkus Rein kodust?

302. Koosta ülesanne. Lahenda.

Sündmuse algus	Sündmuse kestvus	Sündmuse lõpp
?	9 h	9.52
?	45 min	23.00
?	7 h 18 min	16.34

303. Lahuta.

Näited:

$$\begin{array}{r} \overset{60}{\text{h}} \\ 7 \text{ h} \\ - 2 \text{ h } 35 \text{ min} \\ \hline 4 \text{ h } 25 \text{ min} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \overset{60}{\text{min}} \\ 6 \text{ min } 20 \text{ s} \\ - 4 \text{ min } 58 \text{ s} \\ \hline 1 \text{ min } 22 \text{ s} \end{array}$$

$6 \text{ h} - 1 \text{ h } 22 \text{ min}$

$24 \text{ min} - 23 \text{ min } 4 \text{ s}$

$15 \text{ saj} - 8 \text{ saj } 65 \text{ a}$

$15 \text{ h } 20 \text{ min} - 6 \text{ h } 27 \text{ min}$

$23 \text{ min } 38 \text{ s} - 17 \text{ min } 50 \text{ s}$

$60 \text{ a } 4 \text{ k} - 4 \text{ a } 6 \text{ k}$

$49 \text{ min} - 10 \text{ min } 38 \text{ s}$

$17 \text{ ööp} - 6 \text{ ööp } 6 \text{ h}$

$52 \text{ a} - 5 \text{ a } 2 \text{ k}$

$13 \text{ h } 10 \text{ min} - 10 \text{ h } 39 \text{ min}$

$20 \text{ ööp } 6 \text{ h} - 6 \text{ ööp } 8 \text{ h}$

$42 \text{ min } 5 \text{ s} - 36 \text{ min } 27 \text{ s}$

304. Lahenda ülesanne.

Mari jõudis koolist koju kell pool kolm päeval. Mati tuli koju 1 tund ja 45 minutit varem. Mis kell jõudis Mati koolist koju?

305. Lahenda ülesanne. Kontrolli liitmise abil.

24 min 30 s – 16 min 55 s

11 h – 5 h 48 min

13 ööp 6 h – 6 ööp 13 h

51 a 8 k – 29 a 10 k

40 min 7 s – 17 min 9 s

18 h 25 min – 9 h 43 min

16 ööp 8 h – 7 ööp 12 h

70 a – 26 a 5 k

41 min – 25 min 38 s

22 h 36 min – 13 h 27 min

306. Lahenda ülesanne.

Raul on praegu 14 aastat ja 9 kuud vana.

Kui palju aega on Raulil jäänud 16 aastaseks saamiseni?

307. Lahenda ülesanne.

Karin sõidab puhkusereisile lennukiga. Lennuk väljub lennujaamast kell pool neli päeval. Karin jõudis lennujaama kolmveerand tundi varem. Mis kell jõudis Karin lennujaama?

308. Arvuta vahe.

Vähendatav	6 h 36 min	20 h	15 h	11 h 5 min
Vähendaja	2 h 27 min	19 min	8 h 34 min	7 h 18 min
Vahe				

309. Lahenda ülesanne

Andrusel kulub kodust bussipeatusse minekuks 25 minutit.

Mis kell ta peab kodust hakkama minema, et jõuda 9.05 väljuvale bussile?

310. Arvuta.

$5 \text{ h} - 2 \text{ h } 40 \text{ min}$

$17 \text{ h } 8 \text{ min} - 8 \text{ h } 17 \text{ min}$

$22 \text{ h} - 15 \text{ min}$

$11 \text{ h } 36 \text{ min} - 9 \text{ h } 50 \text{ min}$

$20 \text{ min } 30 \text{ s} + 34 \text{ min } 36 \text{ s}$

$48 \text{ min } 47 \text{ s} + 27 \text{ s}$

$35 \text{ min } 29 \text{ s} + 24 \text{ min } 31 \text{ s}$

$46 \text{ min} + 8 \text{ min } 52 \text{ s}$

$8 \text{ ööp} - 7 \text{ ööp } 1 \text{ h}$

$24 \text{ ööp} - 6 \text{ h}$

$30 \text{ ööp } 13 \text{ h} - 20 \text{ ööp } 20 \text{ h}$

$15 \text{ ööp } 11 \text{ h} - 6 \text{ ööp } 14 \text{ h}$

$9 \text{ a } 7 \text{ k} + 20 \text{ a } 6 \text{ k}$

$52 \text{ a} + 8 \text{ k}$

$38 \text{ a } 11 \text{ k} + 5 \text{ k}$

$4 \text{ k} + 26 \text{ a } 8 \text{ k}$

311. Lahenda ülesanne.

Mikk oli jõusaalis 1 tund ja 45 minutit. Ta väljus jõusaalist kell 18. 05.

Mis kell läks Mikk jõusaali?

312. Lahenda ülesanne.

Kunstiring algab kell kolmveerand viis õhtul.

Kunstiring kestab 1 tund ja 30 minutit.

Mis kell kunstiring lõpeb?

313. Koosta ülesanne. Lahenda.

Sündmuse algus	Sündmuse kestvus	Sündmuse lõpp
12.20	55 min	?
8.15	?	15.00
?	12 h 47 min	21.36

Ühenimeliste aega väljendavate arvude korrutamine

314. Korruta.

Näide: $3 \cdot 17 \text{ h} = 51 \text{ h} = 2 \text{ ööp } 3 \text{ h}$

1) Korrutan:

$$\begin{array}{r} 17 \text{ h} \\ \cdot 3 \\ \hline 51 \text{ h} \end{array}$$

2) Teisendan:

$$24 \text{ h} = 1 \text{ ööp}$$

$$48 \text{ h} = 2 \text{ ööp}$$

$$\begin{array}{r} 48 \quad 3 \\ \swarrow \searrow \\ 51 \text{ h} = 2 \text{ ööp } 3 \text{ h} \end{array}$$

$$72 \text{ h} = 3 \text{ ööp}$$

$$4 \cdot 12 \text{ h} = \dots\dots\dots \text{ ööp } \dots\dots\dots \text{ h}$$

$$6 \cdot 8 \text{ k} = \dots\dots\dots \text{ a } \dots\dots\dots \text{ k}$$

$$5 \cdot 16 \text{ h} = \dots\dots\dots \text{ ööp } \dots\dots\dots \text{ h}$$

$$10 \cdot 9 \text{ k} = \dots\dots\dots \text{ a } \dots\dots\dots \text{ k}$$

$$3 \cdot 19 \text{ h} = \dots\dots\dots \text{ ööp } \dots\dots\dots \text{ h}$$

$$11 \cdot 7 \text{ k} = \dots\dots\dots \text{ a } \dots\dots\dots \text{ k}$$

$$6 \cdot 14 \text{ h} = \dots\dots\dots \text{ ööp } \dots\dots\dots \text{ h}$$

$$16 \cdot 6 \text{ k} = \dots\dots\dots \text{ a } \dots\dots\dots \text{ k}$$

$$5 \cdot 12 \text{ min} = \dots\dots\dots \text{ h } \dots\dots\dots \text{ min}$$

$$4 \cdot 15 \text{ s} = \dots\dots\dots \text{ min } \dots\dots\dots \text{ s}$$

$$7 \cdot 26 \text{ min} = \dots\dots\dots \text{ h } \dots\dots\dots \text{ min}$$

$$3 \cdot 54 \text{ s} = \dots\dots\dots \text{ min } \dots\dots\dots \text{ s}$$

$$2 \cdot 57 \text{ min} = \dots\dots\dots \text{ h } \dots\dots\dots \text{ min}$$

$$5 \cdot 39 \text{ s} = \dots\dots\dots \text{ min } \dots\dots\dots \text{ s}$$

$$6 \cdot 34 \text{ min} = \dots\dots\dots \text{ h } \dots\dots\dots \text{ min}$$

$$9 \cdot 28 \text{ s} = \dots\dots\dots \text{ min } \dots\dots\dots \text{ s}$$

315. Lahenda ülesanne.

Sportlane jookseb staadionil ühe ringi keskmiselt 58 sekundiga. Kui palju aega kulutab sportlane keskmiselt kahe (kolme, nelja) staadioniringi läbimiseks? Teisenda vastus minutiteks ja sekunditeks.

Mitmenimeliste aega väljendavate arvude korrutamine

316. Korruta.

Näide: $2 \cdot 1 \text{ h } 25 \text{ min} =$

$$2 \cdot 85 \text{ min} = 170 \text{ min} = 2 \text{ h } 50 \text{ min}$$

Teisendan:

$$1 \text{ h } 25 \text{ min} = 85 \text{ min}$$

$$60 \text{ min} + 25 \text{ min} = 85 \text{ min}$$

Korrutan:

$$\begin{array}{r} 85 \text{ min} \\ \cdot 2 \\ \hline 170 \text{ min} \end{array}$$

Teisendan:

$$60 \text{ min} = 1 \text{ h}$$

$$120 \text{ min} = 2 \text{ h}$$

$$\begin{array}{r} 120 \quad 50 \\ \swarrow \quad \searrow \\ 170 \text{ min} = 2 \text{ h } 50 \text{ min} \end{array}$$

$$180 \text{ min} = 3 \text{ h}$$

$$3 \cdot 4 \text{ h } 20 \text{ min} = \dots \text{ h } \dots \text{ min}$$

$$2 \cdot 4 \text{ min } 10 \text{ s} = \dots \text{ min } \dots \text{ s}$$

$$5 \cdot 2 \text{ h } 41 \text{ min} = \dots \text{ h } \dots \text{ min}$$

$$6 \cdot 3 \text{ min } 5 \text{ s} = \dots \text{ min } \dots \text{ s}$$

$$4 \cdot 3 \text{ h } 38 \text{ min} = \dots \text{ h } \dots \text{ min}$$

$$7 \cdot 2 \text{ min } 29 \text{ s} = \dots \text{ min } \dots \text{ s}$$

$$2 \cdot 4 \text{ a } 2 \text{ k} = \dots \text{ a } \dots \text{ k}$$

$$2 \cdot 1 \text{ ööp } 18 \text{ h} = \dots \text{ ööp } \dots \text{ h}$$

$$5 \cdot 1 \text{ a } 7 \text{ k} = \dots \text{ a } \dots \text{ k}$$

$$3 \cdot 1 \text{ ööp } 7 \text{ h} = \dots \text{ ööp } \dots \text{ h}$$

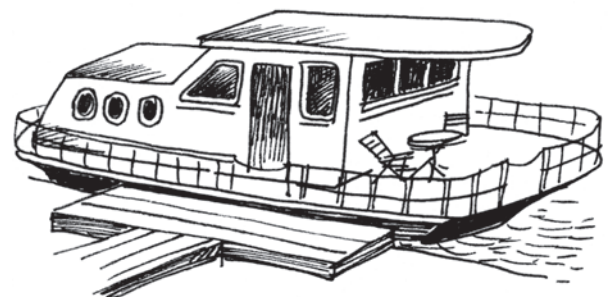
$$3 \cdot 2 \text{ a } 3 \text{ k} = \dots \text{ a } \dots \text{ k}$$

$$2 \cdot 2 \text{ ööp } 2 \text{ h} = \dots \text{ ööp } \dots \text{ h}$$

317. Lahenda ülesanne.

Praam kulutab jõe vastaskaldale jõudmiseks 6 minutit ja 40 sekundit.

Kui palju aega kulub jõepraamil edasi – tagasi sõitmiseks?

318. Lahenda ülesanne.

Linnaliini bussil kulub marsruudi läbimiseks 54 minutit.

Kui palju aega kulub liinibussil marsruudi läbimiseks 2 korda (4 korda, 6 korda). Teisenda vastus minutiteks ja sekunditeks.

319. Lahenda ülesanne.

Rando käib kolm korda nädalas džuudotrennis. Ühe treening tunni pikkus on 1 tund ja 35 minutit. Kui palju aega nädalas kulub Randol džuudo treeningutele?

320. Lahenda ülesanne.

Annikal kulub koolis õppimisele 5 tundi ja 25 minutit.

Õhtul kulub kodus õppimisele veel 1 tund ja 40 minutit.

Kui palju aega kulub Annikal õppimisele päevas?

Kui palju aega kulub Annikal õppimisele nädalas (viis päeva)?

321. Arvuta.

$$(42 \text{ min} + 57 \text{ min}) \cdot 7 = \dots\dots\dots \text{ h } \dots\dots\dots \text{ min}$$

$$(30 \text{ min} - 29 \text{ min } 14 \text{ s}) \cdot 6 = \dots\dots\dots \text{ min } \dots\dots\dots \text{ s}$$

$$2 \cdot (3 \text{ ööp } 10 \text{ h} - 1 \text{ ööp } 20 \text{ h}) = \dots\dots\dots \text{ ööp } \dots\dots\dots \text{ h}$$

$$3 \cdot 2 \text{ h } 35 \text{ min} + 13 \text{ h } 15 \text{ min} = \dots\dots\dots \text{ h } \dots\dots\dots \text{ min}$$

$$5 \cdot (42 \text{ s} + 4 \text{ min } 8 \text{ s}) = \dots\dots\dots \text{ min } \dots\dots\dots \text{ s}$$

$$4 \cdot 3 \text{ h } 16 \text{ min} - 2 \text{ h } 50 \text{ min} = \dots\dots\dots \text{ h } \dots\dots\dots \text{ min}$$

Ühenimeliste aega väljendavate arvude jagamine

322. Jaga.

Näide: $13 \text{ h} : 3 = 4 \text{ h } 20 \text{ min}$

$780 \text{ min} : 3 = 260 \text{ min} = 4 \text{ h } 20 \text{ min}$

Teisendan:

$$\begin{array}{r} 13 \text{ h} \\ \cdot 60 \\ \hline 780 \text{ min} \end{array}$$

Jagan:

$$\begin{array}{r} 780 : 3 = 260 \text{ min} \\ 6 \\ \hline 18 \\ 18 \\ \hline 0 \end{array}$$

Teisendan:

$$60 \text{ min} = 1 \text{ h}$$

$$120 \text{ min} = 2 \text{ h}$$

$$180 \text{ min} = 3 \text{ h}$$

$$240 \text{ min} = 4 \text{ h}$$

$$240 \quad 20$$

$$260 \text{ min} = 4 \text{ h } 20 \text{ min}$$

$$300 \text{ min} = 5 \text{ h}$$

$$47 \text{ h} : 4 = \dots\dots \text{ h } \dots\dots \text{ min}$$

$$68 \text{ h} : 5 = \dots\dots \text{ h } \dots\dots \text{ min}$$

$$35 \text{ h} : 3 = \dots\dots \text{ h } \dots\dots \text{ min}$$

$$59 \text{ h} : 2 = \dots\dots \text{ h } \dots\dots \text{ min}$$

$$70 \text{ h} : 4 = \dots\dots \text{ h } \dots\dots \text{ min}$$

$$36 \text{ min} : 8 = \dots\dots \text{ min } \dots\dots \text{ s}$$

$$49 \text{ min} : 6 = \dots\dots \text{ min } \dots\dots \text{ s}$$

$$56 \text{ min} : 3 = \dots\dots \text{ min } \dots\dots \text{ s}$$

$$67 \text{ min} : 5 = \dots\dots \text{ min } \dots\dots \text{ s}$$

$$45 \text{ min} : 2 = \dots\dots \text{ min } \dots\dots \text{ s}$$

323. Lahenda ülesanne.

Suusataja läbis 14 minutiga 3 km pikkuse raja.

Kui palju aega kulus suusatajal 1 km läbimiseks?

Mitmenimeliste aega väljendavate arvude jagamine

324. Jaga.

Näide: $4 \text{ h } 21 \text{ min} : 3 = 1 \text{ h } 27 \text{ min}$

Teisendan:

$$4 \text{ h } 21 \text{ min} = 4 \cdot 60 \text{ min} + 21 \text{ min} = 261 \text{ min}$$

Jagan:

$$261 \text{ min} : 3 = 87 \text{ min}$$

$$\begin{array}{r} 24 \\ \hline 21 \\ \hline 21 \\ \hline 0 \end{array}$$

Teisendan:

$$\begin{array}{l} 60 \text{ min} = 1 \text{ h} \\ \begin{array}{r} 60 \quad 27 \\ \diagdown \quad / \\ 87 \text{ min} = 1 \text{ h } 27 \text{ min} \end{array} \\ 120 \text{ min} = 2 \text{ h} \\ 180 \text{ min} = 3 \text{ h} \end{array}$$

$$8 \text{ h } 54 \text{ min} : 6 = \dots \text{ h } \dots \text{ min}$$

$$7 \text{ min } 40 \text{ s} : 5 = \dots \text{ min } \dots \text{ s}$$

$$6 \text{ h } 32 \text{ min} : 4 = \dots \text{ h } \dots \text{ min}$$

$$5 \text{ min } 18 \text{ s} : 3 = \dots \text{ min } \dots \text{ s}$$

$$9 \text{ h } 20 \text{ min} : 7 = \dots \text{ h } \dots \text{ min}$$

$$8 \text{ min } 24 \text{ s} : 6 = \dots \text{ min } \dots \text{ s}$$

$$7 \text{ h } 6 \text{ min} : 3 = \dots \text{ h } \dots \text{ min}$$

$$12 \text{ min } 40 \text{ s} : 8 = \dots \text{ min } \dots \text{ s}$$

$$5 \text{ h } 50 \text{ min} : 5 = \dots \text{ h } \dots \text{ min}$$

$$11 \text{ min } 32 \text{ s} : 4 = \dots \text{ min } \dots \text{ s}$$

325. Lahenda ülesanne.

Teatejooksu võistkonnas oli 4 liiget. Kõik pidid jooksma 400 m. Kokku kulus neil selleks aega 6 minutit ja 36 sekundit. Kui palju aega kulus keskmiselt ühel jooksjal 400 m läbimiseks?

326. Jaga. Kontrolli korrutamistehte abil.

$$27 \text{ h} : 6 = \dots\dots \text{ h} \dots\dots \text{ min}$$

$$78 \text{ min} : 5 = \dots\dots \text{ min} \dots\dots \text{ s}$$

$$5 \text{ h } 20 \text{ min} : 4 = \dots\dots \text{ h} \dots\dots \text{ min}$$

$$6 \text{ min } 40 \text{ s} : 3 = \dots\dots \text{ min} \dots\dots \text{ s}$$

$$3 \text{ h } 25 \text{ min} : 5 = \dots\dots \text{ h} \dots\dots \text{ min}$$

$$82 \text{ min} : 6 = \dots\dots \text{ min} \dots\dots \text{ s}$$

$$86 \text{ h} : 3 = \dots\dots \text{ h} \dots\dots \text{ min}$$

$$4 \text{ min } 54 \text{ s} : 7 = \dots\dots \text{ min} \dots\dots \text{ s}$$

327. Lahenda ülesanne.

Trammijuhi tööpäeva pikkus on 8 tundi.

Trammijuht läbib tööpäeva jooksul marsruudi 6 korda.

Kui palju aega kulub trammil marsruudi läbimiseks üks kord (2 korda, 4 korda)?

328. Lahenda ülesanne.

Sportlane käib 5 päeval nädalas ujumistrennis.

Ennelõunat on treeningtunni pikkus

1 tund ja 25 minutit.

Pärastlõunat on ta treeningul

1 tund ja 50 minutit.

Kui palju aega kulub sportlasel ujumistreeningutele päevas (nädalas)?

329. Arvuta.

$$4 \cdot 2 \text{ h } 42 \text{ min} - 5 \text{ h } 26 \text{ min}$$

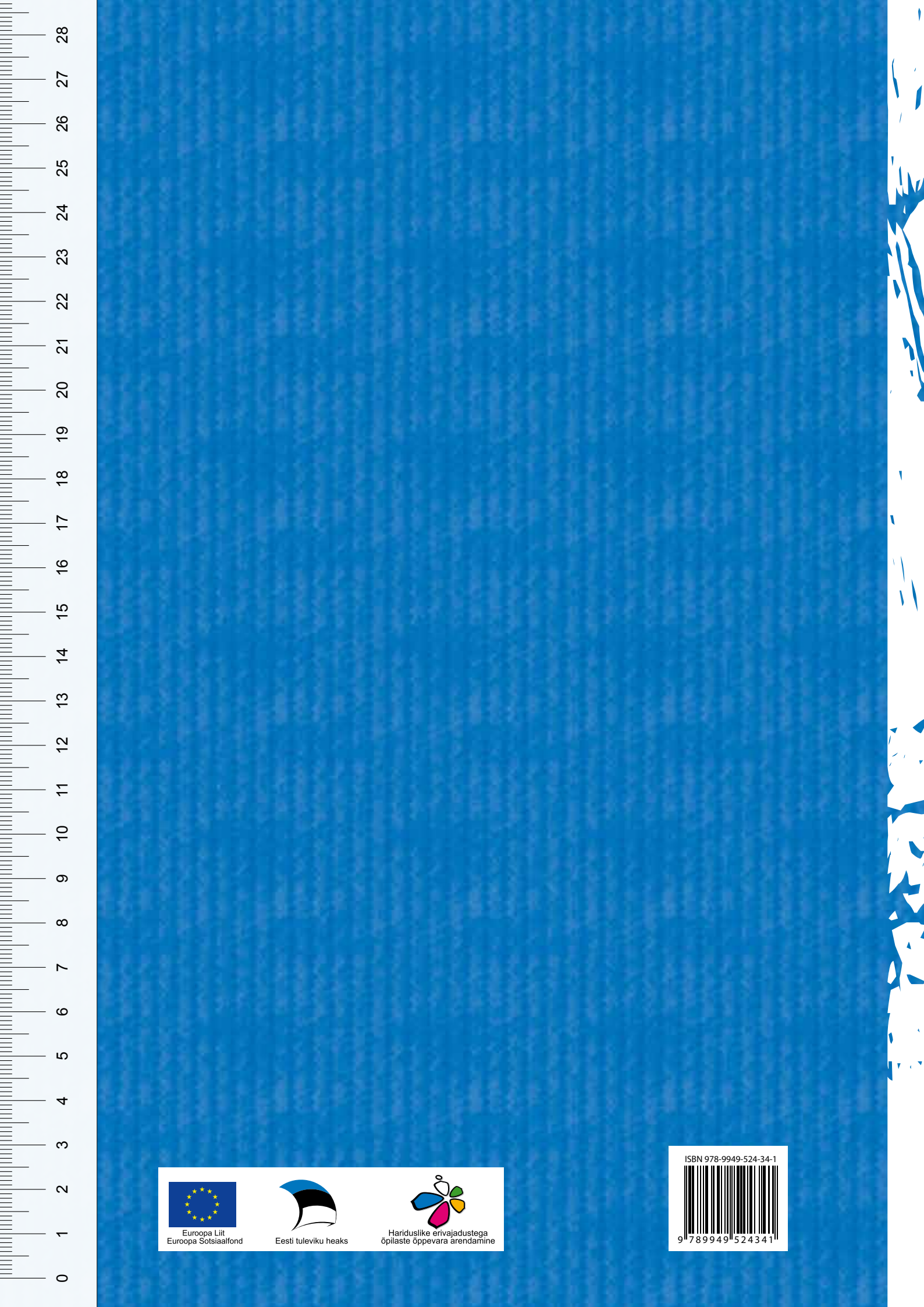
$$13 \text{ min } 9 \text{ s} : 3 + 12 \text{ min } 15 \text{ s}$$

$$3 \cdot (8 \text{ h } 26 \text{ min} + 3 \text{ h } 49 \text{ min})$$

$$7 \text{ min } 24 \text{ s} : 2 \cdot 9$$

Sisukord

Arvud 100 000 piires	3
Arvude võrdlemine	12
Ümardamine	15
Rooma numbrid	17
Täisarvude liitmine ja lahutamine 100 000 piires	19
Kirjalik liitmine ja lahutamine 100 000 piires (üleminekuta)	19
Kirjalik liitmine 100 000 piires (üleminekuga) ühe- ja mitme järgu ületamisega	30
Kirjalik lahutamine 100 000 piires (üleminekuga) ühe- ja mitme järgu ületamisega, sh. erijuhud	34
Kirjalik liitmine ja lahutamine 100 000 piires mitme järgu ületamisega, sh. erijuhud	38
Korrutamine ja jagamine 10, 100 ja 1000-ga	43
Nimega arvud	51
Pikkusühikute teisendamine	51
Massiühikute teisendamine	55
Rahaühikute teisendamine	57
Mahuühikud	59
Nimega arvude liitmine	61
Nimega arvude lahutamine	64
Nimega arvude liitmine ja lahutamine	68
Täisarvude korrutamine ja jagamine ühekohalise arvuga 100 000 piires	70
Täisarvu korrutamine ühekohalise arvuga (üleminekuta)	70
Täisarvu jagamine ühekohalise arvuga (üleminekuta)	72
Täisarvu korrutamine ühekohalise arvuga (üleminekuga)	73
Täisarvu jagamine ühekohalise arvuga (üleminekuga, erijuhtudeta)	76
Täisarvu jagamine ühekohalise arvuga (üleminekuga, erijuhtudega)	78
Korrutamine ja jagamine ühekohalise arvuga (kinnistamine)	80
Tundmatu tehtekomponendi leidmine	81
Nimega arvu korrutamine ühekohalise arvuga	83
Nimega arvu jagamine ühekohalise arvuga	85
Nimega arvu korrutamine ja jagamine ühekohalise arvuga	87
Aritmeetiline keskmine	89
Kiirus, aeg ja teepikkus	91
Täisarvude korrutamine täiskümnete, -sadade ja -tuhandetega	95
Täisarvude jagamine täiskümnete, -sadade ja -tuhandetega	97
Aja arvutamine	99
Ajaühikud	99
Tehted aega väljendavate arvudega	102
Aega väljendavate arvude liitmine	102
Aega väljendavate arvude lahutamine	107
Ühenimeliste aega väljendavate arvude korrutamine	114
Mitmenimeliste aega väljendavate arvude korrutamine	115
Ühenimeliste aega väljendavate arvude jagamine	117
Mitmenimeliste aega väljendavate arvude jagamine	118

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

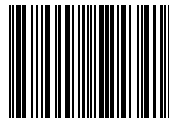

Eesti tuleviku heaks

Hariduslike erivajadustega
õpilaste õppevara arendamine

ISBN 978-9949-524-34-1

9 789949 524341